

RADU TEODORESCU

STATORNICIA ÎN CREȘTINISMUL ORTODOX

Cugir 2015

CUPRINS

Introducere

1. Statornicia în trecutul lumii
2. Statornicia în arte
3. Statornicia în științe
4. Statornicia ca și virtute morală
5. Statornicia în aghiografia creștin ortodoxă
6. Statornicia în zilele de azi

Concluzii

INTRODUCERE

Tema statorniciei este una care la drept vorbind nu preocupă pe prea mulți în zilele noastre. Acest lucru fiindcă se consideră că oamenii din timpurile noastre sunt oameni statornici. În cele din urmă statornicia este „fermitate, constanță, neclintire (în păreri, în hotărâri), fidelitate și devotament.”¹ Prin urmare, se poate spune că omul statornic este un om de caracter sau mai bine spus este un om care nu este ușor influențabil. Dacă ne vom uita mai bine în jurul nostru ceea ce vom putea remarca este că de mai multe ori statornicia lipsește. Sunt mai multe lucruri care ne spun acest fapt. Ne putem da seama că de cele mai multe ori statornicia lipsește din lumea noastră prin faptul că lumea în care trăim este cât se poate de mult extrem de schimbătoare. Sunt mai multe mode care de mai multe ori ajung de fac senzație pentru ca mai târziu să dispară. Acest lucru se poate spune că este o realitate și nu este o simplă opinie a autorului. Prin urmare, ce facem atunci când realizăm că virtutea statorniciei lipsește? De cele mai multe ori trebuie să cultivăm statornicia. Acest lucru îl putem face în primul rând prin faptul că devenim oameni de caracter. Omul de caracter de cele mai multe ori se poate spune că este un om cât se poate de ferm și un om care își asumă ceea ce poate să iasă din urma acțiunilor sale. Prin urmare, statornicia este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere. Atunci când voim să realizăm un lucru mai greu sau mai dificil se poate spune că este nevoie să fim statornici. În acest sens se poate spune că acest principiu se aplică și vieții creștinești. Viața creștinească este o viață care de mai multe ori se poate spune că este presărată cu lucruri mai puțin ușoare. Credinciosul trebuie să postească, să facă nevoie, să se înduhovnicească. Toate aceste lucruri se poate spune că nu sunt chiar ușoare. De cele mai multe ori se poate vedea că atunci când omul se lovește de aceste lucruri el renunță să mai fie ortodox. În acest sens, sunt mai mulți care trec pe la secte și uneori la alte credințe sau religii.² Ce să facem atunci când ne confruntăm cu greutăți și la fel de bine cu ceea ce se poate spune mai multe probleme? Răspunsul la această întrebare se poate spune că este cât se poate de mult faptul că trebuie să fim statornici. Acest lucru este cât se poate de mult o necesitate a omului atunci când el se confruntă cu greutăți și cu probleme. Statornicia de cele mai multe ori este un lucru care ne trece peste marile încercări ale vieții și trebuie în acest sens să fim oamenii ai statorniciei. Vedem de mai multe ori că în jurul nostru statornicia lipsește. Promisiuni făcute și care nu au fost realizate, mode care de mai multe ori dispar la fel de repede cum au și apărut, oameni care ne oferă prietenia lor și mai apoi ajung să nu mai fie interesați de noi, oameni de afaceri care vin să investească în anumite locuri și mai apoi uită de ceea ce au făcut, produse alimentare care de mai multe ori sunt promovate pentru ca mai apoi să fie lăsate în desuetudine, se poate spune că sunt numai câteva lucruri care definesc de mai multe

1 A se vedea Dicționarul explicativ.

2 Nicolae Steinhardt, *Jurnalul fericirii* (Rohia, 2008 reeditare).

ori o stare de delăsare în care nimic nu este statornic. Omul nestatornic se poate spune că este un om care este asemenea nispurilor mișcătoare. El este un om care are lipsă de un lucru fundamental. Acest lucru fundamental se poate spune că este statornicia. Fără de statornicie se de cele mai multe ori omul este fără de coloana vertebrală. El nu are cum să stea vertical sau mai bine spus este lipsit de verticalitate. Dorim să avem de a face cu oamenii serioși care se poate spune că sunt extrem de bine convinși de ceea ce au de făcut dar de mai multe ori avem de a face cu oameni nestatornici. Acest lucru este o realitate care poate fi constatată în lumea noastră. Statornicia de mai multe ori lipsește în lumea noastră și acest lucru se poate spune că nu este un fapt pe care să îl lăsăm să treacă neobservat. Se cuvine să facem o lume statornică și în acest sens se poate spune că lumea v-a da rezultate.

Cartea pe care am purces să o scriem se poate spune că este o carte nu de morală ci mai mult o carte de învățătură. Ea se adresează atât oamenilor statornici cât și celor nestatornici. În primul caz ea este o confirmare a ceea ce este statornicia și în al doilea caz se poate spune că ea este o modalitate de a deprinde statornicia. Avem nevoie în zilele și în timpurile noastre de cât mai mulți oameni statornici. Acest lucru nu trebuie să îl trecem cu vederea. Lumea în care trăim este de cele mai multe ori o lume nestatornică. Trebuie să știm că statornicia este un lucru care se definește pe sine numai prin lucrurile bune. În acest sens nu se poate spune că este un om statornic care bea, un om care fură, un om care înjură, un om care insultă semenii lui. Se poate spune că atunci când păcatul ajunge să îl stăpânească pe om, omul devine pătimăș sau mai bine spus el se stabilează în patimă. Trebuie să știm că acest lucru nu este o statornicie ci este mai mult o deprindere rea pe care trebuie să o smulgem din comportamentul nostru.³

Era un om, care s-a hotărât să stea în slujba "celui mai tare..." A mers, așadar, și s-a pus în slujba primarului din sat. Dar după puțin, a aflat că primarul stă la ordinele prefectului. A aflat însă că și acesta știe de poruncile ministrului. A mers și i-a slujit acestuia. Dar nu după multă vreme, a aflat că peste ministru, mai mare este împăratul. A purces la el, și s-a pus în slujba lui, ca fiind cel mai tare decât toți. Dar într-o zi, omul a auzit din gura împăratului că și acesta se teme de diavol și de puterea lui. Atunci, omul nostru s-a lăsat de slujba împăratului și căutând pe diavol, s-a făcut lui slugă. Într-o zi însă, omul a auzit pe diavol zicând:

- Ce tare aș fi eu, dacă, n-ar fi Iisus Hristos!

Aflând aceasta, omul s-a gândit să se pună în slujba lui Hristos. A început așadar să-L caute... Și pe când mergea pe cale, iată că a întâlnit pe un bătrân, care i-a zis:

- Vrei să afli pe Hristos?

- Da.

- Haide cu mine..

Și l-a dus în casa văduvei, - în sălașurile orfanilor, în spitale, în închisori și arătându-i pe cei ce sufereau, i-a zis:

- De vei sluji acestora, lui Hristos vei sluji..Și de atunci omul acesta a aflat pe cel mai tare și a rămas pentru totdeauna în slujba Lui.

³ Sfântul Nicodim Aghioritul, *Deprinderi duhovnicești* (Alba Iulia, 1995).

Ceea ce putem vedea în această pildă este că acest om a fost statornic în idealul lui de a îl slujii pe cel mai tare. Se poate spune că există o diferență dintre omul statornic și omul de ideal. De cele mai multe ori acest lucru este trecut cu vederea și nu este luat în considerare. Trebuie să știm că este foarte adevărat că și omul de ideal de cele mai multe ori poate avea și idealuri negative. Sunt mai multe cazuri de acest gen. În timpul celui de al doilea război mondial se poate spune că unul dintre cele mai mari idealuri a fost idealul rasismului care susținea că rasa germanică este mai presus de toate celelalte rase și popoare.⁴ Acest lucru după cum am spus este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere și să ținem cont de ea. Prin urmare, se poate spune că statornicia este un lucru sau o realitate care de cele mai multe ori se asociază sau mai bine spus este asociată cu tot ceea ce este pozitiv. În acest sens trebuie să credem sau mai bine spus să avem încredere în statornicie și în ceea ce poate ea în cele din urmă să ne ofere. Acest lucru după cum am spus este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere. Statornicia este un lucru care ne ține concentrați în anumite lucruri și aceste lucruri trebuie să fim siguri că sunt bune sau pozitive. De cele mai multe ori se poate spune că omul este de mai multe ori confuz la ceea ce este statornicia.

În această carte voim să facem un excurs sau mai bine spus o meditație pe ceea ce este sau mai bine spus pe modul în care se poate spune că se definește statornicia. La fel de bine vom ridica întrebarea dacă trăim într-o lume care este statornică sau nu? Vom vedea că în mare lumea în care trăim nu este o lume statornică. Acest lucru se poate vedea din frământarea sau mai bine spus din compartimentarea lumii în care trăim. Sunt mai multe grupuri și mai multe stări care caracterizează lumea în care trăim. Aceste realități se poate spune că în cele din urmă crează conturul unei lumi care nu este statornică în sensul duhovnicesc. Biblia ne vorbea în vechime de momentul turnului Babel în care mai mulți oameni s-au adunat și au început să facă un turn care să ajungă până în cer la Dumnezeu. Acest lucru se poate spune că a fost făcut din dorința omului de faimă. Dumnezeu nu a fost de acord cu acest lucru și a schimbat sau mai bine spus a modificat limbile celor care au purces în facerea acestui lucru. Se poate spune că de atunci limbile lumii sunt într-o continuă schimbare. Turnul Babel trebuie să știm că nu a fost un exemplu de statornicie chiar dacă a fost nevoie de intervenția lui Dumnezeu pentru a schimba orientarea omenilor. După cum am spus, statornicia este o valoare sau o virtute pozitivă și pe ea trebuie să o avem în vedere când vorbim despre statornicie. Statornicia în rău se numește patimă sau viciu. Există o statornicie în rău și acest lucru este un fapt de care trebuie să ținem cont. O astfel de statornicie se poate spune că a avut Irod Antipa care s-a căsătorit cu soția fratelui său în timp ce fratele său încă trăia. Știm din Biblie că fiind muștrat pentru adulterul său de către Sfântul Ioan Botezătorul, Irod Antipa a dat dovadă de extrem de multă „statornicie” fiindcă în cele din urmă a dispus ca să fie tăiat capul Sfântului Ioan Botezătorul.

Menirea acestei cărți este la un anumit nivel să facem o diferență sau mai bine spus o separație dintre ceea ce este statornicia sau mai bine spus cum am putea defini

⁴ După cum am spus, sunt mai mulți care consideră că unele rase sunt superioare altora și prin urmare unora li se cuvine mai mult în timp ce altora nimic și uneori chiar nimic. Acest lucru după cum am spus este eronat și trebuie să ținem cont de el. După cum am spus, au fost mai mulți în secolul al XX-lea care au fost extrem de „statornici” în ceea ce este sau în modul în care trebuie înțeles rasismul. Trebuie să știm că omul care este central pe ceea ce este rău sau mai bine spus pe facerea răului nu este un om statornic. Statornicia după cum am spus impune cu sine o fermitate în ceea ce este bine sau în valorile pozitive. Este adevărat că de mai multe ori aceste valori pozitive este mai greu să le depistăm.

statornicia adevărată de falsa statornicie. Dacă ne vom uita în lumea marilor lideri ai lumii ceea ce vom putea remarca este de cele mai multe ori este adevărata statornicie de falsa statornicie. Sunt mai multe cazuri de mari lideri care se poate spune că se pozează pe sine ca și oamenii ai statorniciei fiindcă ei sunt cei care în cele din urmă trebuie să fie exemple și oamenii de caracter. Ei bine, de mai multe ori marii lideri ai lumii noastre în realitate sunt departe de a fi oamenii statornici. Sunt foarte puțini cei care ajung să fie cu adevărat oamenii statornici și în acest sens acest lucru de mai multe ori poate fi văzut din atitudinea lor.⁵ Vom face în acest sens o incursiune în ceea ce este sau mai bine spus cum am putea defini statornicia în trecutul sau mai bine spus în istoria lumii. Au existat în acest sens mai multe cazuri de statornicie seculară care se poate spune că sunt cazuri care definesc un contur secular al statorniciei. Ceea ce vom vedea este că de mai multe ori omul a variat în istoria în ceea ce privește statornicia.⁶ După cum am spus, statornicia este un lucru sau mai bine spus o realitate pe care trebuie să o avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Omul superior a fost un om al statorniciei în toate epocile istoriei. Acest lucru este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere. Suntem chemați să facem din statornicie un mod de viață și la fel de bine să avem foarte bine definită ceea ce este adevărata statornicie de ceea ce este falsa statornicie. Omul statornic se poate spune că este omul virtuților. Pentru a devenii un om al virtuților se poate spune că de cele mai multe ori omul are nevoie de statornicie.

Unul dintre cele mai mari cazuri de statornicie se poate spune că este sfântul arhanghel Mihail care atunci când a început căderea îngerilor din ceruri a fost cel care a spus:

- Să stăm bine să stăm cu frică.

Prin aceasta sfântul Mihail se poate spune că a oprit căderea ca și proces generic care putea să îi ducă pe toți îngerii la cădere. Sfinții părinți de mai multe ori au vorbit de Sfântul Arhanghel Mihail ca și despre un exemplu sau mai bine spus ca și despre un caz de statornicie. Se poate vorbi prin urmare de un anumit gen de statornicie și în cazul îngerilor. La începuturi când îngerii au fost creați ei au avut opțiunea de la Dumnezeu de a alege între bine și rău. Din nefericire aproape o treime dintre îngeri au optat în spre rău. Acest lucru a dus la schimbarea îngerilor din buni în diavoli. Prin urmare, la început diavolii au fost creați buni dar el în loc să se statornicească în bine se poate spune că din proprie inițiativă sau mai bine spus din propria voință au ales rău sau mai bine spus au optat în spre calea răului. Acest lucru este un fapt de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere. Opțiunea diavolilor spre răul a fost ireversibilă. Dacă este să vorbim despre o statornicie a diavolilor se poate spune că ea nu există. Există în ei doar o dorință de a face răul și dincolo de care nu mai există nimic statornic în ei. Diavolii sunt cei care din proprie inițiativă s-au defintiviat pe sine ca și ființe ale răului. În acest sens, se poate spune că lucrarea demonică este de mai

5 Radu Teodorescu, *Sfinții părinți ai ortodoxiei, exemple pentru contemporaneitate* (Cugir, 2015).

6 Statornicia a ajuns să fie denumită sau mai bine să primească numele filosofic de stoicism. Ce este stoicismul? Stoicismul este o concepție de viață care ne spune că de cele mai multe ori omul trebuie să fie gata să treacă prin toate vicisitudinile pentru a își realiza idealul pentru care este chemat. În această carte vom vorbi mai mult despre ceea ce este stoicismul și modul în care a fost înțeles stoicismul în istorie.

multe ori una care a oscilat în trecut și acest lucru mai ales în raport cu omul. Este foarte interesant de remarcat în acest sens, că de mai multe ori în vechime diavolii sau prezetat pe sine ca și zei sau mai bine spus ca și un paneteon al zeilor. Lumea antică vorbea cât se poate de mult de zei. Mai multe temple au fost ridicate în cinstea zeilor. La mai bine de 2000 de ani după ce aceste lucruri au avut loc, lumea nu mai vorbește despre zei care vin din ceruri în care de foc ci lumea de azi este de mai multe ori interesată de fenomenul OZN sau mai bine spus al extraterestirilor. Aceste lucruri se poate spune că sunt sunt fără nici un fel de legătură. Nimeni din antichitate nu vorbea de extraterestiri și acest cuvint nu exista în vocabularul lumii antice. În zilele noastre sunt mai mulți care îi identifică pe zeii antici cu ființele extraterestre pe care eventual unii au ajuns să le contacteze. Povestea însă nu se rezumă numai la acest lucru. De mai multe ori antichitatea a recurs în cazul zeilor la idolatrie. În vechime au fost ridicați mai mulți idoli care se poate spune că cereau un cult religios din partea oamenilor. Acesști idoli de cele mai multe ori erau adorați mai bine spus li se cerea un fel de cult ca și acel pe care îl aducem lui Dumnezeu. Avem prin urmare, trei elemente care sunt extrem de bine definite în acest context: idoli, zei și extraterestiri. Sunt aceste lucruri dovadă de statornicie? Cu siguranță că nu. Se poate spune că atunci când diavolii au fost scoși de Dumnezeu din ceruri capacitatea lor de a fii statornici s-a închiat. Capacitatea lor de a fii statornici se poate spune că de cele mai multe ori este doar o mascaradă care se bazează prin a face rău celor din jur și eventual poate una „dintre cele mai mari realizări” a fost de a introduce mortalitatea în neamul omenesc. Aceste lucruri se poate spun că sunt cele care definesc cât se poate de mult existența diavolilor ca și ființe care nu au nimic statornic în cele. Ei în cele din urmă pot doar să imite o stare de statornicie.⁷

Fără doar și poate se poate spune că de cele mai multe ori adevărate exemple de statornicie în viața duhovnicească sunt sfinții lui Dumnezeu. Dacă de cele mai multe ori se poate spune că în jurul nostru găsim mai multă sau mai puțină statornicie se poate spune că în cazul sfinților statornicia este un lucru deplin și total. Sfântul Eusebiu mergând într-un oraș unde se aflau mulți necredincioși, fu lovit greu, pe negândite, cu o piatră, aruncată de unul din ei. Căzu jos și începu să-și dea duhul. Mai înainte de a muri, fu adus în fața lui, cel ce aruncase piatra. Norodul voia să-l ucidă. Sfântul Eusebiu îi opri și-i rugă:

- Cruțați-l, că n-a știut ce face... Eu îl iert.

Și după câteva clipe, muri. Păgânii, care văzură atâta bunătate și iertare, crezură și ei în Hristos și se botezară.

Evident acest lucru se poate spune că este un caz extrem de puternic de statornicie care ne spune că nu trebuie să răsplătim răul cu rău ci de cele mai multe ori se cuvine să iertăm pe cei care sunt cât se poate de mult înrăiți sau mai bine statorniciți în rău. Acest lucru este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere și pe care trebuie să o știm. După cum am spus, statornicia în bine este cea care ne spune că nu trebuie să răsplătim la rău cu rău fiindcă acest lucru nu ne face mai buni sau mai bine spus mai superiori decât cei care sunt răi. S-a spus de mai multe ori că are cu adevărat credință în Dumnezeu cel care atunci când i se face răul ajunge să răsplătească cu bine. Vom vorbi în această carte despre cum se manifestă statornicia în cazul sfinților. Sfinții creștin ortodocși sunt exemple extrem de mare de statornicie și de mai multe ori se poate spune că ei sunt cei pe care trebuie să îi urmăim. Prin urmare, se poate spune că

⁷ Timothy Green Beckley, *Round Trip To Hell In A Flying Saucer: UFO Parasites - Alien Soul Suckers - Invaders From Demonic Realms* (Global Communications 2011).

de mai multe ori se poate vedea că statornicia este un lucru care poate fi deprins de la sfinți și la fel de bine este un lucru bun să urmărim statornicieii sfinților. Aceste lucruri sunt cât se poate de mult cele care ajung să definească sau mai bine spus să mențină ceea ce este sau cum ar trebui să vedem și să înțelegem statornicia.⁸

După cum am spus, este bine să fim conștienți de faptul că deși nu este de cele mai multe ori luată în considerare, statornicia este în cele din urmă un lucru bun și ea este cea care ne face să ne stabilizăm în ceea ce este bine. Timpurile noastre se poate spune că sunt timpuri în care omul nu dă mare dovadă de statornicie. Acest fapt se poate vedea de cele mai multe ori din modul de viață al omului contemporan. Acest om de cele mai multe ori este un om care este dornic de multe senzații tari și de plăceri infinte. Fiind în această stare se poate spune că de cele mai multe ori el nu mai are timp să se concentreze pe viața lui de zii cu zii și ajunge să fie un om nestatornic. Se poate spune că în timpurile noastre nestatornicia este o stare care ne caracterizează. Se fac proiecte, planuri, schițe, idealuri și mai multe întâlniri în care oamenii iau decizii și hotărâri despre cum pot să își facă o viață mai bună. Spre marea noastră dezamăgire din toate aceste proiecte și idealuri pe care și le face omul modern se poate spune că sunt puține cele care ajung să fie puse în realitate sau mai bine spus să fie realizate. Se știe că de mai multe ori aceasta este și dialectica păcatului. Bețivul își spune: mai beau un pahar și acesta este ultimul, după el mă las de băut; fumătorul își spune: aceasta este ultima țigară pe care o fumez și mai apoi mă las de fumat. Hoțul își spune: aceasta este ultima dată când mai fur și mai apoi mă voi lăsa de furat. Toxicomanul își spune: aceasta este ultima dată când mă voi droga și mai apoi mă voi lăsa. Enumerarea ar putea continua. Evident, în realitate aceste lucruri sunt doar iluzii fiindcă odată ce păcatul a prins rădăcină în inima noastră cu greu mai putem să îl scoatem afară. După cum am spus, ceea ce am voit să prezentăm în această introducere este că de cele mai multe ori statornicia este asociată cu lucrurile bune. Este firesc în acest sens să fim statornici în virtuți, în faptele bune, în credință și în dragoste. Aceasta este adevărata statornicie. Aceste lucruri după cum am spus, sunt de cele mai multe ori cele care definesc adevărata statornicie de falsă statornicie. În general cu toții ne credem omanii statornici și oamenii de cuvânt. Acest lucru este așa până la proba contrarie. După cum am spus statornicia este un lucru care nu este de mai multe ori în aria de interes a lumii noastre de secol al XXI-lea. Aceasta fiindcă de cele mai multe ori se consideră și se i-a ca și fiind cât se poate de mult un lucru existent. În realitate lumea noastră de azi este departe de a fi statornică. Suntem nestatornici mai ales când trebuie să îi ajutăm pe alții mai slabi decât noi. Se fac foarte multe planuri în lumea noastră și se realizează foarte puțin. Aceste lucruri se poate spune că sunt cele care ajung să definească ceea ce este sau modul cum se definește statornicia în timpurile și în zilele noastre.⁹

CAPITOLUL 1

8 Se poate spune că prin excelență sfântul este un om care este foarte mult ancorat în bine și în tot ceea ce ține de bine. În acest sens, el nu mai este numai un simplu caz de statornicie ci de cele mai multe ori ajunge să fie un exemplu sau o paradigmă pe care și ceilalți credincioși ajung să o urmeze. Aceste lucruri se poate spune că în cele din urmă ajung să ne contureze ceea ce este sau cum am pute adefinii statornicia în zilele și în timpurile noastre.

9 Radu Teodorescu, *Sfântul și sfințenia creștin ortodoxă în timpurile de azi* (Cugir, 2014).

STATORNICIA ÎN TRECUTUL LUMII

La o vedere de ansamblu se poate spune că statornicia este un lucru care a variat în istoria lumii. Oricum se pot distinge mai multe lucruri care sunt comune statorniciei. Aceste lucruri sunt cele asupra cărora vom insista mai mult în rândurile care urmează. Prin urmare, nu vom insista asupra faptului că a statornicia a variat ca și concept în istoria lumii ci mai mult vom insista pe faptul că statornicia este un lucru sau o realitate care este cât se poate de mult definită sau mai bine spus definitorie unității omului și a civilizației sale.¹⁰ După cum știm din cele mai vechi timpuri istoria omului a fost clasificată în ceea ce se poate spune anumite perioade cum am fi neoliticul și paleoliticul. Aceste etape sunt prin urmare cele care ajung să fie studiate și analizate de istorie. Se poate spune că una dintre primele mari perioade de existență a omului a fost epoca pietrei. În epoca pietrei se poate spune că omul a devenit conștient de ceea ce înseamnă piatra. Piatra a început să fie un element care a fost folosit de om în construcții, în viața de zii cu zii mai ales. Piatra se poate spune că din cele mai vechi timpuri a jucat un rol semnificativ în viața omului. Dacă la începuturi omul își făcea locuințe din diferite materiale mai mult lemnoase se poate spune că odată cu folosirea pietrei omul a devenit conștient de ceea ce se poate spune beneficiile care le poate aduce piatra. În acest sens, locuințele care sunt făcute din piatră sunt cele mai rezistente și de mai lungă durată. Se poate vorbi în acest sens în istoria omului de o „epocă a pietrei.” Piatra a fost prin urmare un lucru care adus lumea înainte și acest lucru trebuie să îl știm. Chiar și în zilele noastre sunt sculptori și muncitori care lucrează în piatră. Evident, au fost mai mulți istorici care au pus la începuturile umanității ceea ce am putea spune o epocă a pietrei care a fost după unii un fel de perioadă de început a existenței umanității. Piatra nu este însă cea care definește ceea ce am putea spune existența omului însă ea joacă un rol important în viața omului. Sunt mai apoi mai multe alte lucruri care definesc statornicia omului în ceea ce se poate spune perfecționarea sa. Din cele mai vechi timpuri omul a simțit nevoia de a se perfecționa. Acest lucru după cum am spus este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Aflat la începuturile vieții sale pe pământ omul a devenit conștient că se află la începutul unui proces lung. Acest proces este denumit în zilele noastre istorie, termen care a fost pentru prima dată folosit de Herodot. Istoria a fost dată omului pentru a se perfecționa. Acest lucru este de mai multe ori ignorat și trecut cu vederea. Timpul în sine este un interval în care omul trebuie să se perfecționeze și să evolueze. Aceste lucruri se poate spune că au început la un nivel generic cu ceea ce este sau mai bine spus cum modul în care definim epoca pietrei. Piatra este cea cu care ne facem locuințele, ea poate servi ca și ornament în gardurile noastre sau uneori gradurile noastre sunt făcute din piatră, piatra poate să fie o metodă de a pava o anumită stradă, piatra poate să fie folosită pentru a crea o anumită hidrocentrală sau tot piatra poate fi folosită pentru a crea un anumit pod. Piatra a însemnat din vechime un mare proces de perfecționare al omului. Acest lucru este un

10 Se poate spune că există un proces de evoluție istorică și acest lucru v-a fi în centrul atenției noastre. Acest lucru nu înseamnă că dacă susținem că în istorie există evoluție, suntem darwiniști și susținem teoria lui Darwin. Evoluția în sensul istoriei de cele mai multe ori s-a definit pe sine mai mult ca și o perfecționare a omului. Omul evoluează nu schimbându-se în altă specie ci mai mult perfecționându-se pe sine ca și persoană. Aceasta se poate spune că este marea diferență care există între religie și teoria evoluționistă.

fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. După cum am spus, este prin urmare adevărat că piatra a jucat de mai multe ori un rol care nu poate fi trecut destul de ușor cu vederea în timpurile noastre. Poate una dintre cele mai mari construcții din piatră sunt marile piramide din Egipt care sunt făcute din blocuri mari de piatră. A fost o dovadă de stăruință seculară faptul că marii faraoni egipteni au folosit blocuri de piatră atunci când au construit piramidele. Aceste piramide au fost în realitate un fel de morminte mari care erau menite să le readucă aminte posterității de existența faraonilor. Acest lucru se poate spune că sunt dovezi de foarte multă stăruință. Egipteanul antic se poate spune că era un om extrem de familiar cu piatra și cu folosințele ei. Trebuie să amintim că pentru piramida lui Keops s-au folosit 2.521.000 de blocuri de piatră. Acest lucru este cu adevărat extrem de multă piatră. Piramida are 138 de metri înălțime, cu o latură de 227 metri lățime. Herodot este de părere că Piramida lui Keops s-a terminat în peste 20 de ani și la construcția ei au participat 100000 de oameni. Aceste lucruri se poate spune că sunt dovada unei stăruințe care eventual nu a mai fost cunoscută până în acele timpuri. Timp de 20 de ani se poate spune că egiptenii au lucrat la marea piramidă. Acesta se poate spune că este un exemplu de statornicie.¹¹

Un alt mare caz de statornicie se poate spune că se leagă tot de piatră și ne duce de această dată în China. Știm despre chinezi că ei au construit în vechime marele zid chinezesc care separă nordul Chinei de restul lumii. Ei bine acest zid chinezesc este lung de 21,196 km. Se poate spune că fără nici o îndoială chinezii au dat dovadă de foarte multă statornicie când au făcut acest zid care există și în zilele noastre. Zidul este gros undeva între 4 și 8 metri. Ei bine acest zid se poate spune că nu este numai o dovadă de mult naționalism chinezesc dar se poate spune că pentru epoca pietrii el este cât se poate de reprezentativ. Zidul chinezesc prin urmare este un lucru peste care nu putem trece foarte ușor cu vederea. La timpul construirii lui se pare că în nordul Chinei erau mai multe popoare migratoare care de mai multe ori năvăleau peste chinezi. În cele din urmă sub împăratul Chin se v-a lua o decizie finală și se v-a puercede la constituția zidului chinezesc care după cum am spus este folosit și în zilele noastre ca și graniță între China și restul lumii de la Nord.¹² Prin urmare, ne putem imagina cum timp de mai mulți ani zidarii chinezi au mers și au construit acest mare zid de 21, 196 km. Acest lucru se poate spune că a fost cât se poate de mult o mare dovadă de statornicie umană. Până în zilele noastre nu s-a mai construit un zid așa de lung. Acest lucru este o realitate care ține atât de perioada epocii de piatră cât și de statornicia omului. Omul atunci când este statornic se poate spune că poate realiza multe lucruri. Acest fapt este ceea ce trebuie să ne aducă în vedere care sunt rezultatele statorniciei. Când omul este statornic sau mai bine spus când omul este perseverent se poate spune că nici rezultatele nu vor înecat să apară.

Un preot misionar făcea cunoscut pe Domnul Hristos, copiilor de negri din Africa. Într-una din zile, vorbindu-le despre Iuda, le-a zis:

11 Oana Oprea, *Anecdote cu oamenii iluștrii* (Editura Rafet, 2009).

12 Evident în zilele noastre când trăim într-o epocă a unității și a globalizării la mai multe nivele sunt mai mulți care chestionează actualitatea zidului chinezesc care este folosit și în zilele noastre ca și o medotă de a menține granița. În contextul timpurilor se pare că zidul chinezesc a rezolvat mai multe dintre conflictele care au separat și care au divizat Asia. Acest lucru este însă unul care ține mai mult de istorie de cât de tematica cărții noastre.

- Copiii mei, dacă Iuda, după ce l-a vândut pe Domnul, s-ar fi căit, Domnul l-ar fi iertat, și el nu s-ar fi spânzurat. Așa de mare este iubirea lui Hristos..

Printre copii era unul care, mai osebit, înțelegea propovăduirea preotului - și iubea din ce în ce mai tare pe Iisus. A doua zi, după ce le-a povestit despre Iuda, preotul i-a întrebat:

- Spuneți-mi, voi ați fi făcut ca Iuda sau ați fi cerut iertare lui Iisus?

Toți tăcură. Copilul cel ales, a zis cu îndrăzneală:

- Eu, părinte, aș fi făcut ca Iuda...

Preotul rămase surprins și mâhnit.

Zise:

- Cum? Te-ai fi spânzurat și tu?

- Da - răspunse, aproape lăcrimând, copilul.

Preotul nu mai înțelegea nimic. Atunci copilul, lăsând să-i curgă lacrimile, zise:

- Da, m-aș fi spânzurat, dar nu de copac... ci... de gâtul lui Iisus cu brațele mele ca să mă ierte.

Preotul plânse și el.

Prin urmare se poate spune că istoria ne demonstrează de mai multe ori o anumită perfecționare a omului însă nu trebuie să uităm că această perfecționare de cele mai multe ori trebuie să fie dublată și de o perfecționare a omului în sensul vieții duhovnicești. Pilda de mai sus este una care ne spune că atât perfecționarea seculară este un lucru pe care nu se poate să nu-l trecem cu vederea ci de cele mai multe ori se poate spune că un lucru la fel de important este perfecționarea în viața duhovnicească. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. După cum am spus, istoric omul nu trebuie să se perfecționeze numai material sau în ceea ce privește viața materială ci de cele mai multe ori el trebuie să se perfecționeze și în sens duhovnicesc. Viața duhovnicească după cum putem vedea și ea este o viață care se poate spune că este compusă din mai multe etape. Despre aceste lucruri vom vorbi în rândurile care vor urma.¹³

Se poate spune că în ordinea perfecționării imediat după epoca sau perioada pietrei omul a ajuns să descoepere fierul și știm de la istorie că în vechime s-a și vorbit de o epocă a fierului. Omul se poate spune că a dat dovadă de statornicie în ceea ce privește munca cu fierul și mai ales modul în care ajungem să se prelucereze fierul. Sunt mai multe aliaje de fier dintre care poate unul care este cel mai rezistent este oțelul. Odată cu descoperirea fierului se poate spune că omul a ajuns să folosească fierul în diferite feluri sau mai bine spus în mai multe forme și mai multe întrebuințări. Aceste lucruri se poate spune că au variat în istorie și mai ales în perfecționarea omului. Este prin urmare adevărat că fierul a însemnat o etapă din ceea ce am putea spune perfecționarea condițiilor de viață pe care omul le-a folosit din vechime până în zilele noastre. Fierul este o etapă peste care nu putem trace atât de ușor și se poate spune că de mai multe ori ei l-a dovedit de folos omului. În vechime fierul a fost folosit pentru a face săgeți pentru arc [care erau mult mai bune decât lemnul], sulite și în cele din urmă sabie. A fost o lungă perioadă din istoria lumii și a omului care a fost de cele mai multe ori simbolizată de sabie și mai ales de sabie de fier. Evident, s-au făcut mai multe

13 Toma de Kempis, *Urmarea lui Hristos* (Timișoara, 1991).

obiecte de uz casnic din fier cum sunt furculițele, lingurile sau cuțitul. Prin urmare, se poate spune că este cu adevărat o dovadă de perseverență și de statornicie a omului în ceea ce privește modul folosirii fierului. Fierul aduce mai multe beneficii imediate vieții omului. Acest lucru este o realitate de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să o avem în vedere. În zilele noastre se știe în acest sens de mai multe combinate siderurgice unde se prelucurează fierul. Ceea ce se poate spune foarte mult este că modul de folosire al fierului de către om este cât se poate de mult o dovadă de statornicie. Se știe în zilele noastre de mai multe aliaje de fier cum sunt platina sau vidia. Aceste lucruri sunt fără doar și poate o dovadă de perfecționare pe care omul a realizat-o.¹⁴

În sine se poate spune că epoca fierului nu s-a încheiat fiindcă de mai multe ori fierul este la scară largă folosit în timpurile noastre. Este adevărat că azi nu ne mai facem săbi, sulițe și scruturi din fier cum își făceau oamenii în vechime dar fără nici o îndoială că fierul este un lucru care este încă de actualitate pentru timpurile și vremurile noastre. În timpurile noastre se poate spune că fierul este folosit pentru a realiza automobile, avioane sau vapoare și submarine. Acest lucru ne spune că omul a fost cât se poate de mult stăruitor în ceea ce privește folosirea sau mai bine spus înțelesul pe care îl are fierul în zilele noastre. În timpurile noastre în marile laboratoare chimice se poate vedea că apar noi și noi aliaje de fier și care sunt cât se poate de mult extrem de folosite pentru viața zilnică a omului. Ar fi extrem de greu să ne imaginăm o lume fără de fier. Fierul este prezent de mai multe ori în viața noastră și este un simbol al durității și al tăriei. Aliajele de fier se poate spune că sunt cât se poate de avansate în zilele noastre dar ceea ce există în comun între omul modern și omul din vechime se poate spune că este folosirea fierului și a tot ceea ce ține de modul în care el este utilizat. Acest lucru după cum am spus, este o realitate pe care am dorit să o aducem în fața cititorului. Fierul este un lucru care de mai multe ori a fost în sens istoric o dovadă sau mai bine spus un simbol al statorniciei. Fierarii de mai multe ori au creat obiecte de fier pe care au ajuns să se perfecționeze. În evul mediu se poate spune că rolul fierarului era să le facă cailor potcoave de fier care să îl ajute la mers și la transport. În zilele noastre se poate spune că fierăriile s-au transformat în mari combinate siderurgice unde este prelucrat fierul și unde sunt realizate mai multe obiecte din fier. Acest lucru după cum am spus, este o realitate care nu se poate să nu o luăm în considerare. După cum am spus, fierul este un lucru de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere. Fierul este un simbol al istoriei și pentru acest motiv se poate spune că istoria a denumit etapa imediat următoare epocii pietrei epoca fierului. Acest lucru după cum am spus este o realitate de care trebuie să ținem cont și

14 Este de amintit aici că de cele mai multe ori pentru protecție în evul mediu s-au făcut mai multe armuri de fier. Aceste lucruri se poate spune că demonstrează foarte mult o stăruință a omului în ceea ce privește fierul și modalitate lui de folosire. Fierul este un element pe care îl întâlnim în mai multe epoci ale istoriei dar sunt forme sau folosințe diferite. Acest lucru se poate spune că este un motiv în plus să gândim fierul în termenii unei statornicii sau nevoii de perfecționare a omului.

pe care trebuie să o avem în vedere. Fierul este un bun nu numai caznic ci și din viața noastră de zi cu zi. De cele mai multe ori se poate spune că nu suntem interesați de ceea ce aduce cu sine sau mai bine spus de ceea ce ne demonstrează fierul. După cum am spus, în ceea ce privește prelucrarea fierului se poate spune că omul a dat dovadă foarte mult de mai multă statornicie. Aecastă statornicie în prelucărera fierului se poate spune că este un lucru care este comun la toate epocile istoriei și în toate timpurile.¹⁵

Un soldat avea prostul obicei să înjure. Într-o zi, stând de vorbă cu preotul regimentului, soldatul îi zise:

- M-aș lăsa de înjurătură, dar nu pot.

Preotul îl luă cu sine în oraș și-i zise:

- Îți dau o sută de lei, dacă tot timpul cât vei fi cu mine nu vei înjura..

Și vreme de două ceasuri, ei se plimbară prin oraș. Soldatul se ținu de făgăduială și preotul îi dădu suta de lei. Când se despărțiră, preotul îi zise:

- Tu, prietene, mi-ai spus că nu poți să te lași de înjurătură pentru nimic în lume. Și iată, văd că numai pentru o

sută de lei ai putut să nu înjuri două ceasuri. Atunci, cu și mai mare înșlesnire te vei lăsa de această rea apucătură, când vei ști că pentru această faptă bună, vei căpăta o răsplată neînchipuit mai mare și mai frumoasă de la Dumnezeu!.

Și de-atunci, soldatul acela n-a mai înjurat.

Este un lucru cât se poate de adevărat că în istorie omul a devenit de cele mai multe ori stăruitor atunci când a avut de beneficiat sau mai bine spus când a avut o anumită recompensă pentru stăruința lui. Pilda de mai sus ne arată că omul poate fi străuitor atunci când este cât se poate de mult centrat pe un anumit scop. Trebuie să știm că virtutea străuinței nu funcționează după principiul scopul scuză mijloacele. De cele mai multe ori se poate spune că sunt mai mulți care ajung să fie stăruitori numai atunci când știu că acest lucru aduce cu sine un profit. Ceea ce trebuie să mai știm este că vritutea stăruinței este un lucru care este plăcut lui Dumnezeu. Dacă este să afirmăm un lucru în ceea ce privește stăruința acesta este că Dumnezeu iubește pe cei stăruitori și nu pe cei care nu au nici un fel de stăruință. Sunt mai multe cazurile în Biblie care ne spun acest lucru. Prin urmare, stăruința este un lucru care ne face plăcuți lui Dumnezeu. Nu toți însă se poate spune că sunt centrați pe virtutea stăruinței în raport cu Dumnezeu. Acest lucru este o realitate și trebuie să ținem cont de ea.¹⁶

În istoria lumii se poate spune că de mai multe ori au fost mai mulți care au iubit scrisul. Se știu astfel de mari scriitori care au lăsat în urma lor opere extrem de prețioase și de valoroase. În ceea ce privește scrisul se poate spune că de mai multe ori

15 Martin Heidegger, *Ființă și timp* (București, 2002).

16 Stăuینța ca și virtute este un lucru care de mai multe ori a fost chestionat în zilele și în timpurile noastre. A fi străuitor în bine și în viața morală se poate spune că este o virtute. Acest lucru este negat de mai multă lume care consideră că stăruința nu este în nici un caz un lucru bun. După cum am spus, forma socială sau mai bine spus laică a stăruinței este perseverența. Pentru a reuși în ceea ce își propune de mai multe ori omul trebuie să dea dovadă de perseverență. În rândurile care vor urma vom insispa mai mult asupra relației dintre perseverență și străuینță.

omul a dat dovadă de stăruință. Se știe în acest sens că în istorie scrisul a variat ca și formă și ca și exprimare. În antichitate se poate spune că omul scria pe plăci de lut. Acest lucru se poate spune că a fost nemulțumitor pentru mai mulți dintre scriitori care se loveau de marea problemă a rezistenței plăcilor de lut. În lumea semitică de mai multe ori s-a inventat scrisul pe sulul de piele dar și acest lucru se poate spune că a fost inconvenient. În cele din urmă în Egipt s-a inventat scrierea pe papirus. Această scriere se poate spune că a fost printre primele scrieri care a introdus cerneala. Mai apoi omul a căutat să găsească un instrument de scris. Dacă în vechime era un bețișor cu care se scria se poate spune că mai apoi s-a inventat un alt fel de instrument de scris. Acest instrument a fost pana. Pana de mai multe ori a fost folosită pentru a scrie și ea a fost în acest sens un lucru care a fost cât se poate de benefic scrisului. În cele din urmă un mare pas înainte în ceea ce privește scrisul a fost descoperirea hârtiei care se poate spune că a dus înainte modul în care omul a elaborat scrisul. Hârtia se poate spune că a făcut mult mai ușor scrisul și la fel de bine de mai multe ori se poate spune că a ușurat munca de a scrie. Se poate vedea în ceea ce privește scrisul cât se poate de mult un fel de stăruință și de perseverență a omului. După cum am spus sunt mai mulți care chestionează ceea ce se poate spune sensul și expresia finală a legăturii dintre scop și mijloc. Omul este o ființă care are nevoie să scrie și în acest sens se poate spune că acest lucru de mai multe ori a voit să ușureze și să îmbunătățească acest proces. În cele din urmă omul a ajuns să scrie cu stiloul care este o metodă care este cât se poate de ușoară de a scrie.¹⁷

Antichitatea se poate spune că este o altă mare perioadă din istoria lumii și a omului. Omul antic se poate spune că a avut propria lui concepție despre ceea ce este sau mai bine spus despre cum se poate defini stăruința. Sunt în acest sens mai multe concepții și mai multe ideologii pe care omul antic le-a manifestat și le-a exprimat în viața lui. Poate una dintre cele mai mari invenții ale antichității a fost filosofia. Se poate spune că odată ce filosofia sau mai bine spus iubirea de înțelepciune a ajuns să fie descoperită au fost mai multe idei și mai multe școli de filosofie care au fost postulate în ceea ce o privește. Filosofia prin urmare a devenit de mai multe ori un teren sau mai bine spus un câmp în care stăruința a ajuns să fie demonstrată. Se știu astfel de primii mari filosofi antici greci care au elaborat ceea ce se poate spune primele mari școli de gândire: Platon și Aristotel. De la ei se poate spune că avem astăzi platonismul și aristotelismul. Aceste școli de gândire prin urmare sunt cât se poate de mult ceea ce am putea denumi sensul și expresia străuinitei în filosofie. Mai apoi a urmat școala eleată, cinică sau stoică. Se poate spune că școala filosofică care a fost cel mai mult orientată în spre stăruință în antichitate a fost stoicismul. Stoicismul este cel care susține că pentru a menține adevărul și binele omul trebuie să depună efort și la fel de bine el trebuie să se lupte pentru ceea ce este bine și adevărat. Acest lucru se poate spune că ne aproprie de școala stoică cât se poate de mult ca și o realitate care de cele mai multe ori se aseamănă cu statornicia. Este posibil să spunem că stoicismul este cât se poate

17 Christopher Vogler, *The writer journey: mythic structure for writers*, (Michael Wiese Productions; 2007).

de mult un lucru care ne duce în spre un fel de efort continuu sau mai bine spus încordare pe care omul trebuie să îl depună pentru bine și pentru frumos. Prin urmare, este bine să știm cum poate fi definit sau mai bine spus explicat stoicismul. Stoicul adevărat este un om care îndură toate adevăritățile lumii din jur pentru o cauză dreaptă. Menirea stoicului este să fie un martor al adevărului și al binelui.¹⁸

Prin urmare, se poate spune că antichitatea este cea care a dat naștere filosofiei. În antichitate se poate spune că omul a devenit conștient că sensul înțelepciunii poate fi elaborat în mod sistematic numai științific. Prin urmare aceste lucruri se poate spune că sunt cele care de cele mai multe ori au dat contur sau mai bine spus au definit antichitatea. Aceste lucruri sunt cât se poate de mult expresii și realități care au dus la ceea ce se poate spune expresia filosofiei ca și o disciplină a stăruinței. Pentru a reuși în sens filosofic anticul trebuia să fie un om stăruitor sau mai bine spus un om care să fie extrem de bine ancorat în marile noțiuni filosofice pe care trebuia să și le încorporeze. Prin urmare, aceste noțiuni se poate spune că sunt cât se poate de mult cele care au ajuns să definească sensul și expresia stăruinței ca și o lucrare filosofică. Filosofia se poate spune că a fost un mare imbold al omului în spre noțiunea de stăruință. De mai multe ori marii filosofi au fost conștinți că nu se poate face filosofie fără de stăruință. Este nevoie oricum de stăruință în filosofie fiindcă noțiunea de înțelepciune nu poate fi separată de noțiunea de străuinață. În acest sens, atât înțelepciunea cât și străuinața sunt două mari virtuți filosofice care se poate spune că se completează una pe alta. Demostene se poate spune că a fost un exemplu de stăruință filosofică. Se știe că Demostene avea preocupări filosofice însă el avea un mare defect: era câcăit. Acest lucru se poate spune că nu era benefic lui Demostene care atunci când lua cuvântul în agora [piață publică] de cele mai multe ori stârnea râsete fiindcă nu putea să exprime cuvintele coerent. Ce a făcut atunci Demostene? Demostene se spune că a mers pe malul mării și a luat niște pietre în gură și ținea în acest mod prelegeri singur cu pietrele în gură. Acest lucru a ajuns ca în cele din urmă să îi corecteze defectul de vorbire și el să ajungă să vorbească corect și cursiv. A fost o dovadă de stăruință filosofică faptul că Demostene a ajuns să își corecteze un defect de vorbire pe care îl avea. Acest lucru este de cele mai multe ori un fapt care se poate spune că demonstrează ceea ce este sau cum am putea defini stăruinața în atichitate.¹⁹

Un înțelept din vechime, care toată viața luptase și biruise toate pornirile rele, ieși într-o zi la plimbare, având în jurul capului o coroană verde de stejar. Niște trecători îl opriră, spunându-i:

18 Stoicismul se poate spune că este o filosofie care există și în zilele noastre însă se poate spune că sensul lui nu mai este la fel de mult existent ca și anvergura pe care a avut-o în atichitate. Acest lucru după cum am spus este o realitate de care mai multă lume nu este conștientă. Pentru antichitate se poate spune că stoicismul a însemnat ceva sau un lucru cu adevărat autentic și original. Este cât se poate de posibil ca în atichitate să fi existat și alte curente filosofice pe care nu le mai cunoaștem azi. Socrate a fost cel care a inventat maeutica ce este un curent de gândire care se poate spune că se bazează pe metoda deducției.

19 Diogenes Laertios, *Despre viețile și doctrinele filosofilor* (Iași, 1998).

- Numai vitejilor din războaie se cuvine aceasta..

Iar el le-a răspuns:

- Oameni buni, eu am biruit dușmani mai tari și mai cumpliți decât cei de pe câmpul de luptă.

- Care sunt aceia?

Am biruit sărăcia, am înfrânt lenea, am gonit trufia, am zdrobit patimile trupești.

Cei care strigară asupra lui rămaseră rușinați la aceste vorbe, dându-și seama că înțeleptul acela avea dreptate.

Se poate spune că antichitatea a fost cea care a schimbat foarte mult modul în care omul s-a raportat mai mult la vritutea străuینței. Pentru a reuși de mai multe ori omul a avut nevoie și la fel de bine și în zilele noastre are nevoie de stăruință. Sunt mai multe situații care se poate spune că sunt rezolvate numai de stăruință și de ceea ce implică cu sine stăruința. Acest lucru este un adevăr pe care trebuie să îl avem în vedere și la care trebuie să ne raportăm. Stăruința este în acest sens un lucru care de cele mai multe ori ne duce la rezultate în situații dificile. Adevărul este că cu toții ne confruntăm cu probleme. De mai multe ori pentru a trece peste aceste probleme avem nevoie să stăruim mai mult. Filosofia a fost un lucru care de mai multe ori a fost conștientă de acest lucru.

La fel de bine se poate spune că una dintre problemele centrale care l-au preocupat pe om a fost cât se poate de mult transportul. În ceea ce privește transportul se poate spune că la fel de bine omul a dat dovadă la fel de bine de mai multă stăruință. Dacă în vechime se poate spune că omul călătorea pe cal sau pe cămilă, se poate spune că primul pas pe care l-a făcut omul a fost de a inventa căruța care a fost o metodă de a se transporta. Acest lucru după cum am spus a fost doar începutul unui proces mai lung care a dus la ceea ce am putea denumii perfecționarea transportului. Calul cu căruța a fost timp de mai mulți ani metoda prin care omul a transportat sau mai bine spus a circulat. Mai apoi s-a simțit nevoia unui mijloc de transport mult mai propice pentru călători. Așa se face că s-a inventat trenul. Trenul a fost la timpul lui una dintre cele mai bune metode de a transporta. El mai este folosit și în zilele noastre. După cum știm primele trenuri au fost pe aburi. Omul a stăruit și mai mult și în cele din urmă a inventat trenul electric sau mai bine spus trenul pe curent.²⁰ Trenul se poate spune că a venit ca și un răspuns la nevoia omului de a descoperii metode mai bune și ami optime pentru a călătorii. Acest lucru este de cele mai multe ori trecut cu vederea. Se poate spune că a fost un mare pas în istoria transporturilor trecerea de la căruța cu mai la

20 Descoperirea curentului electric se poate spune că este un pas înainte pentru umanitate fiindcă prin curentul electric se poate spune că omul a ajuns în cele din urmă să aibă lumină artificială. Se știe că în sens inițiat curentul a fost descoperit numai din hidrocentrale. Mai apoi se poate spune că omul a stăruit și a ajuns să descopere curent și din alte surse adiacente. Dintre cele mai cunoscute surse de iluminat care s-au descoperit în zilele noastre se știe de curentul pe bază de cărbuni și la fel de bine de energia eoliană. Una dintre cele mai noi descoperiri în ceea ce privește electricitatea este curentul electric extras din valurile mării sau ale oceanului. Acest curent se obține prin plasarea unui concertor în mare care transformă forța de propulsie a valurilor în energie electrică.

trenul pe abur. Acest lucru este cât se poate de mult o dovadă de stăruință a omului pe care evident nu o putem trece chiar atât de ușor cu vederea. În cele din urmă în ceea ce privește transportul omul a descoperit în cele din urmă automobilul. Acest lucru se poate spune că a revoluționat ceea ce se poate spune modul în care omul a ajuns să facă sau mai bine spus să realizeze transportul. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. După cum am spus se poate vedea o stăruință a omului în ceea ce privește transportul și metodele cele mai bune de a călătorii. Tot în transport se poate spune că omul a făcut mai multe avansări și în ceea ce privește zborul. Primul zbor pe care l-a făcut omul se poate spune că a fost cu balonul. Mai apoi omul a devenit conștit de faptul că poate inventa un balon care să țină mai multe persoane. Așa se poate spune că a fost inventat zepelinul care era un balon mult mai mare în formă de oval. Acest lucru însă nu a fost ultimul pas în ceea ce privește zborul. Mai apoi omul a inventat avionul care se poate spune că este o metodă care este extrem de eficace de transport. O altă metodă de zbor a omului se poate spune că a fost avionul cu reacție sau avionul supersonic care a fost inventat de Henri Coandă. Aceste lucruri se poate spune că nu sunt singurele care aduc mărturie că atunci când omul a voit el s-a autodepășit și la fel de bine a ajuns să dea dovadă de foarte multă stăruință.²¹

După cum am spus, se poate spune că în acest moment trebuie să facem o distincție esențială între ceea ce este procesul de perfecționare al omului într-o anumită știință și ceea ce este stăruința omului. Acest lucru după cum am spus este mai mult o realitate de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să o avem în vedere. Prin urmare, este adevărat că de cele mai multe ori perfecționarea omului poate coincide cu străuinața omului. Este bine să știm că aceste două lucruri nu sunt identice. După cum am spus, avem nevoie de perfecționare și acest lucru este o realitate de care trebuie să ținem cont. Nevoia de perfecțiune a omului prin urmare nu trebuie confundată cu străuinața omului. După cum am spus, străuinața este o noțiune care este polivalentă și pe care o întâlnim de mai multe ori în istoria omului. Acest lucru se poate spune că nu înseamnă că străuinața și perfecțiunea nu pot exista una fără de cealaltă. După cum am spus, de cele mai multe ori atunci când a voit să se autodepășească pe sine se poate spune că omul a recurs la străuinață. Acest lucru după cum am spus este o trăsătură care ține foarte mult de ceea ce este omul ca și o ființă de acțiune. Stăruinața de cele mai multe ori se poate spune că presupune cu sine acțiunea și tot ceea ce ține de acțiune.²²

21 Radu Teodorescu, *Perfecțiunea și desăvârșirea în viața duhovnicească* (Cugir, 2014).

22 La fel de bine și în ceea ce privește acțiunea se poate spune că omul a trecut prin mai multe etape. Nu se poate să nu vorbim aici despre ceea ce înseamnă străuinața în sport. Sunt mai multe sporturi care se poate spune că pentru a ajunge la performanțe îi cer omului să străuiască. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Străuinața în sport se numește antrenament. Se poate vedea în sport că de cele mai multe ori ajung să câștige cei care fac cel mai mult antrenament.

O altă metodă sau mai bine spus un alt lucru în care s-a putut vedea nevoia de perfecțiune a omului se poate spune că a fost în vechime iluminatul. Noaptea a fost extrem de inconvenientă pentru primii oameni fiindcă se poate spune că ei nu aveau cu ce să vadă. În acest sens s-a descoperit în primă instanță ceara. Ceara a fost mai mult timp singura metodă de iluminat. Mai apoi ceara a fost schimbată cu fitilul cu ulei care se poate spune că și aceasta a fost o metodă mai bună de a ilumina. Omul se poate spune că nu a fost mulțumit numai cu fitilul și a voit un lucru și mai bun pentru iluminat. Așa se descoperit în cele din urmă lampa cu petrol. Acest lucru se poate spune că la fel de bine a fost un pas înainte în ceea ce privește capacitatea omului de a își asigura condiții vizuale optime. În cele din urmă se poate spune că ultima și cea mai mare descoperire a omului a fost iluminatul electric care se poate spune că este cel mai bun gen de iluminat. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori a adus cu sine ceea ce se poate spune conceptul istoric de stăruință. Omul a trebuit să stăruie mai mult și în cele din urmă se poate spune că a descoperit o metodă optimă de iluminat: iluminatul electric. Aceste lucruri după cum am spus de cele mai multe ori au ca și fundal capacitatea omului de a fii stăruitor. Ceea ce s-a demonstrat este că în cele din urmă omul când a voit a fost străuitor și în cele din urmă a ajuns la rezultatele scontate.

O altă mare disciplină științifică în care se poate vedea capacitatea omului de a străui și la fel de bine de a avansa prin stăruință se poate spune că a fost stăruinția. Omul a fost din cele mai vechi timpuri fascinat de mulțimea de stele și de planete care există pe cer noaptea. El a voit să le studieze și să le cunoască mai bine. În acest sens se poate spune că primele observații astronomice s-au făcut cu ochiul liber. Din această observație se poate spune că omul a devenit conștient că există un spațiu interstelar care eventual nu are aceleași proprietăți ca și spațiul din atmosfera pământului. Acest lucru se poate spune că a ajuns să fie denumit spațiul cosmic. Dornic de a studia mai de aproape stelele omul a ajuns să inventeze ceea ce astronomia a denumit telescop. Prin telescop omul a descoperit că pământul pe care locuiește este parte din sistemul solar și că sunt 9 planete în sistemul solar. Mai apoi omul a descoperit prin studiu astronomic că pământul face parte din galaxia Calea Lactee. Dorința omului de a cunoaște mai multe despre univers însă nu s-a oprit aici. Omul a ajuns să își facă aparate de zbor care să iasă în spațiul cosmic. Aceste aparate au fost denumite steliți. Așa se face că în anul 1961 primul om care a ajuns în spațiul cosmic a fost Iuri Gagarin. Mai apoi în anul 1969 omul v-a pășii pe lună. Primul om care a pășit pe lună a fost Neil Armstrong. Se poate spune că și în ceea ce privește astronomia omul a trebuit să dea dovadă de stăruință. Aceste lucruri sunt cele care de cele mai multe ori i-au adus omului ceea ce se poate spune obiectul a ceea ce el a dorit foarte mult. Este adevărat că există mai multe nemulțumiri în ceea ce privește avansările care s-au făcut în astronomie dar oricum s-au oferit prin stăruință răspunsuri la cele mai mari întrebări astronomice care l-au frământat pe om.²³

Un gospodar avea un argat bețiv. Într-o zi, gospodarul îi zise:
- Ai dus caii la adăpat?

23 Radu Teodorescu, *Angelologie și astronomie* (Cugir, 2011).

- Da, i-am dus....
- Fii bun și mai du-i odată..
- Cum să-i mai duc, dacă s-au săturat de băut? răspunse argatul.

Stăpânul îi spuse atunci:

- Iată, omule, vita e mai înțeleaptă ca tine. Ea nu bea decât atâta cât îi trebuie, pe când tu bei până ce cazi în mocirlă....
- .Adesea putem lua pilde de la animale.

După cum am spus, trebuie să facem o distincție dintre ceea ce se poate spune stăruința în sens pozitiv și stăruința în sens negativ. Se poate spune că străuinața în sens istoric este mai mult o stăruință seculară. Ce este secularismul? Secularismul este o concepție de viață care susține că în viața de zii cu zii sau mai ales în viața obișnuită omul nu are nevoie de nici un fel de infuzie religioasă sau mai bine spus nu are nevoie de religie.²⁴ În acest sens s-a putut vedea că din cele mai vechi timpuri a existat la drept vorbind o „stăruință de secularizare.” În ceea ce privește procesul de secularizare se poate spune că a existat cât se poate de mult o dorință sau mai bine spus o tendință a ruperii dintre problemele religioase de cele statale sau mai bine spus ale vieții sociale. Acest lucru a ridicat de mai multe ori mari semne de întrebare dacă este un lucru bun sau un lucru rău. Secularismul există în zilele noastre și se poate spune că de cele mai multe ori el este apărat de statele puternic industrializate. Acest lucru se poate spune că a adus de mai multe ori în discuție tema sau problema stăruinței. De cele mai multe ori oamenii de stat sau mai bine spus marii oameni de stat au insistat cât se poate de mult pe ceea ce se poate spune o separație dintre stat și religie. Statul trebuie administrat fără de religie. După cum am spus de mai multe ori acest gen de concepție a dus cu sine sau mai bine spus a pus în disucție ceea ce se poate spune dacă există o fațetă sau mai bine spus dacă străuinața poate fi înțeleasă în sens secular? După cum am spus acest lucru nu se aplică numai în ceea ce privește stăruința ci ea se aplică în ceea ce privește toate virtuțile. Este greu să vorbim în acest sens de virtuți seculare fiindcă fondul virtuților de cele mai multe ori este unul religios și moral. Totuși, sunt mai mulți care sunt de părere că statornicia este un lucru care se poate spune că poate fi interpretat și în sens secular.

După cum am spu, se poate vedea că istoria omului este dinamică și acest lucru a dus cu sine mai multe interpretări și mai multe semne de întrebare. Dacă istoria omului este dinamică, este dinamică și stăruința omului? Cu siguranță că putem spune că stăruința este un lucru dinamic. El este ceea ce se poate spune un fel de accentuare a unei anumite trăsături a omului și a ceea ce ține de om. După cum am spus, omul este chemat să fie o ființă dinamică dar nu poate exista nici un fel de dinamictate a omului dincolo de stăruință. Acest lucru se poate spune că este o realitate și un fapt de care trebuie să ținem cont. De cele mai multe ori se poate spune că dinamica istoriei este

24 Termenul de secular provine din imeperul roman care organiza se poate spune ceea ce este sau mai bine spus ceea ce am putea denumii un fel de jocuri timp de trei zile la finalul unui secol. Acest lucru a ajuns în cele din urmă să definească o cu totul altă concepție de viață care este foarte mult concepție conform căreia oamenii de stat trebuie să existe separat față de oamenii de religie sau de credință.

cea care ne face să nu mai vedem nevoia de a avea străuintă și de a fii stăruitori în ceea ce privește existența și viața noastră. Din cele mai vechi vremuri omul a devenit conștient că pentru a avansa el are nevoie de ceea ce am putea spune stăruintă. Există în acest sens nevoia de a avea străuintă și în ceea ce îi privește pe restul de oameni. De cele mai multe ori marile concepte istorice se poate spune că trebuie să fie popularizate și la fel de bine expuse pentru ca ele să fie adoptate și de masa mare de oameni. Acest gen de gândire și de atitudine se poate spune că a îmbrăcat forma a ceea ce numim în zilele noastre ca și civilizație.²⁵

Putem spune că la un nivel generic istoria tuturor eforturilor omului la o lume mai bună și la o existență mai dreaptă au dus la ceea ce cunoaștem astăzi ca și civilizație. Se poate spune că civilizația este un lucru care începe cât se poate de mult cu ceea ce este sau mai bine spus cu ceea ce este primul document scris. Sunt în acest sens mai multe lucruri care se poate spune că ajung să contribuie la ceea ce am putea denumi modul în care este realizată și făcută civilizația. Pentru a realiza o civilizație se poate spune că este nevoie de foarte multă stăruintă. Civilizație se manifestă prin mai multe lucruri: artă, cultură, științe, viața socială șamd. Aceste lucruri după cum am spus, de mai multe ori au ajuns să fie negate sau mai bine spus să fie neglijate de cei care au creat ceea ce se poate spune civilizații superficiale sau civilizații hibrid. Civilizația este un lucru care se manifestă fără doar și poate la mai multe nivele și în mai multe sensuri. Unii sunt de părere că civilizația se manifestă sau mai bine spus se măsoară în igienă. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult adevărat. Ceea ce știm este că de mai multe ori femeile sunt cele care sunt extrem de interesate de ceea ce este sau mai bine spus de cum am putea demonstra sau mai bine spus de cum este văzut sensul frumuseții. Sunt mai multe femei care se poate spune să dau dovadă de foarte multă stăruintă atunci când vine vorba de modul în care arată. Acest lucru se poate spune că le face ca de mai multe ori să investească foarte mult în modul în care arată.²⁶

Se poate spune că este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori civilizația sau o anumită civilizația are nevoie de mai multă stăruintă pentru a fii făcută sau mai bine spus pentru a fii adusă în ființă. Acest lucru după cum am spus, este o realitate și un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere. Este bine să știm că de cele mai multe ori civilizația este un bun pe care ajung mai mulți să îl aprecieze. A face o lume civilizată se poate spune că ține și de gradul de educație la care au ajuns unii oameni. Pentru a face civilizație după cum am spus este nevoie de multă educație. Educația după cum am spus de mai multe ori înseamnă a ști foarte exact în ce context istoric te afli sau mai bine spus ne aflăm. Se poate spune că în sens generic și în funcție

25 Ovidiu Drâmba, *Istoria culturii și civilizației* 13 volume.

26 Este necesar aici să facem o distincție dintre *civilizație* și *cultură*. Civilizația se poate spunea că spre deosebire de cultură de mai multe ori are anumite caracteristici etnice. Cultura este un lucru care nu înglobează în sine anumite obiceiuri și tradiții etnice. Acest lucru se poate spune că nu este cazul cu civilizația. Este bine să știm acest lucru și să îl expunem în aceste rânduri. După cum am spus cultura și civilizația se aseamănă în multe feluri dar nu sunt identice.

de contextul istoric a existat o civilizație specific lumii antice, la fel de bine a existat o civilizație care a fost specifică evului mediu și în cele din urmă în zilele noastre se poate spune că există o civilizație care este specifică timpurilor contemporane. După cum am spus de mai multe ori se poate spune că civilizația implică cu sine ceea ce este sau mai bine spus cum am putea denumi gradul de spiritualitate la care a ajuns un anumit popor sau o anumită naționalitate. Aceste lucruri de cele mai multe ori se poate spune că au nevoie de stăruință. Pentru a realiza o civilizație se poate spune că este nevoie de cele mai multe ori de mai multă stăruință. Marile civilizații ale lumii se poate spune că toate s-au făcut cu foarte multă străuință. Acest lucru este un mare adevăr de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere. Străuința este un lucru care se poate spune că este motorul care duce înainte civilizația. În această lume se poate spune că de mai multe ori omul a abdicat de la civilizație. Acest lucru se poate vedea prin faptul că în anumite regiuni ale lumii omul a ajuns să susțină sau mai bine spus să mențină viața de trib. Viața de trib se poate spune că este o viață care este guvernată nu de civilizație ci mai mult de instinctele animalice ale omului. Acest fapt a putut fi observat de mai multe ori. De mai multe ori se poate spune că au existat mai multe conflicte sau neînțelegeri dintre ceea ce a însemnat viața de trib și viața civilizației. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. Se poate spune că de mai multe ori civilizațiile s-au ciocnit între ele și în acest mod s-a ajuns la ceea ce am putea spune războaie. Un astfel de război și se poate spune că unul dintre cele mai longevive războaie din istoria lumii a fost războiul de la Troia care a durat mai bine de 13 de ani. Se poate spune că Troia a fost mai mult un fel de ciocnire dintre două civilizații diferite: asiatică și europeană. Evident, nu a fost un lucru bun că timp de 13 ani grecii s-au luptat cu troienii dar este un fapt de care trebuie să ținem cont.²⁷

Un înțelept din vechea Chină a fost întrebat de elevii sai:

- De-atâta timp stai aici pe malul fluviului și te uiți în apă. Ce vezi tu aici?

Înțeleptul nu dadu nici un răspuns și nu-și întoarse privirea de la curentul apei pe care-l urmărea. În cele din urmă spuse:

-Apa ne învață cum trebuie să trăim. Unde curge, duce viața cu sine și o împarte celor care au nevoie de ea. Este bună și generoasă. Știe să netezească denivelările terenurilor. Este dreaptă. Fără să ezite, cade de pe acoperișuri în adâncuri. Este curajoasă. Suprafața ei este netedă, dar poate forma valuri adânci. Este înțeleaptă. Rocile și stâncile care îi stau în cale le ocolește. Știe să suporte. Dar puterea sa blândă este la treabă ziua și noaptea pentru a da la o parte obstacolele. Este perseverentă. Oricâte serpentine ar trebui să ia asupra ei, nu-și pierde din vedere direcția spre țelul ei veșnic, spre mare. Este conștientă de scopul ei. Și oricât de murdară devine, se străduiește fără încetare să devină curată. Are putere să se reînnoiască. De aceea, spuse înțeleptul, privesc în apă. Ea mă învață viața corectă.²⁸ Prin urmare se poate

27 Homer, *Iliada și Odisea* (Paidea, 2008).

28 Filosofia chineză se poate spune că este o filosofie care din cele mai vechi timpuri a fost dominată de Confucius care este un mare gânditor religios chinez. Ceea ce se poate spune însă despre filosofia religioasă chineză din ultimii ani este că ea mers foarte mult în spre budism care este mai mult o religie panteistă. Pe lângă Confucius se poate spune că în China s-a mai

spune că și în natură omul a putut vedea de mai multe ori statornicie. Este cât se poate de adevărat că de mai multe ori legile care guvernează lumea noastră sunt statornice. Cursul anotimpurilor ne spune cel mai mult acest lucru. De la începuturi de când Dumnezeu a făcut lumea se poate spune că antimpurile își urmează cursul lor care este foarte bine stabilit și foarte bine definit.

Religia denumeste deducția existenței lui Dumnezeu care este orânduitorul lumii și al universului ca fiind revelație naturală. Revelația naturală se poate spune că ne învață despre ceea ce este Dumnezeu și modul în care există Dumnezeu. Aceste lucruri prin urmare sunt foarte bine să ne învățăm. Un alt lucru care se poate spune că definește de cele mai multe ori starea omului de a fii cât se poate de mult un om al străinței este educația. Cu toții știm ceea ce este educația. Educația pentru unii înseamnă cei șapte ani de acasă în timp ce pentru alții înseamnă anii de școală. Educația se poate spune că de mai multe ori are o funcție axiologică. Acest lucru după cum am spus, este o realitate și un fapt care îl face pe om să discearnă sau mai bine pus să aprecieze adevăratele valori de falsele valori. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. Omul educat se poate spune că este foarte diferit de omul tribal. În trib nu există educație. De cele mai multe ori se poate spune că ajungem să înțelegem ceea ce este educația de ceea ce înseamnă lipsa de educație prin opusul educației care este lipsa de educație. Acest lucru se poate spune că îl duce pe om în spre o etapă de primitivism. Este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori educația este cea care îl separă pe om de primitivism. Prin urmare, a nu susține educația se poate spune că înseamnă a susține modul de viață primitiv al omului. Acest lucru după cum am spus este bine să îl știm și să ne dăm seama că pentru a ajunge la o educație temerară de cele mai multe ori omul are nevoie de stăruință. Cu toții trebuie să stăruim atunci când vrem să fim educați. Acest lucru după cum am spus este de mai multe ori trecut cu vederea. Prin urmare este bine să ne dăm seama de ceea ce este educația și de ceea ce înseamnă lipsa de educație.

Educația se poate spune că începe în copilărie și se finalizează în adolescență sau mai bine spus odată cu încheierea adolescenței. Omul educat se poate spune că are o ierarhie a valorilor foarte bine definită. Omul care nu are nici un fel de educație se poate spune că de cele mai multe ori este o realitate și un fapt care nu știe exact ceea ce înseamnă ierarhie a valorilor. Când spunem ierarhie a valorilor ne referim la valorile sociale și la cele religioase. Dar nu se poate să nu menționăm aici că de cele mai multe ori lumea uită de faptul că educația se face prin stăruință. Avem nevoie de stăruință pentru a ne face o educație completă. Acest lucru este benefic nouă fiindcă se poate spune că ne slăbește într-un univers al valorilor sau mai bine spus definește pentru noi ceea ce este adevărata valoare de falsă valoare. De mai multe ori se poate spune că acest lucru este contestat și trecut cu vederea. După cum am spus educația este un proces și el vizează mai multe lucruri în ceea ce îi privește pe om: comportamentul, cunoștințele, gradul de înțelegere al lumii din jur, sensul patriotismului și multe altele. Pentru a dobândii o educație deplină de cele mai multe ori se poate spune că omul trebuie să depună mai multă străduință. Sunt mai mulți în zilele noastre care se poate spune că privesc educația superficial și consider că modul de viață ghetto sau de interlop este cu adevărat o educație. După cum am spus, ceea ce definește adevărata educația de falsă educație este că de cele mai multe ori ea ajunge să fie sau mai bine spus este un lucru pe care îl realizăm prin multă stăruință sau mai bine pus prin faptul de a fii străuitori. Acest lucru se poate spune că este faptul care definește foarte bine

remarcat și Lao Tze care și el a militat în spre un fel de dualism religios.

cum este privită stăruința în istoria lumii și a omului. Ca să putem să ne coborâm în adâncul mării, trebuie să ne îmbrăcăm într-un fel de vestmânt tare de oțel, ca nu cumva puterea apelor de la fund să ne strivească trupul. Tot așa se întâmplă cu apele cele adânci ale sufletului nostru. La fund zac păcatele noastre. Ca să ne coborâm acolo să le scoatem și să scăpăm astfel de ele, ne trebuie un veșmânt tare și nepătruns, care să ne apere să nu pierim. Acest vestmânt suflesc nu poate fi altul decât învățătura Domnului nostru Iisus Hristos.²⁹

CAPITOLUL 2

STATORNICIA ÎN ARTE

Artele se poate spune că sunt de cele mai multe ori expresia frumosului. Se știe în acest sens că în timpul nostru sunt considerate arte următoarele:

1. Muzica
2. Literatura
3. Sculptura
4. Teatrul
5. Pictura
6. Fotografia
7. Cinematografia

Prin urmare se poate spune că atunci când vorbim despre arte nu se poate să nu vorbim despre frumos și despre ceea ce este estetic. Acest lucru se poate spune că este ceea ce definește sau mai bine spus ceea ce conferă contur artelor. Acest lucru este fără nici o îndoială un lucru care după cum am spus este de mai multe ori trecut cu vederea fiindcă în zilele noastre de cele mai multe ori artele sunt condiționate de bani. La fel de bine în modernitate se poate spune că arta de cele mai multe ori trebuie să fie comercială. Este în acest sens chestionabil dacă putem să facem din artă care este o expresie a frumosului un lucru comercial. De cele mai multe ori se poate spune că acest lucru are loc în zilele și în timpurile noastre.³⁰ Prin urmare, este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori arta este expresia a tot ceea ce este frumos și estetic. Dacă arta este de cele mai multe ori un lucru care se definește pe sine prin frumos și estetic ce legătură există între artă și statornicie? Adevărul este că arta se leagă de statornicie fiindcă de cele mai multe ori frumosul nu este un lucru care este găsit sau mai bine spus aflat în mod foarte ușor. Artistul de mai multe ori trebuie să stăruie și să aibă străuință în ceea ce privește descoeprirea și amplificarea frumosului. Acest lucru se poate spune că în sens artistic se numește autoperfecționare. Vom vedea că pentru a ajunge să facem adevărata artă, de cele mai multe ori artistul are nevoie să insiste și la fel de bine să aibă foarte multă stăruință în arta pe care o practică. Acest lucru de mai

29 Nicolae Cabasila, *Viața în Hristos* (București, 2011).

30 Termenul generic pentru arta comercială este de *kitch* care este de cele mai multe ori un fel de imitație a adevăratei arte. În acest sens, arta adevărată se poate spune că nu ține de un gust sau de o anumită tendință comercială. Ceea ce putem vedea este că de mai multe ori în sens comercial arta adevărată este înlocuită cu kitch-ul care după cum am spus este o pseudomorfoză a artei și a tot ceea ce ține de ea. Acest lucru este o realitate și trebuie să fim conștienți de ea.

multe ori este trecut cu vederea și se poate spune că atunci se nasc opere de artă care nu au mare valoare. După cum am spus, marile opere de artă sunt cele care au fost făcute cu multă rigoare și de ce nu cu multă stăruință. În zilele noastre se poate spune că de mai multe ori sunt mai mulți artiști care au abdicat de la funcția lor de a fii „profeți ai frumosului” și au ajuns la ceea ce cunoaștem ca și modul comercial în artă. Există în acest sens în zilele noastre un fel de modă comercială a marilor artiști care se grupează cel mai mult în ceea ce cunoaștem ca și cultura pop. Sunt mai mulți care vorbesc de un fel de artă pop care este dominantă în zilele noastre. Arta pop se poate spune că de cele mai multe ori se naște ad hoc sau mai bine spus instantaneu în funcție de care este necesitatea sau nevoia pieții. Aceste lucruri după cum am spus sunt cât se poate de mult realități pe care trebuie să le avem în vedere. Arta pop se poate spune că de cele mai multe ori nu ține la rigorile esteticului cât ține la rigorile comercialului. Pentru a face adevărata artă, artiștii adevărați sunt de părere că de cele mai multe ori este nevoie de stăruință. Acest lucru se poate spune că este o trăsătură a mai multor mari artiști care au lucrat mai mulți ani în artă. Marii artiști ai lumii cum au fost Brâncuși, Van Gogh, Rembrandt, Chaplin, Mozart sau Bach se poate spune că au dus o muncă de autoperfecționare care a dus la zenitul ei. Această muncă de autoperfecționare a artei se poate spune că în cele din urmă este cea care aduce cu sine ceea ce am putea spune nașterea marilor capodopere.³¹

Se spune că la un moment dat un mare maestru japonez a primit la el pentru discuții un profesor universitar.

- Bună ziua, a spus marele maestru.
- Bună ziua.
- Bine ai venit la mine
- Vă mulțumesc.
- Cu ce aş putea să te servesc?
- O ceaşcă de ceai ar fii potrivit.
- Foarte bine.

Maestrul a adus două ceşti de ceai. Le-a pus în faţă şi a început să toarne în ceaşca profesorului. A tot turnat şi a tot turnat până când ceaiul era gata să iese afară.

- Hei, ce faci? A spus profesorul universitar.
- La ce te referi?
- La ceaşca mea.
- De ce?
- Nu vezi că dă afară?
- Ba da.
- Şi atunci de ce torni?
- Fiindcă vreau să te învăţ o lecţie.
- Ce lecţie?
- Ca şi ceaşca asta eşti plin de propriile tale opinii şi speculaţii [prezumptii].
- Aşa este şi ce este cu asta?
- Cum pot să te învăţ înţelepciunea dacă nu te goleşti de propriile tale opinii şi îţi goleşti ceaşca ta?³²

31 Umberto Eco, *Istoria frumuseții* (Editura Rao, 2008).

32 Această pildă stă în strânsă legătură cu beutul ceaiului la japonezi care de mai multe ori se poate spune că primește un adevărat cult religios. Trebuie să fim conștient în acest sens de

Este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori atunci când vorbim de artă se poate spune că o facem subiectiv și ținem cont numai de ceea ce ne place. O astfel de abordare a artei se poate spune că de cele mai multe ori este un lucru cât se poate de nepotrivit. Pentru a aprecia adevărata artă se poate spune că trebuie să studiem acest lucru. Frumosul are anumite reguli sau mai bine spus anumite caracteristici care sunt universale. Ei bine, aceste caracteristici de cele mai multe ori se poate spune că nu se aplică și pentru noi. Sunt mai mulți care consideră că arta este în sine un lucru care este cât se poate de subiectiv și ține foarte mult de ceea ce ne place. Ceea ce nu ne place de cele mai multe ori tindem să ignorăm. Dacă vom studia arta mai bine la fel cum fac marii artiști ai lumii ceea ce se poate observa se poate spune că este faptul că arta și ea operează cu anumite arhetipuri. Aceste arhetipuri după cum am spus pleacă de la gustul propriu pentru frumos dar în cele din urmă el ajunge să se universalizeze. Pentru a descoperii aceste mari arhetipuri are frumosului în artă se poate spune că artistul trebuie să fie stăruitor sau mai bine el trebuie să studieze mai mult și mai bine ceea ce este arta și modul în care marile arhetipuri sunt exprimate prin artă. După cum am spus, iubitorii de artă de cele mai multe ori se poate spune că sunt îmbunătățiți și nu sărăciți de ceea ce descoperă din studiul marilor artiști ai lumii. Se poate spune că de cele mai multe ori o capodeperă artistică este cât se poate de mult un lucru sau o realitate care ajunge să le înglobeze în sine și pe restul sau mai bine spus pe alte puncte de vedere sau alte opinii referitoare la artă. Acolo unde lipsește statornicia în artă se poate spune că de cele mai multe ori se ajunge la exprimarea urâtului sau a ceea ce este inestetic. Trebuie să ținem cont că sunt mai mulți care consideră că este estetic ceea ce le place lor. De cele mai multe ori se poate spune că acest lucru nu este adevărat. Este estetic ceea ce este în conformitate cu regulile sau mai bine spus cu marile arhetipuri ale artei. După cum am spus, frumusețea este arhetipală în artă. Ea este expresie a ceea ce mai mulți cred despre frumos și urât.³³

Ceea ce trebuie să spunem și ceea ce trebuie să afirmăm este că de cele mai multe ori artistul trebuie să fie un om al statorniciei. Acest lucru nu are loc de mai multe ori în zilele noastre și este bine să fim conștineți de acest lucru. De mai multe ori se poate spune că artistul este un om care nu este statornic și se poate spune că acest lucru îi influențează și pe cei din jur. Sunt mai multe cazuri care ne demonstrează acest lucru. După cum am spus persoana artistului este cea care aduce sau animează ceea ce este sau cum am putea denumii arta și tot ceea ce definește arta. Acest lucru este de cele mai multe ori trecut cu vederea și nu este luat în considerare. Artă este un lucru care după cum am spus ne duce în spre ceea ce este frumos. Frumosul însă este o noțiune de mai multe ori personală și pentru acest lucru de mai multe ori se poate spune că ceea ce este frumos pentru o anumită persoană nu este frumos pentru o altă persoană. După cum am spus, frumusețea este la un anumit nivel o noțiune subiectivă însă frumusețea nu este o noțiune exclusiv subiectivă. Acest lucru este un fapt de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere.³⁴ După cum am spus, de mai multe ori noțiunea de frumos este cât se poate de confuză în zilele noastre. Acest lucru este un fapt și un adevăr pe care nu îl putem contesta. De cele mai multe ori se

anumite tradiții japoneze care sunt cât se poate de mult proprii Japoniei și a culturii care ține de această țară. Se poate spune că în Japonia există un ritual al băutului de ceai care este cât se poate de mult inexistent în alte culturi din alte regiuni ale lumii.

33 Umberto Eco, *Istoria urâtului*, (Rao, 2008).

poate spune că adevărata artă este un lucru care transmite mai bine spus este un convertor al frumuseții. Este cât se poate de adevărat că frumusețea de definește sau mai bine spus are mai multe categorii de existență. Artistul este chemat să cunoască și să aibă definită sau mai bine spus bine definită ceea ce este frumusețea în sens generic sau mai bine spus ceea ce este frumosul pentru toată lumea. Arta în acest sens de mai multe ori se poate spune că nu trece proba popularității. Adevărata artă după cum am spus este arhetipală, ea converge sau mai bine spus exprimă ceea ce este frumos și ceea ce ține de frumusețe.

Se poate spune că atunci când artistul nu este conștient că ceea ce face el este un lucru care duce în spre frumos, el eșuiază în a mai fi artist sau mai bine spus nu mai este cât se poate de mult un om al artei. Aceste lucruri după cum am spus sunt realități pe care trebuie să le știm. Arta este o noțiune amplă și se poate spune că sunt mai multe criterii care definesc adevărata artă de falsă artă. Sunt mai mulți cei care se poate spune că separă sau mai bine spus divid adevărata artă de falsă artă. Acest lucru a avut loc de mai multe ori în lumea noastră. După cum am spus nu se poate separa adevărata artă de falsă artă. Aceste două noțiuni sunt cât se poate de mult realități pe care trebuie să le avem în vedere. Frumosul și arta sunt două noțiuni sine qua non sau mai bine spus fără de care artistul nu se poate defini pe sine. Lumea modernă de mai multe ori se poate spune că ne pune în față modele false ale artei. Să ne aducem aminte în acest sens de anii 50 și anii 60 ai secolului al XX-lea care au fost după unii un fel de ani ai dezinhibiției sau a ceea ce mai multă lume a denumit ca și revoluția sexuală. În ce a constatat această revoluție? Această revoluție a constatat în faptul că mai toate curente din arte au promovat erotismul și pornografia. Atât de amplu a fost acest proces care a început în secolul al XX-lea că până și în zilele noastre se poate vedea ceea ce am putea spune un puternic sens al erotismului și al pornografiei în „marile opere de artă modernă.” Mai ales mas media se poate spune că ne obișnuiește cu un mod de a fi în care de ce să nu recunoaștem totul se definește prin sex și sexualitate. Acest proces după cum am spus se poate spune că îl duce pe omul modern sau pe omul secolului al XXI-lea la o concepție cât se poate de pătimășă a existenței și a vieții. După cum am spus, este bine să știm că erotismul și pornografia nu sunt arte deși de mai multe ori se poate spune că mas media zilelor noastre ne obișnuiește cu o mentalitate care este pentru sexualitatea dezlănțuită.

În zilele noastre sunt mai multe arte care se poate spune că sunt definite de procesul de comercializare. Ceea ce este comercial și ceea ce se vinde se poate spune că de mai multe ori este un lucru care ne duce în spre realizarea de sine a persoanei. Adevărata artă se poate spune că trebuie să fie dublată și de o profundă spiritualitate. De cele mai multe ori arta din zilele noastre se poate spune că este un fel de grafitii pe care mai mulți îl desenează pe pereții marilor noastre metropole. Acest lucru nu poate să ne lase fără nici un fel de replică. Ceea ce caută de cele mai multe ori omul în artă se poate spune că este o ieșire sau mai bine spus o „dezrobire” din cotidian. Vom vorbi mai pe larg despre cum se realizează acest lucru. De mai multe ori se poate spune că viața omului modern este monotonă. Ea se poate spune că este definită de cele mai multe ori de un simț de a ieși sau mai bine spus de a scăpa din plictisul și din zona de

34 Tema artistului este de mai multe ori prezentă în lumea noastră. S-au scris și s-au compus pentru marii artiști ai lumii mai multe poeme și uneori chiar melodii. În sine trebuie să știm că artistul este un deschizător de drumuri. Pentru acest lucru sau mai bine spus pentru acest motiv artistul nu poate fi orice și nu poate fi orice fel de persoană. Se așteaptă din partea artistului mai multe calități și mai ales să aibă foarte bine definită ceea ce înseamnă noțiunea de frumos.

contact al obișnuitului. Supapa pentru această „izbăvire” ne vine de cele mai multe ori din lumea artei și a artiștilor.³⁵

Muzica este una dintre cele mai cunoscute și mai iubite dintre toate artele și se poate spune că de mai multe ori ea ajunge să ne bucure și să ne aducă veselie în inimi. În acest sens se poate ridica întrebarea: ce legătură are muzica cu străința? Este cât se poate de adevărat că muzica are o legătură cu străința fiindcă pentru a produce de cele mai multe ori muzică de calitate se poate spune că omul are nevoie de a face mai mult efort. Muzica se poate spune că a dat mari nume lumii și sunt poate milioane de iubitori ai muzicii care se regăsesc în muzica marilor compozitori ai lumii cum au fost Bach, Mozart, Vivaldi, Handel sau Enescu. Acest lucru prin urmare se poate spune că de cele mai multe ori a făcut ca muzica să fie tratată cu extrem de mult profesionalism. Ceea ce s-a putut vedea este că de mai multe ori muzica are un efect cât se poate de amplu asupra omului și a ființei sale. O muzică tristă se poate vedea că îl întristează pe om, o muzică eroică îl îmbărbătează pe om, o muzică veselă aduce veselie în inima omului. Prin urmare, se poate spune că în mare majoritate omul nu este imun la muzică. De cele mai multe ori omul ajunge de reacționează sau mai bine spus este influențat de muzică. În acest sens de ce să nu spunem că sunt mai mulți care caută inspirația sau mai bine spus ceea ce înseamnă inspirația în muzică. La fel de bine sunt mai mulți cei care caută sau mai bine spus doresc să fie inspirați de sentimentul străinței. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl știm și pe care trebuie să îl avem în vedere. Sentimentul străinței se poate spune că de mai multe ori este un lucru care este mai greu de definitivat dar ceea ce putem spune este că toți oamenii simt sau au un simț al străinței sau un sentiment al străinței în muzică. Acest lucru este un fapt de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere. Sentimentul străinței după cum am spus este exprimat în mai multe simfonii și opere dar poate unul dintre cele mai convingătoare este Corul robilor al lui Verdi. Acest sentiment al străinței după cum am spus este unul care de mai multe ori este căutat de om în muzică mai ales când omul se confruntă cu mai multe probleme și greutăți. Prin urmare este cât se poate de adevărat că muzica este un lucru care după cum am spus are menirea de a îl înobilă pe om sau mai bine spus de a îi susține moralul.³⁶

După cum am spus, se poate spune că de cele mai multe ori omul trăiește cu muzica de când se naște și până în momentul morții. Acest fapt este o realitate. Ceea ce s-a putut vedea este că pe parcursul timpului au existat mai multe genuri de muzică și acest lucru se poate spune că aduce cu sine în discuție ceea ce este sau mai bine spus cum am putea defini capacitatea muzicii de a se adapta la noile cerințe ale omului. Este adevărat că genurile muzicale ale omului s-au schimbat dar ceea ce se poate vedea este că de cele mai multe ori muzica a rămas o constantă a omului. Muzica antică se știe că era într-un fel extrem de simplă și de ce să nu spunem cât se poate de mult omogenă. A venit mai apoi evul mediu care se poate spune că a avut o cu totul altă viziune sau mai

35 Vasile Drăguț, *Arta românească* (București, 1982).

36 Realitatea este că de cele mai multe ori muzica este un lucru cât se poate de contradictoriu. Sunt mai multe genuri moderne de muzică sau de ce nu muzica de trib care se prezintă pe sine ca și un fel de adevărată inspirație a omului în ceea ce privește străința. După cum am spus de cele mai multe ori sunt mai mulți care contestă acest lucru și susțin că nu este nevoie de nici un fel de sentiment de străință a omului în muzică. Acest lucru evident este fals și nu este adevărat.

bine spus o altă orientare a muzicii și a ceea ce a însemnat muzica. Muzica evului mediu dacă vom sta și vom asculta a fost cât se poate de mult o muzică diferită de a noastră. Aceste lucruri se poate spune că sunt cât se poate de mult realități pe care trebuie să le avem în vedere. Muzica după cum am spus, este un lucru sau o realitate care a fost extrem de diferită la începutul secolului al XX-lea. Una dintre cele mai cunoscute muzici de la începutul secolului al XX-lea a fost swing-ul și mai apoi a fost charleston. La fel de bine se poate spune că în secolul al XX-lea muzica a avut cu sine extrem de multe transformări și adaptări. Așa se face că s-a născut muzica pop sau muzica de ambient. Aceste lucruri după cum am spus sunt cât se poate de mult realități de care trebuie să ținem cont. Mai mult decât toate se poate spune că ceea ce ne învață muzica sau mai bine spus ceea ce putem deprinde din muzică este faptul că de cele mai multe ori muzica a rămas o constantă în preocupările omului. La fel de bine se poate spune că de mai multe ori omul a căutat în muzică mai mult decât poate ea să ne ofere. Acest fapt este bine să îl avem în vedere. De mai multe ori se poate spune că muzica este un lucru care deși nu recunoaștem ajunge să ne influențeze și la fel de bine să ne inspire. Este bine dacă muzica ajunge să ne inspire la bine și la ceea ce ține de bine. Acest fapt este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere. După cum am spus capacitatea de adaptare a muzicii este un lucru care ne face să credem că de cele mai multe ori muzica este sau poate fii sau mai bine spus are potențialul de a ne inspira ceea ce este străuینța. Stăruința se poate spune că poate fii deprinsă și pe cale muzicală. Sunt astfel mai multe melodii și mai multe cântări motivaționale care se poate spune că ne duc în spre cea ce este muzica adevărată și cum se cuvine să înțelegem sentimentul străuینței prin ceea ce ne transmite muzica prin ceea ce este ea.³⁷

Literatura se poate spune că este o altă mare artă a timpurilor și a zilelor noastre. Acest lucru după cum am spus este o realitate de care trebuie să o avem în vedere și la care să ne raportăm. Prin urmare, ceea ce este literar de cele mai multe ori se poate spune că este un lucru care ne duce cu gândul sau mai bine spus la idea stăruinței. Se poate spune că de cele mai multe ori stăruința poate fii exprimată mult mai bine și mult mai repede prin literatură. Acest lucru se face mai ales prin ceea ce am putea spune faptul că de mai multe ori literatura operează prin eroi sau mai bine spus ceea ce sunt eroii. Eroii literaturi se poate spune că sunt de cele mai multe ori modele pe care scriitorul trebuie să le pună în fața noastră. Din nefericire există o așa numită pseudo-literatură a zilelor noastre care este literatura erotică sau chiar cea pornografică care evident nu ne pune în față ceea ce este sau cum am putea defini modele ci pseudomodele. După cum am spus, este bine să facem diferența dintre ceea ce este literatura sau mai bine spus cum se poate defini pe sine literatura. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. În acest sens, se poate spune că de cele mai multe ori literatura pune în fața noastră modele și repere de stăruință. Unul dintre cele mai vechi modele de stăruință a fost în antichitate Ulise care se știe că a plecat la Troia și s-a întors după 18 ani în Itaka, insula sa de baștină. Se poate spune că Ulise a fost un om care a trebuit să dea dovadă de stăruință fiindcă în drumul său spre casă s-a întâlnit cu mai multe obstacole și primejdii. Ulise a trebuit să treacă triumfător peste toate aceste obstacole și primejdii. Homer care este unul dintre cei mai vechi autori ai lumii se poate spune că a fost preocupat în Iliada și Odisea de tema străuینței. De cele mai multe ori omul ajunge să dobândească și la fel de bine să obțină ceea ce caută și ceea ce dorește prin mai multe încercări și mai ales prin exercițiul de a fii stăruitor.

37 Nicolae Severeanu, *Gramatica muzicii psaltice* (Buzău, 1900).

După cum am spus, fie că este Jules Verne, Balzac, Thomas Mann, Goethe, Shakespeare, Alexandre Dumas sau alți autori se poate spune că de mai multe ori străuینța este un lucru care este dedus sau mai bine spus poate fii văzut în literatură și în marile opere literare. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și la care să ne raportăm. Un alt autor care se poate spune că a pus în fața noastră străuینța pentru secolul al XX-lea dar și pentru timpurile noastre se poate spune că a fost Constantin Virgil Gheorghiu. El a scris două romane în care se poate spune că tema străuینței este cât se poate de evidentă. Primul roman se numește Sfântul Ioan Hrisostom, atletul lui Hristos și al doilea de numește Ora 25. Sfântul Ioan Hrisostom se poate spune că este pentru Virgil Gheorghiu un exemplu de străuینță. El este de cele mai multe ori un om care a trecut prin mai multe greutăți și mai multe intrigi de la curtea imperială care în cele din urmă s-au soldat cu exilarea lui din scaunul de patriarh al Constantinopolului.³⁸ Un al doilea model de străuینță a fost pus în fața noastră de Virgil Gheorghiu prin persoana lui Johann Moritz care trece succesiv prin mai multe lagăre de exterminare în timpul celui de al doilea război mondial. Moritz totuși reușește prin intermediul străuینței ca în cele din urmă să supraviețuiască. Acest lucru este un fapt care se poate spune că este un motiv esențial al cărții lui Gheorghiu. Prin urmare, este bine să știm care este sensul pe care îl atribuie Gheorghiu la ceea ce este sau mai bine spus la modul în care se poate să definim și să exprimăm străuینța. După Gheorghiu de mai multe ori omul trebuie să îndure crizele și tot ceea ce ține de greutățile lumii din jur pentru ca în cele din urmă să își ajungă sau mai bine spus să își realizeze idealul. Acest fapt este un lucru care se poate spune că de mai multe ori a definit în literatură străuینța ca și capacitatea de a îndura. Evident, atunci când suntem puși în fața suferinței se poate spune că de mai multe ori este greu să acceptăm sau mai bine spus să înțelegem capacitatea de a îndura prin calitatea de a fii stăruitori. După cum am spus, nu voim să facem din această carte un fel de obsesie în tema străuینței dar ceea ce putem spune este că de mai multe ori avem nevoie să definim sau mai bine spus să menținem contururile cât se poate de bine în ceea ce privește sau în sensul în care este înțeleasă străuینța. Străuینța este un lucru care se poate spune că a fost ilustrată divers în istoria lumii și a omului. Acest lucru nu face abstracție nici de marile opere literare. Se știe în acest sens mai multe rânduri care s-au scris despre marii eroi antici sau medievali care trebuiau să dea dovadă de mai multă străuینță atunci când erau supuși la mai multe încercări și la mai multe probe. Eroul literar autentic de cele mai multe ori se poate spune că este un erou al străuینței și un erou care trece prin mai multe greutăți pentru ca în final să ajungă să fie învingător. Acest lucru se poate spune că a fost de mai multe ori o caracteristică a literaturii și a marilor lucrări literare ale omului. Prin urmare, se poate afirma cu mare certitudine că eroul literar nu este departe de a fii un om al străuینței. El trece prin mai multe probleme pe care eventual le depășește și în acest mod devine învingător.³⁹

38 La timpul vieții Sfântului Ioan Hrisostom se poate spune că unul dintre cele mai căutate centre ale lumii a fost Constantinopolul. Este de remarcat aici deși acest lucru este trecut cu vederea în zilele noastre că imperiul Bizantin a fost un imperiu care s-a bazat foarte mult pe străuینță. Pentru acest motiv imperiul bizantin a fost unul dintre cele mai cunoscute imperii din istoria lumii. Aceste lucruri este bine să ne afirmăm și să le avem în vedere. Străuینța bizantină este un lucru peste care se poate spune că nu putem trece chiar așa de ușor.

39 *Epopea lui Gilgamesh*, (Editura Gramar: București, 2008).

Sculptura se poate spune că este cât se poate de mult o dovadă de statornicie sau mai bine spus de a deprinde ceea ce este statornicia. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult actual în cazul sculptorilor care de mai multe ori trebuie să se concentreze și să ofere lumii sculpturi frumoase. Trebuie să știm în acest sens că adevărata sculptură este o muncă extrem de migălioasă fiindcă ea necesită foarte multă răbdare și la fel de bine stăruință. Sculptura a dat lumii mari sculptori cum sunt: Brâncuși, Michelangelo, Donatelo, Augustin Rodin, Antoine Louis Barye, Marino Marini, Alberto Giacometti și mulți alții. Se poate spune că toți acești sculptori au fost cât se poate de mult persoane sau oameni care au menținut și au susțin adevărata sculptură. Este cât se poate de adevărat că pentru a face sculpturi frumoase de mai multe ori avem nevoie de stăruință.⁴⁰

Se spune că mai de mult un tată avea un fiu. Acest fiu a voit să știe dacă există un secret al fericirii. Mai bine spus fiul vroia să știe ceea ce este fericirea. Tatăl i-a promis să îi v-a îndeplinii dorința. În acest sens l-a trimis la un prieten de al său care era renumit pentru înțelepciunea sa care putea să îi spună secretul fericirii. Tânărul a plecat. A ajuns la acest înțelept și a rămas suprins să vadă că acesta locuia într-un adevărat castel. Când a intrat înăuntru a văzut mulțime mare de oameni ca și la o petrecere. Înțelepciul era ocupat și nu l-a putut prinde de la început. Fiul a trebuit să aștepte aproape două ore până ce înțeleptul și-a făcut timp pentru el.

- Bună ziua, a spus tânărul.
- Bună ziua.
- Vă mulțumesc că m-ați primit.
- Plăcerea este de partea mea.
- Am venit cu o mare întrebare la tine.
- Care este aceea?
- Care este secretul fericirii?
- Secretul fericirii?
- Exact.
- Pentru a îți răspunde te rog să iei o lingură cu ulei și să faci un tur al castelului meu. V-a trebui să faci acest lucru fără să verși nici o picătură din ulei.
- De ce?
- Îți voi spune mai apoi.
- Bine.
- Tânărul a luat o lingură cu ulei și a făcut un tur al castelului. În cele din urmă a ajuns din nou în fața înțeleptului.
- Ei bine ai terminat?
- Da.
- Ai făcut tot turul castelului?
- Da.

40 Referitor la sculptură este de amintit aici că Biserica Creștin Ortodoxă a respins folosința statuiilor în cultul ei fiindcă de cele mai multe ori statuile sunt un fel de idolatrie. Totuși, Biserica Ortodoxă nu a respins folosirea icoanelor. Au existat în acest sens mai multe obiecții ale Bisericii Catolice referitor la practica ortodoxă a icoanelor. Trebuie să știm că icoanele nu sunt adorate ca și idoli ci de cele mai multe ori ele sunt un fel de prezentare a persoanei care este cinstită sau adorată în ea. Prin urmare, cinsitirea icoanelor nu se referă la materia din care este făcută icoana ci de cele mai multe ori se referă la persona care este reprezentată în icoană.

- Ai avut ocazia să vezi covoarele mele persane care sunt de cea mai bună calitate?
 - Nu.
 - Ai avut ocazia să vezi grădina mea care a trebuit zece ani să o fac?
 - Nu.
 - Ai avut ocazia să vezi colecția mea de cărți care este una dintre cele mai valoroase?
 - Nu.
 - De ce?
 - Fiindcă am fost ocupat ca nici un strop de ulei să nu se verse.
 - Bine. Acum du-te și admiră frumusețea castelului meu.
- Tânărul a făcut ce i s-a spus. A văzut covoarele, grădina și peisajele din preajma ei, a văzut tot ce era obiect de mobilier și multe alte lucruri. Toate acestea le-a povestit mai apoi înțeleptului.
- Bine, acum spune-mi unde este uleiul pe care te-am pus să ai grijă de el?
 - S-a pierdut pe drum.
 - Vezi tu dragul meu, secretul fericirii este să vezi toate minunățiile lumii și să nu le uiți atunci când treci prin momente grele și dificile.⁴¹

Se poate spune că acest gen de pildă se aplică și la ceea ce este sau mai bine spus la cum am putea defini sculptura. De mai multe ori sculptorul este cel care eventual se poate pierde pe drum dar ceea ce nu trebuie să uite și ceea ce trebuie să fie cât se poate de stăruitor este că sculptura trebuie să reprezinte frumosul și la fel de bine să îi facă pe cei din jur mulțumiți prin sculptura sa.⁴²

O altă mare artă a lumii se poate spune că este teatrul. Din vechime teatrul este un lucru care de mai multe ori l-a făcut bucuros pe om. Fie că este o piesă contemporană sau antică de cele mai multe ori teatrul a avut menirea să aducă diversitatea în inima și în sufletul omului. Acest lucru este un fapt de care trebuie să ținem cont. La teatru de cele mai multe ori sunt vehiculate idei, concepte sau de ce nu moduri de viață. Acest lucru se poate spune că este un fapt peste care nu putem trece chiar atât de ușor. Ceea ce mai puțin știu este că pentru a face o pisă de teatru reușită de cele mai multe ori este nevoie de foarte multă stăruință. Stăruința în teatru se demonstrează sau mai bine spus se vedește pe sine prin mai multe repetiții pe care marii actori de teatru le fac. Acest lucru după cum am spus este o realitate și este bine să ținem cont de ea. Prin urmare, teatrul este un lucru care de mai multe ori este un exemplu de străuință. Ceea ce s-a putut vedea este că atunci când actorii fac mai multe repetiții ei ajung să fie mult mai bine cotați sau apreciați. În istorie s-a făcut teatru din cele mai vechi timpuri. Este extrem de importat în cazul teatrului mesajul pe care acesta dorește să ni-l transmită. Piese de teatru au scris Aristofan, Sofocle, Moliere sau Caragiale. Prin urmare, se poate spune că de mai multe ori teatrul este un limbaj sau

41 Paulo Coelho, *Alchimistul* (București, 2013).

42 Sunt mai multe sculpturi care se poate spune că sunt adevărate capodopere. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. După cum am spus, se poate spune că de mai multe ori lumea din jur nu pune mare preș pe sculpturi dar atunci când cineva sculptează frumos se poate spune că de mai multe ori sculpăturile devin de interes. În antichitate a existat o mare modă a sculpturilor și se poate spune că anticii au avut mai mult interes în sculpturi decât avem noi cei de azi.

mai bine spus o formă de comuniacare care se poate spune că este de succes cu cât mai multe repetiții se fac. Repetițiile în teatru se poate spune că sunt cea mai mare dovadă de străuintă. Prin urmare, se poate spune că se poate vedea stăruința și în teatru. Acest lucru după cum am spus, este o realitate și un lucru de care trebuie să ținem cont. Teatrul după cum am spus necesită stăruință și din partea celor care aprticipă la o piesă bună de teatru. Marile piese de teatru se poate spune că de mai multe ori necesită ceea ce am putea spune atenția noastră. Acest lucru impune ca de mai multe ori să insistăm sau de ce nu să fim mai stăruitori în ceea ce prvește teatrul. Sunt în acest sens puțini cei care acordă atenție sau mai bine spus sunt cu adevărat interesați de teatru. Acest lucru este un fapt care de mai multe ori este negat în zilele noastre.

Prin urmare, se poate spune că de cele mai multe ori teatrul este o acțiune sau mai bine spus un fapt care ține cât se poate de mult de jocul actorilor. Sunt în acest sens mai multe piese de teatru care se poate spune că deși nu au mare conținut filosofic sau etic, dacă ele sunt jucate cu străuintă de actori ajung să se bucure de atenția publicului. Acest lucru este un fapt care a fost demonstrat de mai multe ori. Nu trebuie să îi uităm sau mai bine spune să trecem cu vederea și pe autorii de piese de teatru care de mai multe ori trebuie să fie insistenți în ceea ce expun. A scrie o piesă de teatru bună să poate spune că de cele mai multe ori este un exercițiu de stăuintă. Acest fapt după cum am spus este o realitate și un lucru cât se poate de adevărat și de pozitiv. Prin urmare, de cele mai multe ori se poate spune că pisa de teatru este un lucru care aduce în inimile noastre ceea ce am putea denumii un sens și un simț al frumosului. Autorul de teatru are greaua misiune de a scrie piese bune de teatru. Acest lucru de cele mai multe ori se poate spune că cere sau necesită cea ce am putea spune mai multă stăruință. Am demonstrat prin urmare că de străuintă este nevoie și în teatru. Evident, stăruința nu este un lucru definitoriu în teatru dar se poate spune că de cele mai multe ori ea este prezentă și are un rol cât se poate de important. Aceste lucruri după cum am spus, sunt cât se poate de mult realități și lucruri care aduc cu sine în discuție faptul dacă teatrul poate exprima străuința? Adevărul că s-au făcut mai multe pise de teatru pe parcursul timpului în care se poate spune că stăruința a fost un lucru care a devenit centrul de atenție. Aceste lucruri se poate spune că pot fii afirmate în ceea ce privește stăruința în teatru și în tot ceea ce ține de teatru ca și artă.⁴³

Pictura se poate spune că este o altă artă care de mai multe ori ajunge să exprime ceea ce este stăruința. Pictorul este un om care are menirea să immortalizeze momente sublime și momentele unice din natură sau mai bine spus din viața omului. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere când vorbim de pictori. Au existat în acest sens mai multe curente în pictură și se poate spune că toate acestea au fost cât se poate de mult lucruri care exprimat sau mai bine spus expus ceea ce este frumosul în pictură. În pictură se poate spune că se poate vedea un fel de stăruință a pictorului. Începând cu picturile rupestre și ajungând la Van Gogh se poate spune că s-au făcut mai multe încercări în pictură de a exprima ceea ce este frumos și ceea ce este adevărat. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. Prin urmare, fie că este vorba de clasicim, baroc, rococo, de realism sau de suprarealism, se poate spune că în pictură de cele mai multe ori omul a stăruit. Acest lucru se poate spune că este cel care de cele mai multe ori aduce cu sine reușita picturi. Atunci când pictorul stăruie asupra picturii se poate spune că în cele din urmă el v-a reușii să obțină un rezultat frumos.⁴⁴

43 I. L. Caragiale, *Momente și schițe* (București, 2012, reeditare).

Despre o mică fetiță se spune că stătea într-o casă obișnuită. Nu departe de casa ei era o altă casă care avea geamuri aurite. Acest lucru se poate spune că a ridicat mai multe semne de întrebare în mintea fetiței:

- Mamă, pot să te întreb ceva?
 - Ce draga mea?
 - A cui este casa de dincolo de noi?
 - De ce întrebi?
 - Mă interesează.
 - Este a unor vecini.
 - Cum se face că ei au ferestrele aurite și noi nu?
 - Tu ai auzit că de mai multe ori aparențele înșeală?
 - Nu înțeleg.
 - Vei înțelege când vei fi mai mare.
 - De ce?
 - Fiindcă trebuie să crești mai mult.
- Într-o zi fetița nu se mai putu abține și spuse mamei sale:
- Mamă, pot să ies să mă plimb cu bicicleta?
 - Da, dar să nu te duci departe.

Fetița a ajuns la casa cu gemurile aurite. Aici un lucru a lăsat-o fără de cuvinte. Casa deși era cât se poate de mult cu geamuri aurite nu era îngrijită și era mai multă mizerie în ea. Fetița nu s-a putut abține și s-a dus la ușă și a bătut. A ieșit un om care era îmbrăcat cu haine ponosite.

- Bună ziua, a spus fetița.
- Bună ziua a răspuns omul cu o voce răgușită.
- Dumneavoastră locuiți aici?
- Da.
- Cum se face că deși aveți geamuri aurite casa este atât de murdară?
- De ce întrebi?
- Fiindcă mă interesează să știu.
- Asta nu este problema ta.
- De ce?
- Fiindcă aici stau eu și eu fac ce vreau cu casa.
- Dar vă rog să îmi explicați.
- Gata, pleacă de aici, a spus bărbatul închizându-i ușa în nas fetiței.

Fetița a plecat acasă. Era tristă. Nu a putut înțelege ceea ce a văzut. Pe cum mergea către casă a putut vedea că soarele lucea cu lumina lui peste casa ei. Case ei părea că este într-o lumină aurită. Acum fetița înțelese: geamurile nu erau aurite ci lumina reflectată a soarelui le făcea să fie ca și aurite. Fetița era mulțumită. Își dădu-se seama că ceea ce a văzut a fost o iluzie proprie. Era fericită că locuia într-o casă ca și a ei și nu în cea în care i se părea că geamurile sunt aurite.

Fotografia se poate spune că este o altă metodă de a exprima sau mai bine spus de a manifesta modul în care este înțeleasă și la fel de bine modul în care este

44 Pictura după cum am spus, este folosită și în Biserica Creștin Ortodoxă și se cunosc mai mulți iconografi creștini ortodocși cum sunt Panselinos, Teofan Grecul sau Andrei Rubliov. Aceste lucruri se poate spune că aduc în discuție tema picturii ca și iconografie. Sunt în acest sens mai mulți sfinți care au vorbit de rolul pedagogic al icoanelor și poate unul dintre cei mai cunoscuți a fost Sfântul Teodor Studitul. Acest lucru a fost subiectul la mai multe cărți de iconografie.

exprimată statornicia. Marii fotografi ai lumii de cele mai multe ori se poate spune că trec printr-un proces de perfecționare pentru a ajunge la ceea ce am putea spune mai multe poze care sunt profesioniste. Este adevărat că în zilele noastre oricine își poate cumpăra un aparat de fotografiat și în acest sens poate face câte fotografii dorește. Totuși, în zilele noastre se poate spune că există meseria de fotograf care se poate spune că de cele mai multe ori operează cu fotografi profesioniști. Acest lucru după cum am spus este un fapt de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere. Fără doar și poate se poate spune că și în materie de fotografie s-au făcut mari avansări. Acest lucru după cum am spus este o trăsătură a lumii în care trăim și poza se poate spune că joacă un rol important în viața noastră. Adevărul este că în zilele noastre trăim într-o lume a fotografiei. Acest lucru se poate vedea de cele mai multe ori prin ceea ce se poate spune modul în care omul ajunge să definească imaginea. Facem poze cu familia, cu cei dragi, cu rudele sau prietenii. În acest sens de mai multe ori fotografia ne ajută să imortalizăm imagini care sunt cât se poate de mult pline de semnificații pentru noi. Pozele dacă vom ține cont sunt cât se poate de mult un lucru care ne ajută de mai multe ori să identificăm anumite persoane sau locuri.⁴⁵

După cum am spus, de cele mai multe ori omul ajunge să își păstreze memoriile și momentele unice prin care a trăit prin ceea ce se poate spune poze. Acest lucru după cum am spus este un fapt care nu poate să ne lase chiar indiferenți. Cu toții știm să apreciem o fotografie care este făcută cu profesionalism. Se poate spune că în timpurile noastre se poate vedea o statornicie a omului în imagini. Trăim într-o lume a imaginii în care se poate spune că de mai multe ori imaginea joacă un loc semnificativ. Acest lucru după cum am spus este bine să îl avem în vedere și să ținem cont de ele. De cele mai multe ori se poate spune că lumea vizualului este o lume care a apreciem atunci când nu o mai avem. Se fac poze de mai bine de 200 de ani. Sunt în acest sens mai multe poze de epocă pe care le găsim în marile galerii ale lumii. Acest lucru după cum am spus este un fapt care ne face să ne gândim la poză ca și la un element constituit din viața noastră.⁴⁶ Este de amintit aici că de mai multe ori poza poate primi conotații neagative. În acest sens, sunt mai multe cazuri de dictatori și tirani contemporani care de mai multe ori au ajuns să își promoveze cultul personalității prin poze și prin imagini. Aceste lucruri după cum am spus sunt cât se poate de mult realități pe care nu putem să le ignorăm foarte ușor. După cum am spus, de mai multe ori se poate vedea că omul modern este un om la vizualului. Sunt făcute în acest sens personalităților de pe scena socială a lumii și a diferitelor popoare, sunt făcute poze pentru marii actori ai lumii, sunt făcute poze cu cele mai vechi centre urbane ale lumii, sunt făcute poze cu locurile cele mai frumoase geografic din lume. Aceste lucruri și multe alte poze care se fac în lumea noastră ne spun foarte mult că trăim într-o lume care de cele mai multe ori ne obișnuiește cu ceea ce se poate spune un fel de statornicie a omului în fotografie. Se știe în acest sens că pozele de mai demult erau făcute numai în alb și negru, mai apoi s-

45 Skye Alexander, *Angels among us: incredible photographs of angels in everyday life* (Cincinnati, 2011).

46 Se poate spune că de mai multe ori marile noastre metropole sunt invadate de imagini și de tot ceea ce ține imaginea. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. Imaginea este prin urmare un lucru care definește de mai multe ori aspectul extern al orașelor noastre. Sunt în acest sens mai multe locuri în orașele noastre în care centrul este publicitatea sau advertising.

au făcut pozele în culori pentru ca în zilele noastre să fie făcute poze digitale. Se poate spune că marii fotografi ai lumii au dat dovadă de foarte mult profesionalism în ceea ce privește imaginea și în ceea ce am putea spune modul în care imaginea este redată și exprimată în zilele noastre. De mai multe ori se poate spune că în zilele noastre sau mai bine spus în lumea noastră poza joacă un rol de simbol și sunt în acest sens mai multe imagini care sunt la drept vorbind simburile ale fotografiei. Aceste lucruri după cum am spus nu se poate să nu aducă cu sine în discuție tema sau problema statorniciei. Suntem prin urmare viețuitori într-o lume în care vizualul domină asupra cuvântului scris. Acest lucru după cum am spus aduce în discuție tema statorniciei în vizual. Sunt în acest sens mai multe publicații care de mai multe ori ajung să se specializeze foarte mult în imagini și prin învățarea din imagini. Una dintre cele mai cunoscute imagini de acest fel este National geographics. După cum am spus, în timpurile noastre este cât se poate de greu să ne imaginăm o lume fără de imagini și fără de ceea ce se poate spune capacitatea de a face imagini.⁴⁷

În cele din urmă se poate spune că am ajuns la frumoasa lume a cinematografului care este o lume care de mai multe ori ne obișnuiește cu ceea ce se poate spune vizualul. Cum se leagă lumea cinematografului de tema străinței? Adevărul este că de mai multe ori eroii de cinema sunt persoane care trec prin mai multe ori încercări sau mai bine spus prin mai multe provocări pe care trebuie să le treacă. Sunt în acest sens mai mulți eroi de cinema care se poate spune că de mai multe ori ne familiarizează cu tema străinței. De mai multe ori se poate spune că menirea cinematografului este să ne facă să fim obișnuiți cu tema sau problematica străinței. Știm în acest sens de mai multe producții de cinema care se poate spune că ne fac obișnuiți sau mai bine spus ne obișnuiesc cu ceea ce este sau mai bine spus cum modul în care ajungem să realizăm ceea ce este străința. De cele mai multe ori se poate spune că tema eroului de cinema se intersectează cu tema eroului de basm. Mari exemple de străință în cinematografia zilelor noastre se poate spune că este: Rainman, Forrest Gump, Lista lui Schindler, Prizonier în timp, Matrix și multe altele.⁴⁸

O temă de statornicie se poate spune că este găsită în zilele noastre într-o producție mai veche care se numește Laurențiu al Arabiei, Lawrence of Arabia. Laurențiu ajunge în acest film de se întoarce triumfant în deșertul Nefud după ce a făcut o expediție pentru a îi salva pe un arab numit Gasim. Trecerea deșertului Nefud este foarte grea, dar Laurențiu convinge armatele sale că este cea mai bună ocazie pentru a realiza acest lucru. Laurențiu le spune omenilor săi că vom putea cuceri portul turcesc Aquaba din spate. În timp ce au trecut deșertul unul dintre arabi Gasim a căzut de pe cămila și a rămas în deșert.

- Ne vom întoarce după Gasim.
- Nu se mai poate.
- De ce?

47 Michel Quenot, *Icoana fereastră spre absolut* (București, 1993).

48 Când vorbim de cinema nu se poate să nu vorbim de SF care este o cucerire modernă a cinematografului. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori a adus în discuție ceea ce am putea spune modul în care este definit sau modul în care înțelegem cinematografia și tot ceea ce ține de modul în care este exprimată străința în cinematograful. SF este un gen nou de cinema care de mai multe ori se poate spune că pune în fața noastră mai multe producții în care tema străinței eroului de cinema este un lucru cât se poate de evident.

- Este în plin deșert.
 - Nu ve vom în toarce și în vom aduce viu.
- Laurențiu pleacă și se întoarce cu Gasim viu. Acest lucru îl face pe Ali prietenul lui Laurențiu să spună:
- Cu adevărat, pentru unii oameni nimic nu este scris decât dacă ei înșiși vor scrie.

Este de remarcat aici cât se poate de mult străuینța de care dă dovadă Laurențiu. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care de mai multe ori se poate spune că cinematografia poate să îl converagă. După cum am spus, de cele mai multe ori se poate spune că cimeatograful area greaua misiune de a pune în fața noastră eroi morali sau mai bine spus eroi la care putem să ne raportăm și care să fie pentru noi un fel de exemple. Se poate vedea că de mai multe ori acest lucru lipsește în zilele noastre. După cum am spus, există un gen cinematografic care este pe gustul fiecăruia dintre noi. Ceea ce este trist este că de mai multe ori marii producători de cinema ne obișnuiesc cu eroi cât se poate de mult superficiali. De mai multe ori se poate spune că cinematografia trebuie să pună în fața noastră ceea ce este autentic și la fel de bine modul în care eroii de cinema ne pot ajuta să înțelegem și să deprindem care este virtutea stăruinței. Acest lucru se poate spune că se leagă foarte mult de ceea ce am putea spune capacitatea cinematografului de a influența lumea și mai ales pe omul modern. Sunt mai mulți care se poate spune că se raportează la cinema cât se poate de mult. De mai multe ori se poate spune că omul modern își i-a inspirația de zii cu zii din cinematograf. Acest lucru după cum am spus este un fapt de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere. Cinematograful este chemat să pună în fața noastră exemple și modele pe care să le urmăm și la care să ne raportăm. Acest fapt după cum am spus este un lucru care nu poate fii contestat. Cinematografia din zilele noastre se poate spune că de mai multe ori eșuează în misiunea de a crea sau mai bine spus de a contura caractere. Actorul de cinema se poate spune că are în acest sens o misiune grea dacă el își i-a în serios profesia. Aceste lucruri după cum am spus sunt cât se poate de mult realități și fapte de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să le avem în vedere. Cinematograful continuă să fie cea de a VII-a artă și acest lucru este bine. Este adevărat că de mai multe ori se poate deprinde sau mai bine spus se poate învăța ceea ce este statornicia și din cinema. Acest lucru însă nu este la modul absolut. Trăim vremuri în care actorii de cinema sunt cât se poate de mult în centrul atenției. Pentru acest lucru se poate spune că de mai multe ori ei trebuie să fie atenți la ceea ce lansează în lume și în jurul lor.⁴⁹

CAPITOLUL 3

STATORNICIA ÎN ȘTIINȚE

Științele se poate spune că sunt parte din universul uman. Obiectul sau scopul științelor este să ne facă ceea ce a creat sau mai bine spus creația lui Dumnezeu pe înțeles și la fel de bine să facă viața omului mai bună și mai ușoară. Pentru omul de știință se poate spune că statornicia este un lucru extrem de bine cunoscut. Geologul trebuie să stea să studieze rocile și diferitele sedimente de rocă, arheologul trebuie să meargă și să viziteze locuri vechi unde au existat mai de mult civilizație sau matematicianul trebuie să își ascuțească mintea pentru a putea face matematică de

49 James F. Iaccino, *Junghian reflection withing the cinema* (Connecticut, 1998).

performnanță. Aceste lucruri se poate spune că sunt în mare centrul acestui capitol care este menit să ne aducă în față ceea ce a putea spune modul în care știința este văzută în zilele noastre. Prin urmare, se poate spune că fie că este în laborator sau în bibliotecă pentru a deprinde științele și mai ales pentru a excela în ele omul are nevoie de stăruință. Ne aducem aminte în acest sens de anii de școală și mai ales de școala generală care ne-au făcut cât se poate de mult familiari cu lumea științelor. Aici pe băncile școlii se poate spune că în fața noastră s-a deschis cu adevărat un alt univers sau mai bine spus o altă perspectivă de a vedea ceea ce sunt științele.⁵⁰ Este nevoie ca de mai multe ori atunci când vorbim de științe să insistăm mai multe asupra lor și mai ales a ceea ce ne pot oferi ele.

După cum am spus, cu alte ocazii, omul este o ființă diversă și în acest sens există mai multe orientări și la fel de bine mai multe aptitudini. Aceste aptitudini se poate spune că de cele mai multe ori ajung să determine în spre ce știință suntem înclinați sau mai bine spus în ce știință am fii cei mai de succes. Acest lucru este contestat de mai mulți dar în sine nu poate fii contestat lucruri că mai toți ne naștem cu anumite preponderențe sau mai bine spus cu anumite trăsături. Sunt oameni care se poate spune că au un fel de predilecție în spre ceea ce este exact și precis. Acești oameni de cele mai multe ori vor fii atrași de științele exacte cum sunt matematica, fizica sau chimia. Sunt oameni care se poate spune că sunt atrași mai mult de ceea ce am putea spune trecutul sau mai bine spus sunt foarte dornici să afle ceea ce a avut loc în trecutul umanității sau mai bine spus la începuturile umanității. Acest lucru îi face ca aceștia să devină istorici și arheologi. O altă categorie de oameni se poate spune că sunt interesați de viață și de tot ceea ce este viete și în cele din urmă vor ajunge să studieze biologia. Alți oameni se poate spune că sunt interesați de ceea ce înseamnă interacțiunea cu semenii lor și în cele din urmă vor ajunge să studieze sociologia sau științele comunicării. Toate aceste lucruri după cum am spus denotă o anumită diversitatea care există în lumea noastră. Această diversitate după cum am spus este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere. La fel de bine se poate spune că sunt mai mulți care sunt interesați de ceea ce este sănătatea și cum omul își poate menține sănătatea intactă. Acești oameni vor devenii în cele din urmă medici.

Prin naștere se poate spune că fiecare dintre noi suntem înzestrați cu ceea ce se poate spune mai multe calități și mai multe capacități. Aceste capacități ne-au fost lăsate de Dumnezeu pentru a fii de folos. Se poate spune că nu există om care să nu aibă anumite calități sau mai bine spus anumite proprietăți care să nu poate să le folosească. În acest sens, se poate spune că Biserica Creștin Ortodoxă consideră că este un păcat atunci când omul are anumite capacități sau calități și nu ajunge să le folosească. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. Ceea ce trebuie să mai luăm în calcul în lumea științelor este faptul că de cele mai multe ori calitățile noastre trebuie prelucrate. Mediul trebuie să facă medicina pentru a putea vindeca, arhitectul trebuie să facă aritectura pentru a putea construi, matematicianul trebuie să facă matematica pentru a putea face calcule de mare precizie sau economistul trebuie să facă economia pentru a putea să

50 Adevărul este că trăim într-o lume pragmatică care de cele mai multe ori se bazează mai mult pe ceea ce este științific mai mult decât pe ceea ce este religios. Au fost mai mulți care au susținut că între religie și știință există o discordie sau mai bine spus un conflict. În acest, sens sunt mai mulți care spun că religia a ținut știința închisă și fără posibilitatea de a avansa. Evident, acest lucru se poate spune că este fals. Religia înseși de bazează pe mai multe acte sau mai bine spus laturi științifice.

gestioneze economia unei regiui sau a unei țări. Aceste lucruri se poate spune că de cele mai multe ori aduc cu sine în discuție ceea ce am putea spune faptul că științele sunt cât se poate de mult existente în strânsă legătură cu statornicia. Sunt de succes în științe cei care sunt cei mare statornnici. Este adevărat că de mai multe ori sunt mai mulți care nu se nasc cu anumite calități științifice dar se poate spune că prin statornicie ei ajung să le amplifice și în acest sens să le fie de folos și celor din jur.⁵¹

Se spune că la un moment dat a fost un tânăr care s-a îmbrăcat în moș crăciun pentru a duce mai multă fericire copiilor. Tânărul a fost cât se poate de mult extrem de fericit de noua sa atribuție și a fost mulțumit că a reușit să aducă mai multă fericire pe fețele copiilor. Totuși un copil i-a atras atenția.

- Bună, a spus copilul.
 - Bună.
 - Tu vii în fiecare an și ne aduci cadouri?
 - Da.
 - Vai dar ce mă bucur.
 - Foarte bine.
- Tânărul i-a dat cadoul de crăciun după care copilul a revenit.

- Și unde locuiești tu?
- La Popul Nord.
- Este departe?
- Foarte departe.
- Este frig?
- Da.
- Pentru asta ești îmbrăcat așa de gros?
- Da.
- Mă bucur.

Din nou copilul a plecat după care s-a întors înapoi.

- Dar barba de ce îți este așa de albă?
- Fiindcă eu sunt foarte bătrân.
- Așa, acum înțeleg.
- Aș vrea să te întreb și eu un lucru?
- Ce lucru?
- Cum se face că toți copii au venit o singură dată și tu ai venit de trei ori să vorbești cu mine?
- Vreți să fiu sincer?
- Da.
- Fiindcă îmi place foarte mult să vorbesc cu tine.

Mai apoi tânărul a aflat că în familia copilului nimeni nu îi oferea nici un fel de atenție copilului. Copilul era mai multe intereasat să vorbească decât să primească un cadou. Este o realitate și un fapt că de mai multe ori în familiile noastre copii nu sunt deloc în centrul atenției. De mai multe ori părinții sunt prinși cu alte treburi și cu mai multe probleme și nu mai au timp ca realmente să vorbească cu copii lor. Se poate spune că la un anumit nivel acest lucru are loc și în lumea științelor.⁵² După cum am spus științele au fost lăsate de Dumnezeu pentru binele omului. Prin științe se poate spune că de cele mai multe ori omul ajunge de se îmbogățește și la fel de bine devine mult mai interesat de lumea sau de universul cunoașterii. Acest lucru după cum am spus este un fapt de care trebuie să ținem cont și pe care să îl avem în vedere. Lumea

51 Dumitru Popescu, *Știință și religie* (București, 2001).

științei după cum am spus ne deschide foarte multe orizonturi și aceste lucruri este bine să le oferim celor din jur și în spre mai binele mers la lumii și al existenței noastre. După cum am spus, sunt mai mulți care consideră că nu este nevoie de stăruință în știință. Acest lucru după cum am spus a fost de mai multe ori confirmat de cei care se poate spune că trăiesc fără să fie deprinși cu statornicia. Știința este un lucru care după cum am spus implică cu sine ceea ce se poate spune mai multă stăruință. Cu cât vom stăruia mai mult în științe se poate spune că vom ajunge la ceea ce este sau mai bine spus la sensul a ceea ce înseamnă cunoașterea. De mai multe ori lumea științei se poate spune că operează cu experimente. Unele experimente ne reușesc și altele nu. Ceea ce s-a putut remarca a fost că de cele mai multe ori când omul a străuit în experimente în cele din urmă a reușit. Exemplele ar fi mult prea multe ca să le enumerăm.⁵³

Se poate spune că de cele mai multe ori matematica este un lucru care este cât se poate de mult legat de străuiniță. De mai multe ori se poate spune că marile teme care se leagă de matematică sunt rezolvate sau mai bine spus soluționate de statornicie. Este prin urmare o condiție cât se poate de adevărată și de evidentă că în ceea ce privește matematica omul trebuie să fie cât se poate de mult ancorat în stăruiniță. Sunt în acest sens mai multe probleme de matematică care se poate spune că necesită ceea ce am putea denumi capacitatea noastră de a fii străuitori. Matematica a dat foarte mulți mari matematiceni dintre care este bine să amintim pe Thales, Pitagora, Arhiemde, Euclid și mulți alții pe care nu îi putem enumera pe toți. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. După cum am spus, este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori în probleme de matematică este nevoie de străuiniță. Acest lucru se poate spune că a făcut ca de cele mai multe ori matematica să avanseze sau mai bine spus să meargă înainte. După cum știm în special copii sunt cei care au cele mai multe probleme cu matematica dar în sine se poate spune că matematica se adresează și adulților. De cele mai multe ori se poate spune că sunt unii care susțin că trăim o epocă post mateamtică dar se poate spune că de cele mai multe ori matematica este un lucru care este în concordanță cu stăruinița sau cu ceea ce am putea denumi ca și stăruiniță. Acest lucru este un fapt peste care nu putem trece și la fel de bine este bine să știm că avem nevoie de matematiceni și de matematică.

Este cât se poate de adevărat că Dumnezeu a făcut o lume matematică sau mai bine spus o lume care a fost extrem de ancorată în ceea ce înseamnă studiul matematicii și a avansării în matematică. După cum am spus, nimeni nu se naște cu capacitatea de a cunoaște sau mai bine spus de a ști matematica și de cele mai multe ori se poate spune că pentru a ajunge la cunoașterea matematică este nevoie de mai multă străuiniță. Toți marii mateamticeni se poate spune că au stăruit în studiul matematicii pentru a putea duce matematica înainte. Acest lucru este foarte bine definit

52 Este un lucru și un fapt foarte important ca în lumea științelor de cele mai multe ori omul să fie cât se poate de mult în ceea ce cunoaștem ca și „dialog științific.” Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Ceea ce este mai trist este faptul că mai mulți mari savanți din zilele noastre sunt cât se poate de mult îngâmfați și nu vor să discute unii cu alții. În acest mod se poate spune că de mai multe ori comunitatea științifică din zilele noastre are foarte multe lucruri de pierdut.

53 Ascinte Dobre, *Filosofia științei* (București, 2000).

ca și substanța sau ceea ce menține conturul matematicii ca și o știință pozitivă.⁵⁴ După cum am spus, sunt mai multe probleme de matematică care nu pot fi soluționate sau mai bine spus la care nu li se poate găsi o soluție decât numai dacă insistăm asupra lor. Acest fapt a fost de mai multe ori demonstrat și nu este prin urmare o noutate. Matematica este prin urmare o lume care de cele mai multe ori este definită prin precizie și exactitate. Se poate spune că și statornicia este un lucru care se definește pe sine sau mai bine spus se menține pe sine prin statornicie. Statornicia este la un anumit nivel matematică. Este falsă opinia care susține că statornicia este un fel de obsesie. După cum am spus atunci când un detectiv sau un polițist este interesat să prindă un infractor, evident el trebuie să fie cât se poate de mult stăruitor sau mai bine spus să dea dovadă de străuință. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și pe care trebuie să îl știm foarte bine. Stăruința este cea care de mai multe ori se poate spune că aduce în matematică rezultatele scontate. Acest lucru este un fapt pe care este bine să îl știm și la fel de bine pe care trebuie să îl avem în vedere. Este nevoie să fim stăruitori și la fel de bine să fim cât se poate de mult matematici. Cu cât suntem mai matematici se poate spune că la fel de mult vom ajunge la ceea ce este sau la modul în care este definită matematica. Aceste lucruri sunt prin urmare cele care mențin și cele care susțin ceea ce se poate denumi un fel de matematică a stăruinței. Omul străuitor trebuie în acest sens să gândească matematic. El trebuie să știe cât de mult să fie interesat de un anumit lucru sau mai bine spus cât de mult este nevoie să fie preocupat de el. După cum am spus, ceea ce poate face din stăruință un lucru negativ este cât se poate de mult faptul că stăruința poate duce de cele mai multe ori la obsesie. Pentru acest lucru se poate spune că de cele mai multe ori stăruința este bine să fie dublată de o gândire matematică sau mai bine spus de o mentalitate matematică. Acest lucru este prin urmare un fapt și un lucru care este de cele mai multe ori contestat în zilele noastre. Străuința matematică este cea care de cele mai multe ori ne duce în spre ceea ce se poate spune sensul realizării sau al reușitei. Sunt mai multe probleme matematice care după cum am spus necesită străuința noastră însă trebuie să precizăm că ele nu necesită ceea ce am putea spune obsesia noastră. Acest lucru este prin urmare o realitate care de mai multe ori este trecută cu vederea. În sine după cum am spus străuința este un lucru matematic și ea este un fapt care de cele mai multe ori ajunge să ne definească și la fel de bine să ne mențină în ceea ce se poate spune sensul și expresia finală a gândirii și a existenței. Matematica prin urmare este o știință care se poate spune că de cele mai multe ori ne dreplinește cu străuința. Marii matematicieni au ajuns la rezultate de cele mai multe ori prin stăruință. Acest lucru este cât se poate de adevărat și de cele mai multe ori nu se poate să nu îl observăm.⁵⁵

Se spune că la un moment dat un mare filosof a avut un ucenic. Era cu ucenicul când la un moment dat un om fără de caracter a început să îl înjure pe marele filosof.

54 Este greu în acest sens să ne imaginăm o lume fără de matematică. Matematica este cea care ne ajută să facem calcule, să ne dăm seama cât trebuie să cheltuim, să ne dăm seama cât de bine ne situăm în lumea finanțelor. Lumea finanțelor se poate spune că este o lume care de mai multe ori este guvernată sau mai bine spus se definește pe sine prin ceea ce este matematic. Aceste lucruri este bine să le știm și să le avem în vedere.

55 John Stillwell, *Yearning for the impossible: the surprising truths of mathematics* (Massachusetts, 2006).

Filosoful nu a spus nimic ci numai a răspuns cu un zâmbet. Apoi filosoful cu ucenicul său au plecat mai departe.

- Stai puțin, a spus ucenicul.
 - Aș vrea să te întreb un lucru.
 - Ce lucru?
 - Cum se face că nu ai ripostat deloc când ai fost înjurat.
 - O să îți explic mai târziu.
- Filosoful l-a dus la casa lui și acolo i-a arătat mai multe haine murdare.
- Vezi acele haine de acolo? A întrebat filosoful.
 - Da.
 - Vreau să te îmbraci cu ele.
 - De ce?
 - Fiindcă am spus eu.
 - Asta în nici un caz.
 - De ce?
 - Tu nu vezi ce murdare sunt?
 - Ei bine după cum tu nu vrei să îmbraci niște haine murdare pentru ca să nu te murdărești la fel de bine și eu am preferat să nu răspund atunci când am fost înjurat și insultat.

Se poate spune că de mai multe ori pentru a ne ține cumpătul este cât se poate de adevărat că trebuie să fim stăruitori și să nu îi luăm în seamă pe cei din jurul nostru care ne vor sau ne fac răul. În acest sens se poate spune că acest principiu se protrivește și în lumea științelor. De cele mai multe ori se poate spune că în științe sunt mai mulți care ne descurajează și acest lucru este o realitate. Ceea ce trebuie să știm este că în științe trebuie să fim stăruitori și la fel de bine să nu ne pierdem speranța. Acest lucru este o realitate pe care trebuie să o avem, în vedere și la care trebuie să ne raportăm.⁵⁶

Fizica este o știință care studiază legile după care este guvernată lumea materială. Se poate spune că dacă la începuturi fizica a fost o noțiune cât se poate de sumară în zilele noastre fizica a avansat foarte mult și se vorbește și de o fizică nucleară și de o fizică cuantică. Acest lucru se poate spune că arată interesul omului în ceea ce privește probleme de fizică care sunt cât se poate de mult interesante și care ne ridică cât se poate de mult mai multe semne de întrebare. După cum am spus, marile probleme de fizică sunt foarte mult lucruri pe care trebuie să le avem în vedere și pe care trebuie să le abordăm cu stăruință. De cele mai multe ori marii fizicieni ai lumii pentru a reuși în problemele de fizică au trebuie să fie omane stăruitori. Dintre cei mai cunoscuți fizicieni ai lumii amintim pe Newton, Niels Bohr, Anders Celsius sau Richard Feynman. Acești mari fizicieni se poate spune că au studiat mai mult legile lumii fizice se poate spune că în cele din urmă au ajuns să se cunoască. Cunoscând legile fizicii se poate spune că le-a făcut mult mai ușor să ne spună și nouă despre cum funcționează lumea în care trăim. Sunt mai multe legi ale naturii care se poate spune că ajungem să le cunoaștem și să le știm numai prin studiu profund și prin faptul că insistăm cât se poate de mult în ceea ce privește fizica. După cum am spus, se poate spune că atunci

⁵⁶ Se știe în acest sens că atunci când a fost descoperit becul de Edison acesta a încercat un bec de mai bine de 10000 de ori pentru ca în cele din urmă becul să se aprindă și să funcționeze. Acest fapt este cât se poate de mult un principiu care se poate spune că se aplică tuturor celor care lucrează în lumea științei. Sunt mai multe situații care se poate spune că sunt descurajante pentru cei care lucrează în științe însă ei nu trebuie să își piardă cumpătul.

când vorbim de științe, de cele mai multe ajungem să cunoaștem care sunt marile adevăruri științifice prin insistență. În acest sens, în știință se poate spune că de mai multe ori insistența este cea care definește ceea ce am denumit ca și stăruință științifică. Se poate spune că mai multe dintre procesele fizice au nevoie de insistența și de stăruința noastră. Acest lucru este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere. După cum am spus, trebuie să fim stăruitori și atunci când ne confruntăm cu marile probleme de știință să nu ne lăsăm cu una cu două.⁵⁷

O altă mare știință a lumii și a omului se poate spune că este chimia. Chimia este o știință care după cum am spus este înrudită cu fizica și ea este cea care ne învață elementele din care este compusă natura. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori a trebuit să fie făcut cu foarte multă stăruință. Prin urmare se poate spune că de cele mai multe ori chimia este un lucru sau mai bine spus o știință care a înaintat cu pași mici. Pornind de la primele descoperiri care au existat în lume și mergând mai departe se poate spune că de cele mai multe ori chimia este o știință pragmatică care impune cât se poate de mult stăruință și interes.

Alexander Fleming, un microbiolog britanic, s-a întors, în septembrie 1928, la treabă, în laboratorul său, după ce petrecuse luna august în concediu cu familia. Și a găsit, într-una dintre cutiile Petri cu culturi de stafilococi - obiectul studiului său în acel moment - ceva neobișnuit: pe suprafața mediului de cultură, printre coloniile de stafilococi, crescuse o ciudată colonie de microorganisme de culoare albăstrie, iar în jurul ei, pe o rază de câțiva mm... nici urma de stafilococ! Meritul lui Fleming - și e o potrivire fericită ca i s-a întâmplat tocmai lui, care era un bacteriolog cu multă experiență și o minte ascuțită - a fost ca și-a dat îndată seama că e vorba despre ceva important: era clar ca **acel mucegai albăstrui (pe care, cultivându-l separat și studiindu-l atent, l-a identificat, câteva luni mai târziu, drept *Pennicilium notatum*) conținea "ceva" capabil să distrugă stafilococii** (aceștia sunt bacterii patogene care pot produce infecții, uneori foarte grave, în organismul uman). Fleming a publicat un articol în care descria faptul, apoi a tot încercat să găsească un chimist interesat să-l ajute să extragă și să identifice factorul anti-stafilococ, dar n-a găsit; în fine, la un moment dat, a abandonat acest proiect, pentru că avea altele mai urgente. Câțiva ani mai târziu, **alți doi specialiști, Chain și Florey, au regăsit articolul în care Fleming își descria descoperirea (articol caruia, la vremea respectivă, nu i se dăduse prea mare atenție), s-au prins că era vorba despre ceva ce merită studiat, au reluat cercetările și au extras, descifrat și botezat substanța misterioasă: penicilină** - primul medicament antibiotic descoperit de om (1940). Producția de masă a început în 1945.

O anecdotă despre Fleming povestește că acesta, vizitând - mulți ani mai târziu -, un laborator modern, a fost uimit de curățenia desăvârșită care domnea acolo, de dotările sofisticate, care includeau sisteme de filtrare a aerului, de sterilizare etc. Cel care îl conducea, încântat de admirația savantului, l-a întrebat:

- Vă dați seama ce ați fi putut descoperi dacă ați fi lucrat într-un laborator ca al nostru? La care Fleming a răspuns:

- În niciun caz penicilina!⁵⁸

Am spus întâmplarea de mai sus că pentru a demonstra că de mai multe ori în lumea chimie au fost cazuri care au dat rezultate nu din experimentele pe care le-au făcut unii savanți ci mai mult din stăruința cu care ei au ales să își facă profesia. Acest lucru după cum am spus este o realitate și trebuie să ținem cont de ea. După cum am

57 Constantin Mantea, Mihaela Garabet, *Fizica* (Editura All, 2007).

spus, este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori străuینța a dat rezultate în chimie. În acest sens se cunosc în zilele noastre mai multe tipuri sau mai bine spus mai multe genuri de chimie care se poate spune că de mai multe ori au venit cu rezultate. Un astfel de caz se poate spune că este chimia alimentară. După cum știm alimentația este un lucru fundamental în viața omului și în acest sens menirea chimiei este de a face alimentația cât se poate de mult sănătoasă. Este adevărat că în produsele noastre din zilele de azi sunt mai multe elemente chimice. Ceea ce trebuie să știm însă este că de cele mai multe ori în alimentație este bună ceea ce este sănătos. De mai multe ori piața de consum a cerut chimiștilor să reproducă produsele naturale. Acest lucru după cum am spus este un fapt și un lucru cât se poate de adevărat. Produsele exclusiv chimice se poate spune că de mai multe ori sunt dăunătoare când sunt consumate în cantități mari. În sine se poate spune că poate una dintre cele mai populare forme ale chimiei este chimia alimentară. Ea se poate spune că este și una dintre cele mai productive. Chimia după cum am spus, este o știință care este menită să fie în slujba omului. De mai multe ori se poate spune că ea a dat rezultate și ne-a ajutat în ceea ce privește modul în care sunt înțelese formulele chimice. Acest lucru este un fapt care este susținut de mai mulți savanți.⁵⁹

Se spune că mai de mult a fost un om foarte sărac care stătea într-o casă plină de șoareci și de pânze de paianjen. Acest om a ajuns să fie evitat de toată lumea fiindcă mai toată lumea știa în ce mizerie trăiește. În cele din urmă într-o zi săracul a auzit de un mare înțelept care era renumit pentru înțelepciunea lui. Săracul s-a decis să meargă și să vorbească cu el.

- Bună ziua, a spus săracul.
- Bună ziua.
- Am venit la tine cu o mare problemă.
- Ce problemă?
- Vezi tu eu sunt foarte sărac.
- Asta mi-am dat seama după felul în care ești îmbrăcat.
- M-am gândit la o modalitate de a ieși din sărăcie.
- Și au reușit.
- Nu.
- Îmi dau seama.

58 <http://www.descopera.ro/stiinta/6135924-unde-dai-si-unde-crapa-descoperiri-stiintifice-din-intamplare>. Ceea ce știm este că fenomenul care definește descoperirea din întâmplare se numește în știință steredipitate. Se poate spune că mai multe cazuri de steredipitate au ieșit din ceea ce se poate spune stăruința omului sau mai bine spus a savantului. Se poate spune că de mai multe ori în știință steredipitatea s-a înrudit cu străuینța. Atunci când un savant a căutat un anumit lucru de mai multe ori el a descoperit un alt lucru care se poate spune că a fost la fel de valoros și de important.

59 Se poate spune că în evul mediu a existat o întreagă dispută despre ceea ce am putea denumii relația sau legătura dintre chimie și alchimie. Se considera de mai mulți în evul mediu că fără nici o îndoială chimia este o formă de alchimie care este bazată pe magie. În cele din urmă acest fapt a fost negat și demonstrat ca și un fel de studiu al elementelor din care este compusă natura. Mai multă vreme unii au suspectat chimia ca fiind o formă de magie. Acest lucru a fost infirmat în ultimii ani ca neadevărat. Mircea Eliade, *Alchimie asiatică* (București, 1991).

- Dar am auzit de tine. Poate mă poți tu ajuta.
- Cu ce să te ajut?
- Să scap de sărăcie.
- Înțeleptul a stat puțin pe gânduri după care a spus:
- Cred că există o metodă ca tu să scapi de sărăcie.
- Care este aceea?
- Vezi tu vaza aceasta, a spus înțeleptul scoțând o vază.
- Da o văd.
- Tot ceea ce trebuie să faci este să ieșea această vază și să o duci la tine acasă.
- Asta este tot?
- Exact.
- Este mult mai simplu decât credeam.
- Trebuie să ai încredere în mine.

Săracul a luat vaza și s-a dus cu ea la el acasă. A pus vaza pe o masă. S-a gândit că ar fi bine să vândă vaza și cu banii de pe ea să meargă și să bea. După ce a pus vaza pe masă a putut vedea că masa este plină de praf și a decis că ar fi bine să șteargă masa de praf. Masa a fost curată. La puțin timp a văzut că mai mulți paianjeni au început să își facă plasa lor pe vază. Așa că săracul s-a hotărât să curețe casa de painajeni. Câțiva șoareci au încercat să intre în vază, așa că săracul a luat mai multe curse de șoareci și le-a pus la șoareci. În puțin timp casa a rămas fără de șoareci. Dacă tot a scăpat casa de șoareci și de paianjeni săracul s-a decis că ar fi bine să facă o curățenie generală. În acest mod și-a curățit toată casa. A putut vedea că în sine casa lui era frumoasă și îngrijită. Așa acum și-a adus aminte de înțeleptul care i-a dăruit vaza. Vaza a schimbat totul în casa săracului. Totul este acum frumos și conforabil în casa lui. Săracul scăpase de sărăcie. Tot ceea ce a avut nevoie a fost de o motivație.⁶⁰ Prin urmare se poate spune că asemenea acestui sprac sunt mai mulți mari savanți al zilelor noastre. Tot ceea ce au ei nevoie este de mai multe ori o motivație sau mai bine spus un motiv pentru ca ei să iasă în cercetare sau mai bine spus în munca de perfecționare. Acest lucru după cum am spus este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Se poate spune că motivația unică a științelor și aici vorbim și de chimie este de a face o viață mai bună. O mare schimbare în chimie știm că a făcut Mendeleev care formulat primul mare tabel chimic cu toate elementele care există în natură. De atunci se poate spune că s-au făcut foarte multe descoperiri în lumea chimiei și ele continuă să se facă și în zilele noastre.

Economia se poate spune că este o altă știință care se poate spune că de mai multe ori a venit în ajutorul omului și al fel de bine este un lucru care este menit să îl ajute pe om. Termenul de economie οικονομία este un termen grecesc și la origini se poate spune că el înseamnă administrare sau gestionare a unor bucuri. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult o realizare care ține de funcția economiei. După cum am spus, economia este o știință care se studiază în timpurile noastre în școli și în universități. Economia după cum am spus este un lucru care de cele mai multe ori se divide în timpurile noastre în trei subramuri:

60 Se poate spune că de mai multe ori omul este străduitor și în funcție de motivația lui. Acest lucru este necesar pentru o analiză atentă. Motivația omului se poate spune că de mai multe ori este legată de capacitatea de străduință a lui. Aceste două funcții însă nu sunt indentice sau mai bine spus nu sunt același lucru. Motivația este un lucru care de mai multe ori pune în acțiune și în funcțiune capacitatea omului de a fi stăruitor și de a străui mai mult într-un anumit lucru sau într-o anumită situație.

1. Industrie,
2. Agricultură
3. Comerț.

Oricum, se poate spune că țelul economiei este de a asigura prosperitatea și bunăstarea unei anumite regiuni sau a unei anumite naționalități. În acest sens, în zilele noastre vorbește de mai multe tipuri de economie. Economie națională sau economie globală ca să vorbim numai de două genuri de economie. Prin urmare este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori economia este un lucru care face ca viața omului și condițiile de viață ale omului să fie mai buni și mai optime. Acest lucru se poate spune că este posibil dar este nevoie de cele mai multe ori ca omul să fie stăruitor.⁶¹ După cum am spus, se poate spune că de cele mai multe ori este nevoie de străuінță în probleme de economie și acest lucru se poate spune că este știut de mai multă lume.⁶²

A face economie este înțeles de cele mai multe ori în anu consuma mai mult decât se produce. Acest principiu se poate spune că de mai multe ori este contestat în zilele noastre și sunt mai mulți care cred și care susțin că economia nu are nimic de a face cu faptul de a restricționa anumite produse. După cum am spus, sunt mai multe teorii economice. În secolul al XX-lea s-a vorbit de două mari genuri de economie: economia comunistă și economia capitalistă. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori a ridicat mai multe semne de întrebare în zilele noastre referitor la ce fel de economie se face în zilele noastre. După cum am spus, ceea ce se poate vedea este că statele cu foarte multă populație de mai multe ori ajung să domine lumea economică fiindcă ale ajung să producă mai mult decât consumă. Trebuie să spunem că în economie sunt mai multe cazuri de state care consumă mai mult decât produc și acest lucru se poate spune că nu duce la ceea ce este bine. Trăim într-o lume care se poate spune că de mai multe ori este dominată de principiul economiei. Sunt în acest sens mai multe genuri sau tipuri de economie dar ceea ce trebuie să știm este că economie funcționează pe principiul producției și nu al profitului. Sunt mai multe mentalități în zilele noastre care ne spun că de cele mai multe ori principiul profitului este mai important și mai mare decât principiul producției. Acest lucru se poate spune că este fals fiindcă au fost mai multe state care au ajuns să se îmbogățească prin a jefui state mai puțin puternice. După cum am spus, economia este o știință și se poate spune că ea funcționează și pe principiul stăruінței. Pentru a ajunge să fim a economie cât se poate de puternică este nevoie de mai multe ori să străuim în economie. Se poate spune că de cele mai multe ori principiul stăruінței este trecut cu vederea de cei care fac economia. Acest lucru după cum am spus este logic dacă este să ținem cont de ceea ce este sau mai bine spus de modul în care se definește sau am putea defini economia. După cum am spus, economia este un lucru care în cele din urmă urmărește interesele celor mulți. Atunci când economia este făcută rațional și cu stăruінță se poate spune că în cele din urmă se

61 David J. Leinweber, *Nerds on Wall Street: Math, Machines and Wired Markets* (Wiley, 2009).

62 Ar fii potrivit în acest moment să vorbim despre faptul că marea majoritate a marilor economii ale lumii nu funcționează fiindcă se poate spune că de cele mai multe ori omul este lacom. S-a putut vedea că omul cu cât are mai mult cu atât vrea să aibă și mai mult și acest lucru duce de cele mai multe ori la ceea ce se numește ca și *criză economică*. Aceste lucruri se poate spune că sunt cât se poate de mult realități ale lumii în care trăim. Criza economică de cele mai multe ori poate fii rezilvată sau mai bine spus soluționată numai prin stăruінță.

v-a ajunge și la rezultate. Ceea ce este mai trist este că după cum am spus în lumea economiei se fac mai multe fraude. Nu poate fi contestat însă că de cele mai multe ori economia este un lucru care ajunge să fie de succes când omul este stăruitor. Este nevoie de stăruință în probleme de economie fiindcă în acest mod se poate spune că se vor găsi cele mai bune soluții la marile probleme economice cu care se confruntă omul. Acest lucru după cum am spus este o realitate. Aparent pentru mai mulți dintre noi se poate spune că tema statorniciei nu are nimic de a face cu tema economiei. Muncitorul din complexul industrial, agricultorul din agricultură și comerciantul din comerț se poate spune că de cele mai multe ori trebuie să fie statornici în profesia lor pentru ca în acest mod economia să ajungă să dea rezultate. De cele mai multe ori acest lucru este trecut cu vederea în zilele noastre și la fel de bine nu este luat în considerare. Prin urmare, o economie bună de cele mai multe ori se face cu stăruință. Acest lucru implică extrem de multă rigoare și extrem de multă atenție. În acest sens, se poate spune că în economie cu toții vor avea de beneficiat.⁶³

Se spune că erau doi prieteni care erau cât se poate de mult extrem de apropiați unul de altul. Unul dintre prieteni Monty însă provenea dintr-o familie care ducea un mod de viață nomadic. Acest mod de viață se datora faptului că tatăl copilului era de profesie un îmblânzitor de cai sălbatici. Pentru acest lucru el umbla din staul în staul și nu avea o casă anume. Într-o zi la școală diriginta lor le-a cerut să scrie o compunere despre ceea ce vor să se facă când vor fi mari. Automat Monty a scris o compunere de 7 pagini. În ea el își exprima dorința de a cumpăra o fermă și a o face să crească. Când a venit diriginta cu rezultatele pe lucrarea lui Monty era scris nota 4.

- Doamna dirigintă, aș dori să vă pun o întrebare.
- Ce întrebare?
- Cum se face că deși am scris 7 pagini mi-ați dat numai 4?
- Din motive foarte bine întemeiate.
- Ce motive?
- Lucrarea ta este mai mult ficțională.
- De ce?
- Este imposibil pentru un copil ca tine care provine dintr-o familie itinerantă să ajungi să ai propria ta fermă.
- Eu cred că vă înșelați.
- De ce să mă înșel?
- Poate eu pot schimba acest lucru.
- Eu v-am cerut să scrieți ceea ce este posibil de realizat în viață și nu imaginație.
- Nu este imaginație.
- Uite, eu îți mai dau o șansă
- Ce șansă
- Poți să mergi acasă și să scrii o lucrare adevărată.
- Monty s-a dus acasă cu lucrarea și i-a arătat-o tatălui său.
- Ce părere ai tată?
- Ce părere să am?
- Profesoara spune că pot să o rescu pentru o notă mai bună.
- Eu cred că trebuie să faci ceea ce îți spune inima.

63 O. C. Tirella, Gary D. Bates, *Win win geociations: a professional playbook* (Societatea Inginerilor americani, 1993).

A doua zi Monty a venit la școală cu tot aceeași lucrare. S-a dus și i-a întins lucrarea diriginei după care a spus:

- Dumneavoastră țineți-vă nota 4 și eu îmi voi ține visul meu.

Azi Monty este un bărbat în toată firea și este un mare fermier cu propria lui fermă. A munci mult dar visul lui a ajuns să se împlinească.⁶⁴

Prin urmare, este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori trebuie să trecem prin mai multe situații dificile dar ceea ce trebuie să știm este că dacă vom fi străuitori vom reuși să ne împlini dorințele mai ales dacă aceste dorințe sunt bune. După cum am spus este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori suntem extrem de preocupați de ceea ce se poate spune sensul și modul în care înțelegem și în care vedem sau mai bine spus înțelegem ceea ce este adevărata stăruință de falsă stăruință. Științele ne spun că de cele mai multe ori pentru a reuși trebuie să fim stăruitori. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. Este nevoie să fim stăruitori și să avem cât se poate de mult definită foarte bine noțiunea de stăruință. În acest sens, se poate spune că de mai multe ori stăruința științifică se înrudește prin ceea ce am putea spune străuința sportivă. Pentru a reuși să ajungă la mari performanțe se poate spune că de cele mai multe ori sportivul trebuie să fie cât se poate de stăruitor în încercările lui. Acest lucru după cum am spus este un fapt care a putut fi atestat de mai multe ori în lumea noastră.⁶⁵

Se poate spune că o altă mare știință care de cele mai multe ori necesită ceea ce am putea spune foarte multă străuință este istoria și arheologia. Știm că termenul de istorie a fost pentru prima dată folosit de Herodot care este considerat și părintele sau întemeiator la istoriei. Istoria este un fel de studiu despre marile evenimente și personalități care au trăit în trecut. Pentru face istorie se poate spune că de mai multe ori avem nevoie de ceea ce am putea spune foarte multă străuință. După cum am spus parte din istorie se poate spune că este arheologia. Arheologia este un studiu sistematic al unor centre urbane sau rurale care au existat în trecut și care nu mai există în zilele noastre. În acest sens se știe că la începutul secolului al XX-lea se considera că marile piramide egiptene nu au nimic în interior. Acest lucru a fost contestat de mai mulți arheologi care au făcut săpături în jurul piramidelor. În cele din urmă au descoperit niște mari colidoare care duceau în spre piramide. Ceea ce s-a putut vedea este că aceste piramide au fost cât se poate de mult locuite și în ele au fost înmormântați faraoni egipteni. Dacă nu ar fi fost arheologii se poate spune că eventul nu ar fi știu nici în zilele noastre că în piramide au existat mai multe încăperi în care au fost depozitate mumiile faraonilor.⁶⁶

64 Am spus această întâmplare pentru a demonstra că de cele mai multe ori în viață trecem prin greutăți și de mai multe ori se poate spune că este cât se poate de dificil să ajungem să ne facem visurile realitate. Cu toții avem visuri, dorințe pe care voim să le facem reale. De cele mai multe ori se poate spune că vom reuși să facem acest lucru prin străuință. Nu se poate ac atunci când visăm un lucru și voim să îl facem realitate să nu trecem și prin proba străuinței. Acest lucru este un fapt de care trebuie să ținem cont.

65 Radu Teodorescu, *Ascetul și asceza creștin ortodoxă în secolul al XXI-lea* (Cugir, 2013).

66 Au existat în acest sens mai multe povestiri care ne-au spus că în sine hieroglifile egiptene nu au nici un fel de înțeles sau noimă. Francezul Champolion a fost cel care a descoperit că hieroglifile au fost o formă de scriere antică egipteană care se poate spune că este un lucru

Prin urmare, se poate spune că există străuintă și în istorie și mai ales în arheologie. Sunt în acest sens mai multe zone care sunt protejate de lege ca fiind regiuni sau spații arheologice. În estul Europei una dintre cele mai prospere civilizații se poate spune că a fost civilizația dacică ce ne-a lăsat mai multe vestigii arheologice. Unul dintre cele mai cunoscute este site-ul arheologic de la Sarmizegetusa. Aici a fost la un moment dat capitala civilizației sau mai bine spus centrul lumii dacice. Acest loc este numai un obiectiv de interes arheologic. O altă regiune care se poate spune că a reprezentat cât se poate de mult interes arheologic și se poate spune că a fost în acest sens o dovadă de mare străuintă a fost descoperirea vechior ruine ale cetății Troia care este menționată în Iliada și Odeisea lui Homer. În acest sens, datorită caracterului fantastic în care Homer a expus existența cetății antice Troia se spune că la un moment dat mai multă lume a considerat că totul este doar o poveste și nu est realitate. Un arheolog german pe nume Heinrich Schilemann, a luat în serios mai multe dintre descrierile geografice pe care Homer le-a dat Troiei în Iliada și Odeisea. În cele din urmă el a plecat cu un grup de cercetători și arheologi și după mai multă străuintă a descoperit că povestea nu a fost ficțională și că întradevăr a existat o cetate pe nume Troia în Asia Mică sau mai bine spus în Turcia de azi. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult un fapt adevărat de care trebuie să ținem cont. De mai multe ori se poate spune că în istorie a fost nevoie de mai multă străuintă pentru ca investigațiile de ordin istoric să ajungă la prindă contu sau mai bine spus să fie rezolvate. Acest lucru după cum am spus, este un fapt care ne spune că nici chiar istoria nu este stărină de procesul de străuintă. După cum am spus, istoricul este chemat să stăruie sau mai bine spus să fie stăruitor atunci când începe o investigație științifică. Acest fapt se poate spune că în cele din urmă v-a duce cercetarea lui ca fiind una încununată de succes sau mai bine spus care are succes. De mai multe ori se poate spune că în zilele și în timpurile noastre acest lucru nu este luat în cosiderare și sunt mai mulți care atunci când pășesc pe drumul studiului istoric ajung să nu mai știe în ce direcție să apuce. Acest fapt după cum am spus este ceea ce face ca istoricul să nu mai fie stăruitor. Chiar dacă istoricul nu va ajunge să descopere adevărul deplin și total se poate spune că prin străuintă el v-a ajunge la ceea ce am putea spune o înțelegere sau mai bine spus la o descifrare a care sunt marile descoperiri istorice. După cum am spus, pentru a conduce o investigație de natură istorică este nevoie de străuintă și acest lucru este un lucru care de mai multe ori lipsește istoricilor din zilele noastre care se poate spune că de cele mai multe ori cad în două extreme: ori se pierd în amănunte în ceea ce privește istoria sau de cele mai multe ori ajung să abandoneze din cauza faptului că ceea ce este esențial nu îi mulțumește. Aceste două extreme se poate spune că sunt o realitate care de mai multe ori o întâlnim în cadrul investigațiilor științifice. Prin urmare se poate spune că este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori istoria este un lucru sau o știință care se aderează oamenilor cu anumite înclinații. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. În acest sens, se poate spune că în istorie de cele mai multe ori pentru a ajunge la care este sensul sau mai bine spus pentru a înțelege care este sensul istoriei este nevoie să fim străuitori și să investigăm mai mult în cercetarea istorică. Acest fapt se poate spune că de mai multe ori a fost contestat ca și având legături cu străuintă. Pentru a fii un bun istoric este fără nici o

lămurit în zilele noastre. Sunt celebre și în zilele noastre hieroglifele egiptene care se poate spune că au dus faima civilizației egiptene pe mai multe secole.

îndoială că trebuie să fim la fel de bine și oameni ai stăruinței care să studiem și să ne lărgim perspectivele în ceea ce privește istoria și studiul istoric.⁶⁷

Se spune că mai de mult a existat un mare înțelept care la un moment dar a fost întrebat:

- Ce să facem să fie o lume mai bună?
- Poți să fii mai specific?
- Da. Ce le lipsește omanilor pentru a face o lume mai bună?
- Răspunsul este foarte simplu.
- Cum?
- Pentru a face o lume mai bună oamenilor le lipsește chiar ceea ce nu cer de la Dumnezeu.
- Cum este poate asta?
- Toți oamenii cer de la Dumnezeu să le dea averi, bogății sau succes în iubire.
- Așa este.
- Prin urmare, ai auzit pe cineva să ceară de la Dumnezeu să îl facă mai bun sau să îl facă mai deștept?
- Asta mai rar.
- Tocmai aici este mizul problemei.
- Fiindcă oamenii se consideră pe sine buni și deștepți.
- Și vrei să spui că în realitate nu sunt?
- Exact.
- Nu m-am gândit la acest lucru.
- Dacă oamenii ar cere de la Dumnezeu să fie mai buni și mai înțelepți cu siguranță că și lumea ar fi mai bună.

Sfinții părinți ne spun că Dumnezeu este dispus să ne ajute în procesul științific sau mai bine spus în ceea ce înseamnă lumea științifică numai că de mai multe ori se poate spune că omul nu este destul de stăruitor în acest sens.⁶⁸ Ceea ce am voit să demonstrăm sau mai bine spus să exemplificăm în aceste rânduri este faptul că de cele mai multe ori se poate spune că statornicia este un lucru sau mai bine spus o realitate care ține de lumea științei. Pentru a reuși sau mai bine spus pentru a fii de succes în științe se poate spune că avem nevoie de ceea ce este sau mai bine spus de modul în care este deifinită stăruința. Străuina este un lucru care după cum am spus de cele mai multe ori ajunge să ne definească și la fel de bine să ne ducă în spre ceea ce se poate spune reușită. Acest lucru după cum am spus de mai multe ori a fost contestat dar ceea ce trebuie să știm că de cele mai multe ori străuina este un lucru sau mai bine spus trebuie să fie un lucru de durată care să ne facă să fim cât se poate de mult ancorați în existența a ceea ce este constructiv. Se poate spune că străuina este deprinsă de cele mai multe ori în mod concret din mai multe împrejurări concrete ale vieții. Acest lucru este bine să îl avem în vedere și să ținem cont de el. A fii un om

67 Ioan Rămureanu, *Istoria bisericească universală* (București, 1987).

68 Străuina în lumea științifică se numește activie sau mai bine spus muncă de cercetare. Este nevoie în acest sens în știință de mai multă migală sau mai bine spus de mai multă investigație științifică care să ne ducă în cele din urmă la rezultate. Acest lucru după cum am spus de mai multe ori a fost trecut cu vederea sau mai bine spus nu a fost luat în considerare. Este bine să știm aceste lucruri și să fim conștienți de ele. Fără de stăruință se poate spune că de mai multe ori nu ajungem niciunde în drumul investigațiile noastre științifice.

stăruitor se poate spune că de cele mai multe ori aduce cu sine în discuție legătura dintre mijloc și scop. Sunt mai mulți de părere că pentru a reuși nu este nevoie de nici un fel de legătură dintre scop și mijloc. Auzim de mai multe ori că ni se spune că scopul scuză mijloacele. Acest lucru este cât se poate de mult neadevărat. Se poate spune că de cele mai multe ori este nevoie să fim cât se poate de mult conștienți de legătura sau mai bine spus le sensul care există între stăruință și scopul la care trebuie să ajungem. Un caz care este cât se poate de mult concludent în acest sens a avut loc în România secolului al XX-lea. Se știe că în acest secol în România s-a declanșat construcția așa numitului canal Dunăre Marea Neagră care avea menirea să scurteze drumul pe Dunăre care ducea la marea Neagră. Ei bine acest canal a fost construit nu cu muncitori bine plătiți ci cu deținuții politici ai României. Așa se face că acest Canal a ajuns un fel de lagăr de exterminare care a dus la impunerea regimului comunist în această țară. Munca la Canal se poate spune că nu a fost în nici un caz o dovadă de statornicie ci mai multe de abuz sau mai bine spus de exterminare a celor care erau dușmanii politici ai noului regim instaurat. Aceste lucruri ne spun că nu orice efort este considerat sau mai bine spus poate fi considerat ca și un act de străuință. Străuința este un lucru care la drept vorbind trebuie să vină din libertate. Prin urmare se poate spune că nu poate exista stăruință dincolo de libertate sau mai bine spus de ceea ce înțelegem prin actul de a fii liber. De mai multe ori se poate spune că în lumea noastră stăruința ajunge să fie încălcată sau mai bine spus trecută cu vederea. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult o realitate pe care trebuie să o avem în vedere și la care trebuie să ne raportăm. Prin urmare, trebuie să știm să deosebim dintre adevărata stăruință și falsa stăruință.⁶⁹

CAPITOLUL 4

STATORNICIA CA ȘI VIRTUTE MORALĂ

Morala se poate spune că este o disciplină religioasă și teologică care se ocupă cu ceea ce am putea spune lumea virtuților. Se știe în acest sens de mai multe virtuți dar ceea ce este cel mai semnificativ și mai important este că de mai multe ori pentru a duce o viață morală se poate spune că trebuie să fim statornici sau mai bine spus perseverenți în virtuți. După cum am spus, a duce o viață morală de cele mai multe ori înseamnă a duce o viață creștinească. În acest sens, se poate spune că viața creștinească de mai multe ori se identifică pe sine cu viața morală. Acest lucru are loc prin ceea ce se poate spune capacitatea omului de a fii bun. În sens moral se poate spune că de cele mai multe ori omul pendulează între virtute și viciu, între bine și rău sau mai bine spus între lumină și întuneric. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori a fost negat în zilele noastre dar se poate spune că a fii un om moral este primul pas pe care omul îl face pe calea vieții creștinești.⁷⁰ Într-un sens generic se poate spune că omul moral este un om al binelui și un om care de cele mai multe ori se identifică pe sine cu binele. Acest lucru se poate spune că aduce cu sine în discuție o definiție a binelui. După cum am spus binele este o noțiune amplă și una dintre caracteristicile lui este de cele mai multe ori moralitatea. Atunci când omul face binele se poate spune că el merge pe calea vieții morale și când omul nu mai face binele și merge pe calea răului de cele mai multe ori se poate spune că el merge pe calea imoralității. Imoralitatea

69 Wallace D. Wattles, *Știința de a devenii bogat* (Editura Ascendent, 2013).

după cum se poate înțelege este lipsa moralității și ea se manifestă prin mai multe vicii care de cele mai multe ori sunt cele care distrug viața sufletească a omului.

Pentru a duce o viață morală se poate spune că de cele mai multe ori omul trebuie să fie statornic sau mai bine spus omul trebuie să persevereze în calea virtuții și calea binelui. De mai multe ori s-a spus că în această lume există două căi: calea binelui și a doua este calea răului. Când omul merge pe calea răului ajunge să se pervertească și în acest sens devine un om imoral. Formele imoralității sunt multe: perversiunea, tirania, înșelăciunea, sabotajul, șantajul sau comportamentul pătimăș. Se poate spune că toate aceste lucruri fac din omul imoral. După cum am spus, trebuie să știm că de cele mai multe ori omul imoral și omul pătimăș sunt identici. De cele mai multe ori se poate spune că imoralitatea este un lucru care se manifestă prin ceea ce am putea spune lipsa unei orientări creștinești a vieții și a existenței. Acest lucru de cele mai multe ori este cât se poate de mult negat de cei care sunt imorali. Ceea ce s-a putut vedea este că mai toți oamenii imorali ascund în public imoralitatea lor. Acest lucru are loc de mai multe ori în zilele noastre. Se poate spune că în acest sens de cele mai multe ori imoralitatea are legătură sau mai bine spus este cât se poate de mult legată de conștiință. S-a spus de mai multe ori că fără nici o îndoială conștiința este glasul lui Dumnezeu în om. Conștiința este cea care îl ajută pe om să facă distincția dintre ceea ce este bine și ceea ce este rău. Acest lucru după cum am spus, este cât se poate de mult o realitate. Fără de conștiință se poate spune că omul ar fi mai mult un fel de animal care nu are noțiunile de bine și de rău. După cum am spus, este cât se poate de adevărat că în zilele noastre de mai multe ori psihologii sunt cei care neagă sau mai bine spus contestă existența conștiinței. Sunt mai mulți psihologi care nu cred în acest sens în existența conștiinței. După cum am spus, conștiința nu este atât de mult o facultate psihologică a omului cât este mai mult una care ține de morală. Conștiința este cea care îi spune omului să facă distincția dintre bine și rău. Atunci când omul merge mai mult pe calea răului se poate spune că omul se împietrește și ajunge să fie un om imoral. După cum am spus se poate spune că de mai multe ori se poate vedea că împietrirea conștiinței este la fel de bine un act de imoralitate. În această viață se poate spune că de mai multe ori omul este chemat să ducă o viață morală. Pentru a duce o viață morală de cele mai multe ori omul are nevoie de un cadru anume pentru a dezvolta această viață. Este adevărat că acest cadru este de cele mai multe ori Biserica.⁷¹

Se spune că a fost om care a muncit din greu toată viața pentru a ajunge să ducă o viață de lux și de bogăție. După mai mulți ani de muncă se spune că s-a oprit din

70 După cum am spus sunt mai multe religii care ne vorbesc de moralitate și de ceea ce înseamnă a fi un om moral dar în cele din urmă se poate spune că numai creștinismul este cu adevărat o religie care menține crezul sau mai bine spus are o moralitate integrală. În acest sens în creștinism centrul moralei este însuși Dumnezeu. Un mare exemplu de moralitate se poate spune că a fost în Domnul și Mântuitorul Iisus Hristos. A fi un om moral prin urmare a înseamnă a duce o viață a virtuților și a evita păcatul și viciile. De cele mai multe ori se poate spune că acesta este numai primul nivel din ceea ce înțelegem prin viața morală. După cum am spus, viața creștinească se identifică pe sine de mai multe ori cu viața morală dar este nu sunt identice în sensul deplin al cuvântului. Există moralitate și în alte religii decât cea creștină dar ea este una fără de conținut fiindcă îi lipsește credința adevărată.

71 Andrei Andreuț, *Repere de morală creștină* (Editura Reîntregirea: Alba Iulia, 2007).

muncă pentru a se putea bucura de plăcerile pe care și le-a agonisit în timpul cât a muncit. Paradoxal tot atunci i s-a arătat un înger din cer.

- Cine ești tu? A întrebat omul.
- Sunt un înger din cer.
- Și ce vrei de la mine?
- Am fost trimis de Dumnezeu să te duc cu mine.
- Chiar în acest moment?
- Exact.
- Nu se poate puțin mai încolo? A început să negocieze omul care se pricepea la negoț.
- Nu se poate.
- De ce?
- Trebuie să vii cu mine în lumea de apoi chiar acum.
- Te rog mai lasă-mi o oră din viață pentru a mai admira încă odată frumusețile acestei lumi și pentru a îmi lua rămas bun de la prietenii și familia mea.
- Nu se poate.
- De ce?
- Trebuie să vii cum mine în acest moment.

În cele din urmă omul i-a cerut îngerului să îl lase să scrie o notă de adio. Iată ce a scris acest om:

- Petreceți-vă timpul pe care îl aveți trăind corect. Nu am putut cumpăra nici o oră din viață cu toată bogăția mea. Ascultați-vă inima și vedeți dacă lucrurile care vă înconjoară au cu adevărat valoare. Prețuiți fiecare minut al vieții.⁷²

Se poate spune că de mai multe ori omul și-a ridicat întrebarea dacă în fața morții mai contează dacă suntem oameni morali sau omanei imorali? În acest sens, sunt mai mulți care consideră că în cele din urmă între moralitate și imoralitate nu este nici un fel de diferență fiindcă atât oamenii morali cât și oamenii imorali mor. Acest lucru după cum am spus este în sine fals. Ca și orice obiect care există în această lume se poate spune că și noi suntem chemați să facem ceea ce este firesc sau mai bine spus ceea ce este bine. În acest sens se poate spune că de cele mai multe ori moartea nu alunează diferența dintre moralitate și imoralitate. În sens creștin se poate spune că este cât se poate de natural și de firesc ca omul să ducă o viață morală și să fie acorat în moralitate. Acest lucru se poate spune că este o mare trăsătură a vieții creștine. Ce facem atunci cu celelalte religii care există în această lume? După cum am spus, omul este o ființă liberă și el are libertatea de a opta în spre ceea ce se poate spune sensul și expresia libertății sale. Sunt mai mulți care după cum am spus nu sunt interesați prea mult în a duce o viață a credinței sau mai bine spus nu prezintă mare interes în viața credinței dar care se poate spune că duc o viață morală. Acest lucru este așa fiindcă de cele mai multe ori viața creștinească este cât se poate de mult un lucru care se poate spune că are o concepție personală a a binelui și a moralității. După cum am spus, sunt mai multe religii care se poate spune că toate au o anumită concepție despre

72 Povestea de mai sus se poate spune că are un caracter mai mult eshatologic. De cele mai multe ori suntem chemați să avem o viziune și o vedere cât se poate de profundă referitor la care sunt prioritățile din viața noastră. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult un fapt și o realitate pe care trebuie să o avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Creștinismul este o credință care susține că viața de aici este mai mult o pregătire pentru viața care v-a venii. Prin urmare se poate spune că acest lucru este cel care ne face să avem încredere în faptul de a fii morali și a duce o viață morală.

Dumnezeu. Ceea ce trebuie să știm este că de cele mai multe ori creștinismul este un lucru cât se poate de mult care crede că binele și moralitate sunt personale fiindcă însuși Dumnezeu este personal. Acest lucru după cum am spus de mai multe ori este negat de cei care susțin că Dumnezeu nu este în sine o persoană. Acest gen de religii sunt cât se poate de mult specifice orientului extrem și mai multor forme de sincretism religios. Prin urmare, ceea ce aduce creștinismul în plus față de restul religiilor și a altor credințe este că binele și moralitatea sunt personale și sunt chiar persoana lui Dumnezeu. În acest sens se poate spune că moralitate devine de cele mai multe ori o metodă de comuniune cu Dumnezeu. Această comuniune duce în cele din urmă la mântuire.⁷³

Pe lângă viața creștină se poate spune că un al doilea pas pe care îl face omul sau mai bine spus pe care îl poate face este cât se poate de mult viața ascetică. Ce este asceza sau viața ascetică? Cu toții știm că în această viață trebuie să avem o viziune cât se poate de mult chilibrată despre existență. Omul ascetic se poate spune că este un om care de cele mai multe ori „se exersează” în viața creștinească. Există cât se poate de mult o legătură extrem de puternică dintre asceză și viața morală. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult un fapt care ne face să ne dăm seama de ceea ce este legătura dintre asceză și viața morală. Aceste două lucruri se poate spune că de cele mai multe ori se presupun una pe alta. Nu poate exista morală fără de asceză și la fel de bine nu poate exista asceză fără de morală. Acest lucru după cum am spus este o realitate de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să o avem în vedere. Prin urmare se poate spune că până în acest moment am vorbit în special de trei elemente:

1. Viața morală.
2. Viața creștină
3. Viața ascetică.⁷⁴

Se poate spune că la un anumit nivel acestea sunt cu toate elemente care alcătuiesc ceea ce am putea spune modul în care de cele mai multe ori omul ajunge să se desăvârșească pe sine. După cum am spus, de cele mai multe ori viața morală se poate spune că de mai multe ori include în sine și viața ascetică. Acest lucru a fost negat de mai multe ori. Se poate spune că pentru a duce o viață morală este nevoie de o îngemănare dintre morală și ascetică. Acest lucru a fost de mai multe ori exprimat de mai mulți teologi contemporani. După cum am spus, viața morală nu poate fi concepută fără de viața ascetică. Asceza este cea care de cele mai multe ori se poate spune că asigură cadrele pentru ca omul să se statornicească în moralitate. De mai multe ori se poate spune că sunt mai mulți care văd în asceză numai o cale a renunțării și a negației: nu trebuie să faci asta, nu trebuie să faci alt lucru sau acel lucru. Prin urmare sunt mai mulți care văd în asceză numai ceea ce este negativ. Acest lucru este așa fiindcă de cele mai multe se poate spune că răul se prezintă pe sine ascuns și înșelător. Poate unul dintre cele mai concludente cazuri este atunci când răul se prezintă pe sine sun forma amânării pocăinței. Pocăința se poate spune că este cât se poate de mult un act moral.

73 Simeon Kreiopoulos, *Taina mântuirii* (Editura Bizantină: București, 2012).

74 De mai multe ori viața duhovnicească a fost comparată cu o scară. Este vorba de o scară pe care urmă omul în mod ascendent pentru ca în cele din urmă să se mântuiască. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult o realitate și un fapt care este cât se poate de mult înțeles în zilele noastre în mai multe feluri. Sfântul Ioan Scărarul a fost sfântul care a scris Scara în care el ne pune în față 33 de trepte ale scării care duce la mântuire.

Răul prezintă pocăința de cele mai multe ori ca și un lucru relativ. Este loc întotdeauna pentru a amâna pocăința pentru mai târziu. Acest lucru ne spun sfinții părinți că este cele mai multe ori o capcană a răului.

Este cât se poate de adevărat că de mai multe ori se întâmplă ca omul să pășească pe căi străine de Dumnezeu. Acest lucru de mai multe ori este lăsat chiar de Dumnezeu pentru ca omul să nu ajungă se se mândrească cu propriile sale virtuți. Pentru acest lucru Dumnezeu se spune că de mai multe ori a lăsat ca unii dintre noi să cădem în anumite păcate. Mai apoi acești oameni care au căzut în aceste păcate s-au pocăit și se poate spune că în cele din urmă au ajuns la ceea ce se poate spune la comuniunea cu Dumnezeu. De cele mai multe ori se poate spune că răul se prezintă pe sine ca și un fel de stare de contradicție sau mai bine spus de negație: poți să bei câtă băutură vrei, poți să desfrânezi cât vrei, poți să fumezi cât vrei, poți să furi cât vrei, poți să înșeli cât vrei. De ce la toate faptele care le facem de cele mai multe ori religia și credința se poate spune că ne spun că trebuie să cercetăm dacă sunt bune sau rele? Acest gen de mentalitate se poate spune că de cele mai multe ori ajunge să anuleze separația sau distanța dintre bine și rău. Auzim de mai multe ori că ni se spune că: regulile sunt făcute pentru a fii încălcate. Prin urmare, trebuie să știm că răul nu vine la noi sub forma unuia monstru ci de cele mai multe ori se poate spune că el vine la noi sub forma ispitei. Răul după cum am spus nu oprează prin moralitate și prin sinceritate ci de cele mai multe ori el operează prin seducere și prin atracția păcătoasă. Ce ar fii dacă te-ai îmbăta? Ce ar fii dacă ai desfrâna? Ce ar fii dacă ai fura? Ce ar fii dacă ai înșela? Toate aceste lucruri se poate spune că de cele mai multe ori duc la ceea ce se poate spune un fel de relativism moral. După cum am spus, de cele mai multe ori lumea în care trăim se află într-o stare de relativism moral. Este păcat chiar să fumezi, adică să inhalezi niște fum în plămâni? Este păcat să te desfrânezi? Este păcat să furi atunci când tu ai nevoie de un anumit bun? Este păcat să înjuri atunci când nu îți convine de cineva? Toate aceste lucruri se poate spune că sunt cât se poate de mult cele care de cele mai multe ori ajung să ne facă să credem că în realitate răul este de fapt un bine. Să ne aducem aminte de protopărinții noștri Adam și Eva că și ei au căzut în această cursă a răului și a păcatului. Cel rău sau diavolul i-a amăgit să creadă că a încălca poruncile lui Dumnezeu [în cazul lor porunca de a nu cunoaște diereța dintre bine și rău] este în realitate un lucru bun. Acest lucru se poate spune că are loc de cele mai multe ori în lumea noastră. Răul și păcatul ne seduc și ne fac să avem o ierarhie a valorilor distorsionată.⁷⁵

Se spune că mai de mult a trăit o fetiță care deși este foarte drăgălașă nu era deloc virtuoasă. Ea de cele mai multe ori era nemulțumită de tot ceea ce exista în jurul ei. Chiar și darurile pe care i le făceau unii băieți i se păreau nepotrivite. Fetița visa cu ochi deschiți la ziua în care un înger va-a venii și cu siguranță îi v-a împlinii toate dorințele. Așa se face că într-o zi fetița după mai multe rugăciuni i s-a arătat un înger.

- Bună ziua, nu te teme, a spus îngerul.
- Bună ziua. Chiar ești un înger?
- Da.
- V-ai dar ce mă bucur.
- Și cu ce îți pot fii de folos?
- Știi ce eu am multe dorințe care aș vrea să îmi fie îndeplinite.
- Eu cred că am să pot să le îndeplinesc.
- Dar am mai multe dorințe.

75 Sfântul Grigorie de Nyssa, *Scrieri, partea a II-a* (București, 1998).

- Uite cum com proceda...
- Cum?
- În fiecare zii eu îți voi îndeplinii câte o dorință. Este bine așa?
- Este extraordinar.

Îngerul a dispărut și din acea zii în fiecare zii fetei i se împlinea câte o dorință. Ceea ce nu a luat în calcul fetea era faptul că mai multe dintre dorințele ei erau simple capricii. Odată ce capriciile au venit în viață sau mai bine spus i s-au împlinit fetea a simțit că în realitate acestea nu sunt cele pe care le dorește. Mai multe dintre capriciile ei din contră s-au întors împotriva ei. Fetea a început să se teamă. În cele din urmă l-a chemat pe înger în rugăciune din nou la ea.

- Bună, a spus îngerul m-ai chemat?
- Da.
- De ce?
- Pentru că mi-am dat seama că ceea ce ți-am cerut nu este bine.
- Ai cerut să îți fie îndeplinite toate dorințele?
- Da. Dar ceea ce îmi dau seama este că dorințele mele nu sunt bune.
- De ce?
- Sunt numai capriciile mele proprii.
- Și ce vrei să faci acum?
- Vreau ca viața mea să fie obișnuită la fel cum am fost mai înainte.
- Foarte bine, dacă asta îți este dorință.

Îngerul a plecat și viața a revenit la normal cu fetea. Atunci și-a dat seama cât de capricioasă este și se spune că din acel moment s-a schimbat.

După cum am spus este cât se poate de adevărat că de mai multe ori omul este cât se poate de nemulțumit de viața lui așa cum i-a dat-o Dumnezeu și se poate spune că de mai multe ori dorește să o schimbe în funcție de toate dorințele lui pătimase. În acest sens sunt mai mulți care consideră că Dumnezeu este nedrept față de ei și modul în care ei își trăiesc viața. Acest lucru după cum am spus nu este adevărat.⁷⁶ Prin urmare, se poate spune că ceea ce lipsește de mai multe ori în lumea noastră este un fel de statornicie a omului în ceea ce este bine. Sunt în acest sens mai multe persoane care ne spun că în realitate moralitatea nu este un lucru asupra căruia trebuie să insistăm sau mai bine spus să fim cât se poate de mult atenți și conștinenți. De cele mai multe ori acest lucru se dovedește a fi fals și eronat. Avem nevoie să fim cât se poate de mult conștienți de faptul că în această viață a petrece timpul meditănd și contemplând la marile principii ale vieții morale este un lucru folositor. De mai multe ori se poate spune că lumea noastră trăiește într-un relativism moral. Sunt mai mulți dintre noi care nici nu știm care este sensul sau implicațiile termenului de moral și de moralitate. După cum am spus, în această viață suntem chemați să insistăm mai multe și mai profund asupra a ceea ce este moral și a ceea ce înseamnă moralitate. Nu de multe ori se întâmplă în lumea noastră că mari personalități care sunt promovate în societatea noastră se demonstrează că în realitate sunt persoane imorale și care nu știu ceea ce înseamnă să duci o viață morală.⁷⁷

Prin urmare, se poate spune că este necesar sau trebuie să fim stăruitori cu mult mai mult decât suntem în ceea ce privește moralitatea și morala. De mai multe ori se

⁷⁶ După cum ne spun marii sfinți ai ortodoxiei omul este lider să leagă în această lume de a duce o viață cu Dumnezeu sau a duce o viață fără de Dumnezeu. De cele mai multe ori se poate spune că el este liber să aleagă. Ceea ce nu i-au în considerare este că de după legile acestei lumi vom ajunge să suferim conștiințele propriilor noastre acțiuni.

poate spune că în viața noastră publică morala este un lucru în criză. Sunt mai multe mari persoane ale vieții noastre sociale care nu au de mai multe ori nici cele mai mici elemente de morală. Acest lucru după cum am spus este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere și la care trebuie să ne raportăm. Suntem chemați să facem din mediul nostru social un mediu care este transparent vieții morale. După cum am spus tema moralității și a moralului nu preocupă pe mai mulți dintre noi dar cu toții suntem de cele mai multe ori șocați și uimiți când vedem unele acțiuni reprobabile a mai multor lideri sociali de ai noștri. Aceste lucruri se poate spune că sunt cât se poate de mult realități pe care trebuie să le avem în vedere. Se cere mai ales din partea a celor care ne conduc sau mai bine spus a liderilor noștri să fie conștienți de marile principii morale după care se conduce lumea. Știm de cazul lui Irod Antipa că era un om imoral. Biblia ne spune că Irod Antipa s-a căsătorit cu nevasta fratelui său în timp ce fratele său era încă în viață. Acest lucru a atras mustrarea Sfântului Ioan Botezătorul care în cele din urmă a fost decapitat pentru acest lucru. Ei bine, se poate spune că acest lucru este un exemplu de imoralitate. Sunt mai multe cazuri de imoralitate în zilele noastre și se poate spune că de mai multe ori sunt mai mulți care nu au foarte bine definită noțiunea de moralitate.⁷⁸ Este prin urmare un lucru imoral să iei viața cuiva. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de adevărat și de real. Sunt mai mulți care după cum am spus consideră că ucigașii sunt oameni morali. După cum am spus, poate unul dintre cele mai imorale lucruri este crima. Aceste lucruri se poate spune că toate definesc ceea ce am putea numi modul în care este definită sau modul în care este înțeleasă moralitatea în zilele noastre. Auzim mai multe opinii de sorginte nihilistă în zilele noastre care ne spun că noi propriu zis trăim într-o epocă post-morală, că în realitate moralitatea este un lucru învechit și demodat. Nu de multe ori oamenii morali sunt marginalizați în lumea noastră. Se cunosc mai multe cazuri de sfinți care au susținut că moralitatea este un lucru pe care trebuie să îl urmăm și pentru acest lucru de mai multe ori au ajuns să fie martirizați.

După cum am spus, problema moralității este spinoasă în lumea noastră fiindcă nici un om imoral nu se prezintă pe sine ca fiind imoral. De cele mai multe ori se poate spune că există o scuză sau mai bine spus un fel de „justificare” pentru moralitate. După cum am spus, atunci când omul ajunge de face acte imorale se poate spune că el se poate schimba dacă se pocăiește. Pocăința este un lucru care trebuie făcut cu mare sinceritate. Un caz celebru de imoralitate a fost în vechime împăratul roman Nero care fiind iubitor de vărsare de sânge dat foc Romei. Când a fost întrebat cine este vinovat pentru acest lucru Nero a spus că sunt vinovați creștinii. Aceste lucruri după cum am spus demonstrează că de mai multe ori oamenii imorali sau mai bine spus oameni fără capacitatea de a gândii și acționa moral s-au pus în fruntea noastră. Este extrem de important ca oamenii care ne conduc să fie oameni morali. Acest lucru după cum am spus de mai multe ori este contestat în zilele noastre. Consecințele oamenilor imorali

77 Tristram H. Engelhardt, *Fundamentele bioeticii creștine* (Sibiu, 2005).

78 S-a spus de mai multe ori sau mai bine spus s-a ridicat întrebarea dacă avortul este un act sau un lucru moral sau imoral? Biserica Creștin Ortodoxă a considerat că avortul este imoral fiindcă se poate spune că în embrion există viață. Acest lucru a fost de mai multe ori contestat de mai mulți din zilele noastre. Problematika avortului se poate spune că este extrem de spinoasă fiindcă ea aduce cu sine în discuție momentul în care apare viața în om. Ortodoxia a considerat că viața în om apare în momentul concepției.

se poate spune că pot fi văzute. În zilele noastre un caz de om imoral a fost liderul grupării extremiste Aquida Osama bin Laden care a preferat să își reverse mânia pe populația nevinovată a celor care au fost dușamii lui. Este vorba de Statele Unite ale Americii. În acest sens s-a ridicat de mai multe ori întrebarea dacă terorismul este un act moral sau nu? În sine terorismul se poate spune că este imoral sau o realitate care nu ține de moralitate. Acest lucru după cum am spus este conestat de cei care practică terorismul și se văd pe sine mai multe ca și adepți a unor anumite idei și concepții care trebuie implementate în cei din jur chiar cu prețul vieții. Timpurile pe care le trăim sunt timpuri de libertate dar în această libertate sunt foarte puțini care își fac timp sau găsesc timp pentru a medita și pentru a fi mai statornici în ceea ce privește morala și viața morală. Acest lucru se poate spune că poate fi văzut de mai multe ori și în mai multe cazuri în zilele noastre. Trebuie să fim conștienți de ceea ce este moral și la fel de bine să facem ceea ce este moral. Moralitatea pentru mai multă lume din zilele noastre este o glumă de prost gust. Consecințele lipsei de moralitate ar duce la o lume extrem de diferită decât cea pe care a lăsat-o Dumnezeu. Ar fi o lume violentă, fără de principii, fără de o ierarhie a valorilor și fără de anumite repere duhovnicești.⁷⁹

Se spune că cinci înțelepți meageau printr-o pădure. La un moment dat ei s-au pierdut. Primul a spus:

- Voi merge spre strânga.
- De ce? Au întrebat ceilalți.
- Fiindcă așa îmi spune intuiția mea.
- Eu voi merge la dreapta, a spus al doilea.
- Eu voi merge înainte, a spus al treilea
- Eu voi merge înapoi, a spus al patrulea.
- Cu toții greșiți. Eu vă voi spune exact pe unde să mergem doar să așteptați, a spus al cincilea. El s-a suit pe un copac și de acolo a putut vedea unde se termina pădurea.

Până însă să se dea jos toți ceilalți au plecat. Acesta se poate spune că a fost cu adevărat cel mai înțelept. Cel care a mers la stânga a ajuns într-un desiș și acolo a trebuit să se lupte cu animalele sălbatice. S-a stabilit în cele din urmă în pădure și a ajutat și pe alții. Cel care a mers la dreapta s-a întâlnit cu mai mulți hoți. Ei l-au furat și l-au constrâns să li se alăture. După mai mult timp el a trezit în acești hoți omenia și compasiunea. Mai mulți au fost muștrați de conștiință și după moartea sa mai mulți s-au lăsat de furat. Cel care s-a întors înapoi a găsit o cale de întoarcere și în acest fel a făcut cale și altora care au dorit să traverseze pădurea. Cel care a mers înainte a deschis noi posibilități și noi orizonturi celor care au voit să găsească noi locuri, plante medicinale și animale sălbatice. Cel care s-a suit în copac a devenit un specialist în a găsi scurtături oamenii au început să vină la el atunci când au ajuns la concluzia că vor să găsească cea mai rapidă soluție la problemele lor. În acest fel se poate spune că toți cei cinci înțelepți au ajuns la împlinire.

Întâmplarea de mai sus ne învață un lucru fundamental. Acest lucru este că există mai multe căi în moralitate de a ajunge la ceea ce se poate denumii împălinirea omului. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. După cum știm orice om tinde în spre împlinire. Ceea ce trebuie să știm este că de mai multe ori lumea nu este conștientă de căile prin care ajungem la împlinire. Statornicia se poate spune că este una dintre căile de a ajunge la împlinire.⁸⁰ După cum am spus, în această viață de mai multe ori ne confruntăm cu mai multe situații în care se poate spune că trebuie să fim

79 Teofil Pârâian, *Pași pe calea duhovnicească* (Alba Iulia, 2010).

insistenți. Fie că este vorba de facerea unui baraj, a unei ambarcațiuni, a unei școli pe care trebuie să o terminăm de cele mai multe ori se poate spune că într-un fel sau altul ne lovim de ceea ce este sau mai bine spus de cum am putea denumii statornicia. Omul statornic de cele mai multe ori este un om care este deplin convins de ceea ce dorește. Se poate spune că de cele mai multe ori virtutea statornicieii este un lucru care ne ancorează în realitate. De mai multe ori se poate spune că omul ajunge să trăiască mai mult în gândurile și dorințele sale lăuntrice. Pentru a menține contactul cu lumea din jur se poate spune că omul trebuie să fie cât se poate de mult ancorat în ceea ce știm și în ceea ce am putea denumii ca și statornicie. Statornicia după cum am spus este o caracteristică a oamenilor care știu ceea ce doresc de la viață. Acest lucru după cum am spus este o realitate și de cele mai multe ori îl ancorează pe om în concret și în ceea ce este necesar pentru ca omul să ajungă la împlinirea sa.

De cele mai multe ori se poate spune că în zilele noastre lipsesc oamenii statornici. Se poate vedea în lumea din jur de mai multe ori un fel de stare de schimbare și de nestatornicie a lumii. Sfinții părinți ne spune că pentru noi cei care trăim în lume, de cele mai multe ori este nevoie să fim statornici și la fel de bine persoane de încredere. Se poate spune că omul statornic este un om de încredere. Există în această lume două căi principale: calea binelui și cea răului. De mai multe ori se poate spune că aceste două căi sunt cât se poate de mult cele care ajung să ne definească. Pentru a avansa pe calea bineului după cum am spus de mai multe ori omul trebuie să dea dovadă de statornicie. Acest lucru este o trăstură esențială a ceea ce este sau a modului în care înțelegem virtutea statornicieii. După cum am spus, de mai multe ori lumea în care trăim este un lume schimbătoare și de ce nu o lume care este cât se poate de mult instabilă. În această lume poate spune că de cele mai multe ori avem nevoie de a fii statornici. Ca să fim mult mai exacti și mult mai preciși avem nevoie să fim statornici în ceea ce este bine. Conștiința omului este cea care îl face ca de cele mai multe ori omul să facă diferența dintre ceea ce este bine și ceea ce este rău. Acest lucru după cum am spus este o trăsătură a existenței omului. Prin urmare, de mai multe ori se poate spune că omul trebuie să fie cât se poate de mult ancorat în facerea binelui. Acesta este cel care de cele mai multe ori îi aduce mulțumire și satisfacția adevărată omului.⁸¹

Omul statornic se poate spune că este un om care de cele mai multe ori nu este influențat de schimbarea și de instabilitatea lumii din jur. După cum am spus, omul statornic nu este un om care este în stare de război cu lumea din jur ci de cele mai multe ori se poate spune că el ajunge să se statornicească în ceea ce este bine. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult o realitate. Trăim într-o lume în care de mai multe ori ceea ce a fost valabil ieri nu mai este valabil azi. Acest lucru este un fapt de care trebuie să ținem cont. Schibările bruște de situație sunt o realitate a lumii în care trăim și acest fapt este unul pe care toți dintre noi îl putem resimți. Ce putem

80 După cum știm religia creștin ortodoxă ne spune că sunt mai multe virtuți și în acest fel se poate spune că fiecare dintre noi excelăm într-o anumită virtute. Acest lucru nu înseamnă că trebuie să neglijăm și restul de virtuți. După cum am spus, de cele mai multe ori statornicia se definește și prin ceea ce am putea denumii tăria de caracter. Trăim într-o lume care de mai multe ori are nevoie de oameni de caracter. Acești oameni se poate spune că sunt foarte bine ancorat în ceea ce este sau mai bine spus ceea ce am denumit ca și statornicie.

81 Radu Teodorescu, *Binele în religia comparată* (Cugir, 2013).

face în asemenea împrejurări? După cum am spus, omul statornic este un om care este ancorat în bine. Statornicia este un lucru care se poate spune că fiecare dintre noi în experimentează sau mai bine spus îl trăiește în mod personal sau propriu. Acest fapt este cât se poate de mult o realitate pe care trebuie să o avem în vedere.⁸² Prein urmare se poate spune că în lumea în care trăim de cele mai multe ori este nevoie să avem un comportament și la fel de bine o atitudine care este fondată sau mai bine spus întemeiată în statornicie. Acest fapt este un lucru și o realitate cât se poate de bine conturată. Sunt mai mulți oamenii care se poate spune că atunci când se confruntă cu greutăți devin oscilanți. Acest fapt a putut fi văzut de mai multe ori. Trăim într-o lume în care de mai multe ori se poate spune că avem nevoie de ceea ce este sau de modul în care este înțeleasă statornicia. Omul statornic se poate spune că este omul care își croiește un drum prin hățișul lumii în care trăim. Ceea ce trebuie să precizăm cel mai multe este că avem nevoie de să fim statornici de cele mai multe ori când suntem pe calea binelui. De mai multe ori se poate vedea că lumea din jur nu îi încurajează pe cei care merg pe calea binelui. Se fac în acest sens mai multe încercări de destabilizare. După cum am spus, calea binelui este o care în cele din urmă trebuie să fie însoțită de virtutea statorniciei. Pentru a fi convinși că trebuie să urmăm calea bineului se poate spune că de mai multe ori trebuie să fim statornici în bine. În acest sens se poate spune că există o înțelegere graduală a binelui. Binele după cum am spus, este un lucru care de mai multe ori se indentifică pe sine cu ceea ce am putea spune calea statorniciei. Trebuie să fim statornici în bine. Cei care ajung să se statornicească deplin și absolut în bine se poate spune că sunt sfinții. Sunt în acest sens mai mulți sfinți care se poate spune că de mai multe ori sunt cele mai bune exemple de statornicie. Ceea ce este adevărat este că de mai multe ori statornicia o întâlnim în mai multe feluri în lumea noastră. Ceea ce trebuie să știm este că de mai multe ori atunci când suntem statornici vom ajunge la rezultatele mult dorite. După cum am spus, oamenii care au o concepție superficială despre lume de mai multe ori se poate spune că ajung să nu fie interesați sau mai bine spus să desconsidere ceea ce este sau mai bine spus cum am putea înțelege calea statorniciei. Înțelegem calea statorniciei ca și o cale care de mai multe ori se opune nestatorniciei din jur. Lumea în acest sens în cele din urmă v-a ajunge să îi prețuiască pe oamenii statornici și să îi desconsidere pe cei care sunt superficiali și nestatornici. Pentru a ajunge să creăm o lume frumoasă în care să ne facă plăcere să trăim de cele mai multe ori se poate spune că omul are nevoie de statornicie. Acest lucru după cum am spus este o realitate și un fapt care este de mai multe ori evident prin sine. După cum am spus, trăim într-o lume care de mai multe ori atunci când este îndrumată în mod greșit pășește pe calea superficialității. Superficialitatea este un lucru pe care îl întâlnim de mai multe ori în lumea noastră. Aceste lucruri după cum am spus este bine să le știm și să le avem în vedere. Prin urmare, este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori ceea ce dorim să facem cu noi este ceea ce în cele din urmă v-a avea repercusiuni asupra lumii din jur. Cu cât noi vom fi statornici și oameni ai statorniciei cu atât mai mult și lumea din jur de mai multe ori v-a avea repere în

82 După cum am mai spus de cele mai multe ori virtutea statorniciei s-a indentificat pe sine în filosofie cu ceea ce este sau mai bine spus cu modul în care înțelegem stoicismul. Acest fapt prin urmare este un lucru care ne face să studiem mai mult filosofie pentru a înțelege bazele filosofice ale statorniciei. Atunci când cineva pășește pe calea filosofiei se poate spune că de cele mai multe ori el are nevoie să fie statornic. Este un fapt și un lucru cât se poate de adevărat și de concret. Filosofia trebuie și ea abordată cu mai multă statornicie și cu credința în rezultate pozitive.

persoana noastră și în acest fel în cele din urmă vor fi mai mulți care vor devenii statornici. Lumea se poate spune că de cele mai multe ori ajunge să fie cât se poate de mult convinsă de forța exemplului propriu. În acest sens se poate spune că de mai multe ori statornicia este un lucru care este prezent la marii eroi contemporani care de mai multe ori se confruntă cu mai multe adeversități. Eroul contemporan se poate spune că de mai multe ori este un om al statornicieii.⁸³

Se spune că mai de mult a trăit un mare împărat care a voit să își facă un palat nou. În acest sens, se spune că el a chemat la un moment dat pe zidari și constructori și le-a spus:

- V-am chemat aici să vă spun un lucru.
- Ce lucru?
- Vreau un nou palat.
- Am înțeles.
- Însă acest palat nu vreau să fie oricum.
- Mai exact?
- Vreau să fie un palat care să fie tot făcut în interior cu mii de oglinzi.
- De ce?
- Fiindcă el v-a putea în acest fel să fie mult mai apreciat și frumos.
- Ce altceva ați mai dorii?
- La fel de bine, vreau ca acustica palatului să fie foarte bună.
- Mai exact?
- Pentru ca acest palat să fie mai solemn vreau ca el să aibă un ecou din toate părțile.
- Bine mărite împărate.
Constructorii s-au pus pe muncă în în câțiva ani acest palat a fost termiant. Era un palat cu multe oglinzi și la fel de bine din orice parte a sa se auzea un ecou puternic. Într-o zii în acest palat a intrat un câine. Imediat ce a intrat el a putut vedea în oglinzi mii de alți câini care veneau în spre el. Atunci câinele a început să latre. I-a răspuns ecoul cu mii de lătrături. Câinele a lătrat și mai tare și au răspuns și mai multe lătrături. În cele din urmă a doua zii câinele a fost găsit mort de către slujitori.
- Ce este cu acest câine? A întrebat împăratul.
- Este mort.
- De ce?
- Cel mai probabil a murit din cauza propriilor fantasme.
- Mai precis?
- Câinele nu este rănit și probabil a murit de frică fiindcă a avut în oglinzi atât de mulți alți câini.

Prin urmare este cât se poate de adevărat că de mai multe ori în această viață și în această lume de confruntăm cu mai multe probleme. Lumea din jur de mai multe ori se poate spune că este nepăsătoare cu noi.⁸⁴ Prin urmare se poate spune că atunci când ne raportăm la lume de mai multe ori ne afăm într-o stare de confuzie. Se poate spune că de mai multe ori statornicia este o metodă de luptă sau mai bine spus de împotrivire față de tot ceea ce este sau mai bine spus de cum am putea defini starea lumii în care trăim. După cum am spus de mai multe ori sfinții părinți ne spun că lumea în care trăim poate devenii un mediu al ispitelor. Acest lucru de cel mai multe ori se concretizează prin ceea ce am putea spune o viață laxă în plan moral sau la fel de bine o viață care de

83 Ernest Bernea, *Îndemn la simplitate* (Editura Vremea, 2006 reeditare).

mai multe ori nu are nimic de a face cu moralitatea. Sunt mai multe voci în lumea noastră care de mai multe ori ne spus că moralitatea și a trăit un mod de viață moral este demodat și învechit. Aceste voci sunt cele care sunt de părere că lumea noastră trebuie să legalizeze căsătoriile între persoane de același sex sau la fel de bine să fie legalizată prostituția. Aceste lucruri se poate spune că nu ne pot lăsa indiferenți. Indiferența de mai multe ori este o trăsătură a lumii în care trăim. Suntem de mai multe ori învățați să fim indiferenți față de ceea ce am putea spune o viață a virtuții și o viață a statornicie. Este cât se poate de adevărat că de mai multe ori lumea în care trăim este dominată de principiul indiferenței. Fiind dominată de acest principiu se poate spune că de cele mai multe ori lumea nu mai are o imagine corectă sau mai bine spus coerentă referitor la care este diferența dintre bine și rău. Acest lucru este o realitate cu care ne confruntăm de mai multe ori. După cum am spus, de mai multe ori se poate spune că trăim într-o lume indiferentă în plan moral. Acest lucru este o realitate de care trebuie să ținem cont.⁸⁵

Prin urmare se poate spune că de mai multe ori creștinul ajunge să deprindă sau mai bine spus să înțeleagă ceea ce este sau cum este definită statornicia din ceea ce am putea spune modul în care este dusă viața omului în zilele noastre. Se poate spune că în lumea noastră de cele mai multe ori omul ajunge să deprindă statornicia prin mersul la școală. În acest sens, la școală elevul este învățat că pentru a ajunge la rezultate de cele mai multe ori el are nevoie de statornicie. Se mai poate spune că pentru cei care vor să aibă rezultate sau la fel de bine să exceleze în viața academică de mai multe ori trebuie să dea dovadă de statornicie. A scrie un doctorat într-o anumită știință se poate spune că de mai multe ori necesită statornicia omului. Acest lucru după cum am spus este o trăsătură a lumii în care trăim. De cele mai multe ori în viața academică se poate spune că străduința este un lucru cât se poate de necesar. După cum am spus, este nevoie să fim stăruitori și să fim cât se poate de mult ancorați în ceea ce am putea spune modul de viață moral. Viața noastră se poate spune că ne este oferită pentru a lărgii sau mai bine spus pentru a mării conturul vieții noastre morale. În acest sens, se poate spune că viața morală este de cele mai multe ori o sinteză sau mai bine spus o intersectare dintre practică și teorie. Nu este destul numai să știm lucruri teoretice despre viața morală ci de cele mai multe ori este nevoie să punem aceste lucruri morale în practică. Un astfel de caz se poate spune că este cât se poate de contradictoriu. Lumea în care trăim ne spune că se cuvine ca cei mai puternici să conducă și cei mai slabi să fie conduși. Acest lucru este de cele mai multe ori înfirmată de moralitatea creștină.⁸⁶ După cum am spus

84 De mai multe ori auzim că lumea în care trăim este de cele mai multe ori bazată pe principiul „luptei pentru supraviețuire.” Acest lucru se poate spune că de mai multe ori este fals. Este adevărat că trăim într-o lume în care de mai multe ori se încleștează binele și răul dar în cele din urmă există totdeauna posibilitatea de a alege și de a face o alegere. Acest lucru se poate spune că este valabil și în plan moral care de mai multe ori definește ceea ce am putea spune sensul alegerilor noastre. Prin alegere se poate spune că omul optează în această viață în spre bine sau în spre rău.

85 Ilie Moldovan, *Ortodoxia misionară, stâlp de lumină în lumea contemporană*, (Editura Mitropolia Olteniei, 2009).

86 Este cât se poate de adevărat că dacă este să căutăm un maxim de moralitate se poate spune că în cele din urmă îl vom găsi în creștinism. Acest lucru este contestat de liderii altor religii

de cele mai multe ori creștinismul și moralitatea creștină este în stare de mare contradicție cu lumea din jur. Acest lucru este un mare adevăr. Lumea din jur de mai multe ori este cât se poate de nestatorinică sau mai bine spus nu are o concepție de viață creștină. Acest lucru a putut fi văzut de mai multe ori în lumea noastră. Opini conform căreia lumea este condusă de cei mai puternici și cei mai slabi sunt de cele mai multe ori cantități neglijabile se poate spune că este o mare înșelăciune. Trăim într-o lume care de mai multe ori se poate spune că se bazează pe principiul vieții din junglă. Cei mai puternici ajung să domine și cei mai slabi să fie dominați. Acest principiul se poate spune că a fost negat de moralitatea creștină. Există de mai multe ori virtuți și în oamenii mai slabi și părin urmăre trebuie să învățăm să le apriciem și să le punem în valoare.

După cum am spus, de mai multe ori se poate spune că lumea din jur este o lume care trăiește într-o mare confuzie a valorilor. Din dorința de afirmare personală de mai multe ori lumea din jur se poate spune că înalcă ceea ce am putea spune ierarhia valorilor morale. Acest lucru face ca de cele mai multe ori mas media noastră să fie dominată de legea violenței și a hedonismului. Se poate spune că aceste lucruri sunt cât se poate de mult lucruri imorale sau mai bine spus realități care sunt chestionabile în plan moral. Moralitatea creștină este cea care ne spune că omul violent este un om imoral. Ei bine, acest lucru este de mai multe ori negat sau mai bine spus contestat de modul de a fii al lumii din jur. De mai multe ori lumea din jur se poate spune că este o lume care este dominată de principiul violenței. Se poate spune că în timp ce moralitatea creștină vorbește cât se poate de mult de o statornicie în viața duhovnicească și la fel de bine în viața morală, de mai multe ori lumea din jur nici nu are definit foarte bine ceea ce este sau mai bine spus modul în care este înțeleasă statornicia. După cum am spus, datoria morali creștine este să facă din lumea în care trăim o lume care este deprinsă cu statornicia. După cum am spus de mai multe ori statornicia lipsește din lumea noastră și acest lucru de cele mai multe ori se poate spune că ne aruncă într-o stare de confuzie a marilor valori morale. Se spune de mai multe ori că ceea ce am putea denumii avansarea în plan științific este un lucru care în cele din urmă răspunde la toate marile cerințe ale omului. Ceea ce s-a putut remarca este că de mai multe ori omul a avasat în plan științific dar nu a făcut nici un fel de avansare în viața morală. Acest lucru este cât se poate de adevărat și vine să ne spună că nu numai știința este singurul răspuns la toate nevoile și la toate necesitățile omului. Aceste lucruri după cum am spus sunt de mai multe ori trecute cu vederea și nu sunt luate în serios de cei care trăiesc în zilele noastre. După cum am spus, omul nu este nevoie să fie statornic numai în cercetarea științifică ce îi lărgeste orizonturile intelectuale ci de cele mai multe ori se poate spune că omul este chemat să își lărgască și orizonturile morale. După cum am spus, capacitatea morală a omului este cea care de cele mai multe ori se poate spune că definește ceea ce am putea denumii cunoșterea morală a omului. Conștiința însă se poate spune că poate fii lărgită. Cum se poate lărgii sau mai bine spus cum am putea face ca această conștiință a noastră să fie mai amplă și de ce nu mai educată? Acest lucru după cum am spus de cele mai multe ori se face prin nevoință și prin viața ascetică.⁸⁷ Prin urmăre este cât se poate de

ale lumii. Părți de moralitate se poate spune că se găsesc și în alte religii dar în cele din urmă moralitatea deplină o vom găsi numai în creștinism.

87 Zaharia Zaharou, *Lărgiți și voi inimile voastre* (Alba Iulia, 2009).

adevărat că de mai multe ori prin viața duhovnicească capacitatea de gândire morală se poate extinde și la fel de bine se poate amplifica.⁸⁸

Se spune că mai de mult era un cavaler care era extrem de laș. Acest lucru se poate spune că era cât se poate de mult un lucru care îl derajna pe cavaler. El a încercat mai multe exerciții pentru a își putea birui lașitatea dar nu a reușit. În cele din urmă a auzit de un maestru extrem de vestit în lupte. S-a dus la el.

- Bună ziua, a spus cavalerul.
- Bnă ziua.
- Am venit la tine cu o mare problemă.
- Ce problemă?
- Vezi tu eu sunt un om extrem de laș.
- Și ce aș putea eu să fac în acest sens?
- Ai putea să mă ajuți.
- Ești sigur că pot să fac acest lucru?
- Da.
- Maestrul a stat pe gânduri după care a continuat:
- Există un lucru pe care ai putea să îl faci pentru a își birui lașitatea.
- Care este acela?
- Acest lucru trebuie să îl faci cum îți voi spune eu.
- Sunt gata să îl duc la îndeplinire.
- Trebuie să mergi în oraș și pe toți oamenii pe care îi vezi pe stradă să le spui tare: eu sunt un laș.
- Nu cred că pot face acest lucru.
- Este ceea ce îți cer eu dacă vrei să te i-au ca și ucenicul meu.
- Cavaletul a stat pe gânduri și mai apoi a plecat în oraș. I-a venit foarte greu să le spună oamenilor că este un laș. A trecut o lună până când cavalerul a ajuns să își învingă rușinea. După o lume a venit din nou la maestru.
- Îți mulțumesc foarte mult.
- De ce?
- Cred că exercițiul tău a dat rezultate.
- De ce?
- Nu îmi mai este rușine să recuosc că sunt un laș.
- Ai făcut ce ți-am spus eu?
- Da
- Bine.
- Ceea ce vreau să te întreb este un lucru.
- Care?
- Cum ți-ai dat seama că acest exercițiu mă v-a ajuta?
- Ceea ce trebuie să știi este că de cele mai multe ori atât curajul cât și lașitatea sunt deprinderi, mai bine spus ele sunt lucruri pe care le putem deprinde. Prin urmare, la fel cum un om este laș de cele mai multe ori el prin deprindere poate să ajungă să fie curajos. Acest lucru se poate spune că el îl face prin ceea ce am putea spune recunoașterea defectului său.

⁸⁸ Procesul de lărgire al conștiinței se poate spune că este unul care de mai multe ori este stărin în viața noastră comntemporană. Dunt mai mulți care cred că în realitate ceea ce noi denumim conștiință este mai mult instinct. În realitate conștiința nu este deloc instinct ci se poate spune că este voia lui Dumnezeu sau glasul lui Dumnezeu în noi.

După cum am spus este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori virtutea statorniceii este un lucru care îl deprindem. Se poate spune că nici un sfânt nu s-a născut un om statornic dar prin voință și prin rugăciune se poate spune că mai mulți sfinți au ajuns să ne fie adevărate modele de statornicie. Acest lucru după cum am spus este bine să îl știm. Nu ne naștem statornici dar este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori devenim statornici. Acest lucru este bine să îl avem în vedere. Avem nevoie să ne dedicăm mai mult timp și să fim mult mai mult interesați de virtutea morală a statornicieii. În acest fel se poate spune că în cele din urmă vom ajunge să realizăm chemarea sau vocația noastră. Trăim zile în care mai mulți dintre noi avem nevoie să medităm mai mult și mai bine la virtutea statornicieii.⁸⁹

CAPITOLUL 5

STATORNICIA ÎN AGHIOGRAFIA CREȘTIN ORTODOXĂ

Fără nici o îndoială se poate spune că sfinții sunt cât se poate de mult modelele sau mai bine spus exemplele de noastre de statornicie în bine și în ceea ce este moral. De mai multe ori se poate spune că sfinții au ajuns să plătească cu viața proprie binele. Acest lucru se poate vedea cel mai bine din perioada persecuțiilor creștine care au avut loc la sfârșitul antichității și începutul evului mediu. În acest sens se poate spune că este cât se poate de evident din trecutul lumii, că a existat o perioadă în trecutul Bisericii Creștine Ortodoxe când faptul de a fii creștin putea însemna chiar plata cu viața. Acest lucru se poate spune că l-au făcut sfinți cum a fost Sfântul Gheorghe, Sfântul Dimitrie, Sfântul Iustin Martirul și Filosoful sau Sfântul Ignatie Teoforul. Acest fapt după cum am spus ne arată și ne demonstrează că de cele mai multe ori sfinții au fost cât se poate de mult ancorați în ceea ce am putea denumi un mod de viață deplin și integral. După cum am spus, trăim timpuri cât se poate de diferite de zilele primilor creștini care se poate spune că s-au confruntat cu ceea ce am putea denumi o lume păgână ce nu vroia să audă de Hristos. Acest lucru după cum am spus trebuie să îl știm și la fel de bine să fim conștienți de el.⁹⁰

Un caz de statornicie se poate spune că a fost în trecut sfântul apostol Pavel. Știm despre sfântul apostol Pavel că el în mod inițial a fost un persecutor al creștinilor și chiar a asistat și a încuviințat uciderea Sfântului Ștefan. Sfântul Pavel se v-a converti miraculos pe drumul Damascului, drum pe care a ales să meargă cu scopul de a persecuta pe creștini din din Damasc. În cele din urmă, Sfântul Pavel v-a fii primit ca și un aspostol al lui Hristos și se poate spune că el v-a devenii unul dintre cei mai cunoscuți sfinți din toate timpurile și toate epocile. Sfântul Pavel se poate spune că a fost un model de statornicie mai ales prin faptul că a propovăduit fără de încetare în mai tot bazinul Mării Mediterane. Acest lucru sfântul Pavel se poate spune că îl v-a face cu mult zel. Munca de propovăduire a sfântului Pavel a fost amplă și s-a extins pe mai

89 Virgil Gheorghiu, *Cum am vrut să mă fac sfânt* (Sibiu, 2008).

90 Se poate spune că este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori sfințenia și sfinții sunt cât se poate de mult realități care de mai multe ori ne inspiră și ne duc la ceea ce am putea spune sensul și modul de a înțelege și de a experimenta ceea ce este sau cum am putea defini statornicia. Acest lucru după cum am spus este așa fiindcă în sine sfinții sunt un fel de cumult de toate virtuțile și nu există virtute care să nu fie prezentă în sfinți.

multe țări. El v-a aduce vestea cea bună popoarelor care așteptau în antichitate vestea că mesia sau mântuitorul a venit. Prin urmare, nu se poate să nu remarcăm în acest sens stăruința sfântului Pavel în munca de propovăduire. Acest lucru se poate spune că este un exercițiu fundamental sau mai bine spus o realitate pe care trebuie să o avem în vedere. Despre străuința Sfântului Pavel se poate spune că ne stau mărturie cel mai bine epistolele sale care au fost incluse în Noul Testament. În aceste epistole Sfântul Pavel ne spune că de mai multe ori a fost în primejdie de moarte, a fost prigonit, a fost pe uscat și pe mare, a fost „toate pentru toți” ca pe toți să îi aducă la Hristos.

Este foarte adevărat că pentru zilele noastre de mai multe ori sfântul Pavel nu mai este actual și în realitate sunt mai mulți și cei care îl consideră ca și sfânt. Sfințenia sfântului Pavel se poate vedea din faptul că el a renunțat la toate atunci când l-a descoperit pe Hristos. După cum am spus, viața sfântului Pavel este o mărturie închinată credinței și propovăduirii în Hristos cel înviat. Aceste lucruri după cum am spus de cele mai multe ori se poate spune că sunt menite să ne demonstreze sau mai bine spus să ne îndrume în direcția propovăduirii lui Hristos. Sfântul Pavel a propovăduit pe Hristos atât evreilor cât și păgânilor. A reușit ca de cele mai multe ori să iese biruitor. Prin urmare, aceste lucruri se poate spune că de cele mai multe ori vor ajunge să ne descopere în persoana lui un exemplu și un model de statornicie. După cum am spus, sunt mai mulți în zilele noastre care de mai multe ori se poate spune că sunt persoane care sunt nestatornice. Este destul să ne uităm puțin în modul nostru de viață și se poate spune că vom vedea că de mai multe ori nestatornicia este un lucru care se poate spune că este ceea ce caracterizează omul și societatea noastră. Avem nevoie după cum am spus de oameni statornici și nu de oameni care sunt cât se poate de mult schimbători. După cum am spus, de cele mai multe ori se poate spune că lipsa de statornicie este un lucru care se manifestă în ceea ce am putea spune superficialitate și ușurătate. Mai ales în rândul adolescenților și a celor tineri se poate spune că de mai multe ori acest lucru poate fi văzut. După cum am spus, este cât se poate de adevărat că în aceste cazuri statornicia este un lucru care nu are decât de adus beneficii și câștiguri.⁹¹

Se spune că mai de mult a fost un înțelept. Acest înțelept avea foarte mulți oameni care îl căutau pentru înțelepciunea lui. Era un grup de oameni care de mai multe ori l-au vizitat pe înțelept cu aceeași problemă. Atunci înțeleptul le-a spus.

- Hahaha. Acesta este o glumă foarte bună, au spus cei cu problema.
Atunci înțeleptul a spus aceeași glumă din nou.
- Hahahaha, au râs numai câțiva din cei care au venit cu problema.
Înțeleptul a spus gluma din nou. De această dată nu a mai râs nimeni.
- De nu râdeți? a întrebat înțeleptul.
- Ai spus aceeași glumă de trei ori.
- Și?
- A treia oară nu a mai avut umor.
- Nu puteți să râdeți la aceeași glumă de mai multe ori, cum se face că de mai multe ori vă plângeți de aceleași probleme?

După cum am spus sfinții părinți ne spus că de mai multe ori este aproape imposibil să nu ne confruntăm cu probleme. Acest lucru se poate spune că este parte din viața noastră. În această viață ne confruntăm cu probleme dar se poate spune că în cele din urmă Dumnezeu este cel care ne pune în față mai multe modele care au ieșit biruitoare în lupta cu problemele. Aceștia se poate spune că sunt sfinții. Sfinții creștini

91 Nicolae Mladin, *Asceza și mistica paulină* (Sibiu, 1996).

ortodocși de mai multe ori se poate spune că sunt cât se poate de mult cei care s-au confruntat cu problemele cu care ne confruntăm noi: necazuri, suferință, dureri sau boli. În cele din urmă de cele mai multe ori se poate spune că sfinții au ieșit biruitori din încheștarea lor cu marile probleme ale vieții. Un astfel de sfânt se poate spune că a fost în vechime sfântul Nicolae al Mirelor Lichiei. Se poate spune că sfântul Nicolae a fost un creștin ortodox din copilărie. A ajuns să trăiască foarte mult prin ortodoxie în comuniune cu Dumnezeu. De mai multe ori credința sfântului Nicolae se poate spune că a fost pusă la încercare. Sfântul Nicolae în acest sens și-a demonstrat cât se poate de mult statornicia în ceea ce am putea spune lupta cu ereziile. Ce sunt ereziile? Ereziile sunt învățături de credință false care sunt făcute în acest mod de anumiți ereziarhi.⁹² După cum am spus, au fost mai mulți sfinți și-au demonstrat sfințenia prin ceea ce am putea spune statornicia în credința ortodoxă. Un astfel de sfânt se poate spune că a fost Sfântul Nicolae. La fel de bine în secolul al II-lea un sfânt care s-a opus ereziilor a fost Sfântul Irineu al Lyonului. După cum am spus, de mai multe ori se poate spune că sunt mai mulți care sunt iubitori ai opiniilor proprii și în acest fel se poate spune că ajung să creeze erezii. Acest lucru după cum am spus a fost cazul cu Sfântul Nicolae. Sfântul Nicolae este un sfânt care se poate spune că pentru zilele noastre este de mai multe ori neactual. El ține mai mult de o lecție de istorie decât de realitățile cu care se confruntă lumea de azi. După cum am spus, sfântul Nicolae a fost un sfânt care a fost în controversă cu una dintre cele mai mari erezii ale secolului al IV-lea. Este vorba de erezia ariană care a fost creată de Arie din Alexandria. Ei bine, sfântul Nicolae v-a lua o poziție și v-a apăra adevărul ortodoxiei. Sfântul Nicolae se poate spune că și-a asumat riscul de a nu mai fi popular unei lumi care se poate spune că era cât se poate de mult „vrăjită” de concepțiile lui Arie. Arie învăța că Domnul Iisus Hristos nu este fiul lui Dumnezeu ci mai mult o creatură sau o facere a lui Dumnezeu. Acest lucru se poate spune că avea ample implicații în ceea ce am putea spune soteriologia creștin ortodoxă sau mai bine spus referitor la învățătura despre mântuire creștin ortodoxă. Se știe că sfântul Nicolae a avut o confruntare directă cu Arie în care acesta a respins plin de îngâmfare adevărul ortodoxiei. În această situație se poate spune că sfântul Nicolae nu a abandonat credința creștin ortodoxă ci a continuat să propovăduiască ortodoxia. Acest lucru se poate spune că el l-a făcut într-o situație limită. Tăria în credință a sfântului Nicolae se poate spune că este un fel de temelie sau mai bine spus un punct de statornicie în învățătura Sfântului Nicolae. Adevărul este că sfântul Nicolae a fost un om statornic care se poate spune că a fost determinat să rămână în credința sa pe care a primit-o de la cei care au trăit mai înainte de ele. Aceste lucruri se poate spune că ne fac conturul unei persoane cât se poate de statornice care a fost Sfântul Nicolae. Ortodoxia se poate spune că nu l-a uitat pe sfântul Nicolae care și-a apărut cu foarte mult zel și cu foarte multă statornicie credința dreaptă în Dumnezeu în timpuri care se poate spune că au fost cât se poate de dificile și de grele.⁹³

92 Un ereziarh se poate spune că este un creator de erezii. Aceștia se poate spune că mai există și în zilele noastre. În zilele noastre se poate spune că sunt mai mulți care nu iubesc credința și nici Biserica. Ei ajung să studieze și să cunoască cât mai mult învățătura creștin ortodoxă pentru a o deforma prin diferite schimbări sau inovații. Aceste lucruri se poate spune că au fost prezente și în secolul al IV-lea, secol în care a trăit sfântul Nicolae.

93 Lucia Ciornea, *Noi minuni ale Sfântului Nicolae* (București, 2004).

Un alte mare sfânt de la care se poate spune că învățăm sau mai bine spus se poate deprinde statornicia a fost în vechime sfântul Antonie cel Mare. Știm că sfântul Antonie cel Mare a fost un sfânt care a trăit în Egipt. În acest sens se știe că Sfântul Antonie a fost unul dintre primii creștini care au ieșit în pustie și se poate spune că el a fost printre cei mai mari călugări creștini din toate timpurile. Sfântul Antonie cel Mare se poate spune că este un model sau mai bine spus un exemplu de statornicie. El a voit să se desăvârșească și în acest mod să ajungă la mântuire. În acest sens știm despre sfântul Antonie cel Mare că a stat mai toată viața sa în deșet. Este aproape un lucru greu de crezut de câtă renunțare a putut să dea dovadă sfântul Antonie cel Mare.⁹⁴ Prin urmare, se poate spune că sfântul Antonie cel Mare a fost cu adevărat un model de statornicie. Acest lucru ne spune că el a reușit în acest sens să se statornicească în viața monahală. Este cât se poate de adevărat că sfântul Antonie cel Mare a fost conștient că viața din lume de mai multe ori implică mai multe compromisuri. Sfântul Antonie se poate spune că nu a voit să facă nici un compromis și în acest fel se poate spune că a ajuns în cele din urmă să se desăvârșească. Faptul că sfântul Antonie cel Mare a fost un om extrem de statornic se poate spune că a atras mânia celui rău sau a diavolului care de mai multe ori l-a atacat pe Sfântul Antonie cel Mare. Sunt în acest sens cunoscute mai multe lupte pe care sfântul Antonie cel Mare le-a avut cu cel rău. Una dintre cele mai puțin cunoscute episoade din viața Sfântului Antonie cel Mare a fost cel în care în cele din urmă cel rău s-au diavolul s-a recunoscut înfrânt de Sfântul Antonie cel Mare. Atunci se știe că sfântul Antonie cel Mare l-a întrebat pe cel rău dacă în iad există călugări? Răspunsul pe care l-a primit sfântul Antonie cel Mare a fost că în iad există numai purtători de veșminte călugărești dar călugări adevărați nu există nici unul.

După cum am spus, se poate spune că sfântul Antonie cel Mare este un exemplu de statornicie fiindcă de mai multe ori el s-a opus prin credință și prin rugăcine atacurilor demonice. Atunci când sfântul Antonie cel Mare a ieșit în pustie se poate spune că el s-a asemănat Domnului Iisus Hristos care știm că și el a fost ispitit în pustia Carantaniei de cel rău. La fel de bine se poate spune că sfântul Antonie cel Mare este pentru noi un exemplu de statornicie prin faptul că el a ajuns să fie cât se poate de mult un foarte mare ascet. Sfântul Antonie cel Mare postea foarte mult și se ruga la fel de mult. Acest lucru se poate spune că i-au adus cu sine un altfel de a vedea lumea și existența. El se poate spune că a ajuns să aibă ceea ce sfinții părinți denumesc darul vederii înainte. Este adevărat că de mai multe ori Sfântul Antonie cel Mare a fost înșelat de diavoli dar el nu și-a pierdut credința în Dumnezeu și se poate spune că acest lucru l-a făcut ca în cele din urmă să iese biruitor peste puterile întunericului. După cum am spus, în zilele noastre se poate spune că sfântul Antonie este cunoscut mai puțin dar se poate spune că mărturia vieții sale nu a fost uitată. Sunt în acest sens mai mulți care consideră că Sfântul Antonie cel Mare nu mai este actual pentru zilele noastre. El se poate spune că este actual prin faptul că toată viața a statornicit sau mai bine spus s-a desăvârșit în viața de călugăr. Pentru acest lucru se poate spune că el a devenit un model de statornicie pentru cei care aleg viața călugărească. Știm că sunt

94 Aghiografia creștin ortodoxă îl consideră pe sfântul Antonie cel Mare ca și începător al vieții călugărești după cum este ea practică în zilele noastre. Prin urmare se poate spune că cine este interesat de viața monahală v-a găsi în sfântul Antonie cel Mare un reper. El se poate spune că a fost primul mare călugăr ortodox care este la baze celorlalți călugări ortodocși care au urmat după el. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care ni-l specifică aghiografia creștin ortodoxă.

mai mulți care alg viața călugărească dar nu sunt statornici în această viață și ajung ca în cele din urmă să părăsească mănăstirea. Este în acest sens adevărat că de mai multe ori călugării ajung să se lupte corp la corp cu diavolii care se poate spune că nu suferă sau detestă sfințenia. Acest lucru este un mare adevăr și se poate spune că el a fost cât se poate de mult existent și în timpul vieții sfântului Antonie cel Mare. Sfântul Antonie cel Mare este prin urmare un exemplu de statornicie și de perseverență în credință și rugăciune. Sunt în acest sens foarte puțini în zilele noastre care au ajuns în acest sens la nivelul sau mai bine spus la gradul de desăvârșire la care a ajuns sfântul Antonie cel Mare. La fel de bine se poate spune că ceea ce îl face actual pe sfântul Antonie cel Mare pentru noi toți cei de azi este foarte mult ceea ce am putea spune stăruința lui în bine pe care la fel de bine trebuie să ne-o împrapiem și noi. La fel de bine este bine să fim familiari cu viața și nevoințele Sfântului Antonie cel Mare și să fim conștient că el a fost cu adevărat un sfânt.⁹⁵ Este adevărat că este puțin probabil că noi vom ajunge la gradul de viață duhovnicească la care a ajuns sfântul Antonie cel Mare dar se poate spune că putem să îi urmăm credinței și faptelor sfântului Antonie cel Mare.

Se spune că o persoană a plecat departe pentru câțiva ani. Când a plecat și-a luat rămas bun ca și pentru totdeauna.

- De ce îți iei rămas bun ca și când ai pleca pentru totdeauna? L-au întrebat cunoscuții.
- Mai exact?
- Tot ce o să faci este că o să vizitezi câteva țări, o să stai câțiva ani departe și mai apoi o să te întorci.
- Fiindcă nu plec din alegerea mea și fiecare zii în acele țări străine v-a fi foarte greu pentru mine.

El a plecat, a vizitat câteva țări străine și fiecare loc era deplin străin pentru el. Când a venit înapoi în țara lui, țara se schimbase atât de mult că totul îi părea străin. Un alt călător urma să plece din țara lui pentru totdeauna. El a plecat fără să îi i-a rămas bun de la cunoscuți. Atunci a fost întrebat:

- De ce nu își iei rămas bun acum că pleci?
- Fiindcă îmi este foarte greu în această țară și orice zii care o voi petrece în țările străine v-a fii o bucurie pentru mine.

El a plecat și a vizitat câteva țări. Aceste țări i se păreau că erau cât se poate de mult familiare și ospitaliere. Dar înt-o zii el s-a întors din nou în țara lui. Țara lui se schimbase atât de mult că nu mai era de recunoscut în acești ani cât el a fost plecat. Atunci călătorul a exclamat:

- Cu adevărat în cele din urmă am găsit țara pe care o căutam.

Pilda de mai sus este una care ne spune că de mai multe ori trebuie să credem în puterea schimbării. De mai multe ori se poate spune că lumea în care trăim este într-un proces de schimbare. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care nu îl putem contesta. Prin urmare, se poate spune că de mai multe ori schimbarea este un lucru care are loc cu noi și la fel de bine cu cei din jur. Schimbarea sau un comportament schimbător de mai multe ori se poate spune că poate duce la lipsa de statornicie. Se poate spune că în sine sau mai bine spus în subconștientul său omul caută statornicia în bine dar de mai multe ori nu este singur la toate implicațiile acestui fapt. După cum am spus, statornicia a fost un lucru care de mai multe ori a fost găsit în cazul sfinților. O sfântă care se poate spune că s-a statornicit în bine a fost sfânta Maria Egipteanca.

95 Sfântul Atanasie cel Mare, *Viața Sfântului Antonie cel Mare, Scieri partea a II-a* (București, 1988).

Ceea ce știm despre ea a fost că în tinerețe a fost o femeie de moravuri ușoare dar mai apoi prin pocăință ea s-a schimbat. Știm că atunci când a făcut o călătorie la locurile sfinte din Ierusalim a simțit o putere care o ținea să nu intre în Biserica Învierii. Sfânta Maria și-a dat seama atunci că viața ei nu este pe placul lui Dumnezeu. În cele din urmă s-a pocăit. Această pocăință a Sfintei Maria Egipteanca se poate spune că a fost cât se poate de mult începutul unui lung proces de statornicie în bine și virtute.⁹⁶

Prin urmare, se poate spune că atunci când vorbim despre sfânta Maria Egipteanca nu se poate să nu luăm în calcul și procesul prin care ea s-a statornicit în bine. Acest proces se poate spune că a fost cât se poate de mult unul care a jucat în rol important și semnificativ în cazul ei. De cele mai multe ori atunci când un om revine de la o viață de păcate la o viață de virtuți se poate spune că el trece prin acest proces de statornicie în bine. Statornicia în bine după cum am spus implică mai întâi de toate faptul că omul este cât se poate de mult convins de calea pe care a apucat. Acest lucru se poate spune că este fundamental atunci când vorbim despre bine. Pentru a urma binelui, trebuie să fim convinși că aceasta este calea pe care trebuie să o apucăm. Fiecare dintre noi se poate spune că la un anumit nivel trece prin ceea ce este sau mai bine spus ceea ce am putea denumi procesul de statornicie în bine. Acest proces de cele mai multe ori are loc prin lucrarea virtuților. Există în acest sens mai multe virtuți despre care am vorbit în această carte pe care fiecare dintre noi avem șansa să ne lucrăm și la fel de bine să le amplificăm. Prin urmare, se poate spune că este adevărat că statornicia în bine este un proces sau un lucru cât se poate de deplin care implică de cele mai multe ori toate facultățile omului și tot ceea ce ține de om. După cum am spus, primul pas este să pășim pe calea binelui în timp ce al doilea caz este să nestatornicim în bine. Când omul se statornicește în bine se poate spune că el are o cu totul altă optică sau mai bine spus o cu totul altă modalitatea de a vedea lumea și existența. Acest lucru după cum am spus este o realitate și un lucru de care trebuie să ținem cont. Sfânta Maria Egipteanca știm că trecut printr-o perioadă de pocăință puternică mai înainte de a ajunge să se statornicească în bine. Acest lucru se poate spune că are puterea de a șterge toate păcatele și toate greșelile pe care cineva le-a făcut mai înainte de a ajunge să fie un om al binelui.⁹⁷

Un alt exemplu de statornicie din creștinismul ortodox se poate spune că a fost în trecut Sfântul Atanasie Athonitul care a fost cel ce a întemeiat mănăstirea Marea Lavră din Muntele Athos. Este cunoscută de mai multe lume întâmplarea cu înființarea primei mănăstiri din Muntele Athos. Se știe în acest sens că pe la anul 1000 sfântul Atanasie s-a dus la muntele Athos și acolo a voit să construiască o mănăstire. Tradiția ne spune că tot ceea ce construia sfântul Atanasie în timpul zilei diavolii distrugeau în timpul nopții. Acest lucru se poate spune că a durat timp de mai multe ori. Sfântul Atanasie nu a dezbadăjdut și se ruga în continuu. În cele din urmă într-o zi după ce s-a rugat și

96 Statornicia în bine de mai multe ori a fost definită ca și un paradox. Este vorba despre „mobilitatea stabilă” și stabilitatea mobilă” pe care ne-o oferă lucrarea binelui. Acest gen de lucrare ne spune că atunci când facem binele se poate spune că viața noastră nu este statică ci mai multe ea este dinamică. Acest lucru se poate spune că l-au experimentat toți oamenii duhoivnicești. Sunt mai mulți de părere că starea sau statornicia în bine de cele mai multe ori este o monotonie. Acest lucru se poate spune că este fals și neadevărat.

97 Sfântul Sofronie al Ierusalimului, *Viața sfintei Maria Egipteanca* (București, 2006).

sfântul Atanasie se spune că a ajuns la sfârșitul răbdării sale dar a ajuns să o primească în vizită pe înseși Ferioara Maria care i-a spus:

- Nu te teme.
- Cine ești? A întebat sfântul Atanasie.
- Sunt Maria, mama lui Iisus.
- Sunt pe cale de a renunța să mai construiesc aici o mănăstire.
- Există o modalitate prin care poți să continui să faci mănăstirea ta.
- Ce modalitate?
- Modalitatea este să slujești în fiecare zii o liturghie pe locul pe care vrei să construiești mănăstirea.
- Bine așa o să fac.
- Dar mai este un lucru?
- Care?
- De aici înainte eu voi să apărătoarea măsătiri care ai făcut-o și a acestui loc.
- Așa să fie. Amin.

După care se spune că sfânta Maria a dispărut.

Ceea ce este adevărat și un lucru pe care nu putem să îl negăm este că sfântul Atanasie a dat dovadă de foarte multă stăruință atunci când a voit să construiască mănăstirea sa. Acest lucru se poate spune că și noi trebuie să îl învățăm. De mai multe ori se poate spune că și noi ne aflăm în luptă cu patimile sau mai bine spus cu rătutățile acestie lumi și se poate spune că ne simțim cât se poate de mult deznădăjduiți. Se spune că Dumnezeu de mai multe ori ne lasă să trecem prin ispitele acestei lumi pentru ca biruindu-le în cele din urmă să devenim mult mai experimentați și mai încercați.⁹⁸ La fel de bine se poate spune că sfântul Atanasie a fost cât se poate de mult un model de viață duhovnicească. Acest lucru se poate spune că el l-a făcut cât se poate de mult prin ceea ce am putea spune viața duhovnicească. Sfântul Atanasie a fost un om care toată viața a petrecut-o în pustie și în nevoie. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult un caz sau o dovadă de statornicie. De cele mai multe ori se poate vedea că în zilele noastre sunt foarte puțini cei care se gândesc la nevoie și la asceză. Acest lucru se poate spune că este așa fiindcă de cele mai multe ori în zilele noastre găsim foarte puțini oameni statornici pe calea credinței și a binelui. După cum am spus este nevoie sau mai bine spus avem nevoie de oamnei care să fie cât se poate de mult statornici în calea binelui și a virtuților. Acest lucru după cum am spus, este o realitate și un lucru care de cele mai multe ori este mai greu de înțeles pentru noi. Sfântul Atanasie cel Mare se poate spune că este un model și un exemplu pentru noi cei de azi care de mai multe ori se poate spune că nu privim cu plăcere la calea nevoițelor și a ascezei. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult fals în ceea ce îl privește pe Sfântul Atanasie care se poate spune că a fost cât se poate de mult un sfânt al vituților și al nevoiței. Este adevărat că au trecut mai mulți ani de când sfântul Atanasie a viețuit dar exemplu vieții sale se poate spune că rămâne și în zilele noastre actual. Prin urmare se poate spune că din viața sfântului Atanasie Atonitul învățăm la fel de bine și la fel de mult ceea ce este sau mai bine spus cum se poate defini pe sine statornicia. Acest lucru

98 Tot sfinții părinți ne spus că Dumnezeu nu lasă asupra noastră ispite mai mari decât am putea să ne purăm. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de adevărat. Adevărul că este de cele mai multe ori cu cât omul avansează pe calea binelui și a sfințeniei se poate spune că și sипitele sunt și cele care devin mai dificile. Să ne aducem aminte că au fost călugări care au ajuns să îl vadă de cel rău sau diavolul în chipul lui Hristos sau al îngerilor. Acest lucru după cum am spus este menit să ne învețe să nu credem tot ceea ce ne vine din partea ispitelor.

după cum am spus este un fapt care este o trăsătură a vieții sfântului Atanasie Atonitul. După cum știm, Sfântul Atanasie Atonitul este întemeietorul vieții monahale de la muntele Athos și pe el trebuie să îl avem în vedere atunci când ne referim la statornicie.⁹⁹

Se spune că odată mai mulți băieți se jucau lângă casa unui om bătrân. Ei făceau mai multe zgomote atunci când strigau ceea ce la omul bătrân nu îi făcea plăcere. Bătrânul s-a gândit la o soluție la această problemă. Într-o zi el i-a chemat pe copii în casa lui.

- Bună ziua copii.
- Bună ziua.
- V-am chemat aici pentru a vă spune un lucru.
- Ce lucru?
- Îmi place foarte mult glasul vostru atunci când strigați.
- Chiar așa?
- Da.
- Ne bucurăm.
- Uite, dacă mâine ve-ți venii și ve-i striga eu o să vă dau câte un leu la fiecare.
- Vai ce bine.
- De fapt în fiecare seară o să vă dau câte un leu dacă ve-ți venii și ve-ți striga la mine la geam.
- Așa o să facem.

A doua zi copii au venit și au început să strige ca de obicei. După ce s-a încheiat jocul, bătrânul le-a dat câte un leu. Așa a făcut mai multe zile. În cele din urmă după mai multe zile le-a dat numai câte 50 de bani.

- De ce ne da-ți numai 50 de bani?
- Fiindcă stau mai rău cu banii.

În cele din urmă bătrânul nu le-a mai dat nici un ban. Atunci nici copiii nu au mai venit să strige la el la ferească. De ce? Fiindcă nu se merita să strige pe de gratis.

Această întâmplare ne spune că atunci când suntem străuitori de cele mai multe ori vom ajunge să avem rezultatele pe care le scontăm. După cum am spus, stăruința este un lucru care este prezentă în viața sfinților și se poate spune că numai prin străuință de cele mai multe ori sfinții au ajuns la sfințenie.¹⁰⁰ În acest sens, se poate spune că unul dintre cele mai cunoscute cazuri se străuiește din aghiografia creștin ortodoxă a fost probabil Sfânta Monica, mama fericitului Augustin. Prin ce și-a arătat sfânta Monica stăruința? Știm că sfânta Monica a fost cât se poate de mult o femei credincioasă. Ea l-a crescut pe fiul ei Augustin în frică de Dumnezeu și în evlavie. La vârsta tinereții se poate spune că Augustin a devenit un rebel. El a început să renunțe la viața creștinească și a început să ducă o viață laxă în plan moral. Atât de laxă a fost această viață că ea s-a soldat cu nașterea unui fiu din flori, un copil pe care Augustin nu

99 Teoclit Dionisiatul, *Dialoguri la Athos*, (Alba Iulia, 1994).

100 Există în acest sens o puternică legătură dintre sfințenie și străuiește în sensul că toți sfinții se poate spune că au fost cât se poate de mult străuitori și au menținut străuiește în bine. Acest lucru a fost atestat de mai multe ori și el este o realitate. Este în acest sens destul de greu să ne gândim la sfințenie ca și la un fel de lucru care nu necesită stăruință. Sfințenia și străuiește se poate spune că de cele mai multe ori sunt cât se poate de greu de separat. Ele sunt în acest fel două lucruri care există de cele mai multe ori ca fiind complementare una alteia.

a voit să îl crească și care se numea Adeodatus. Viața laxă pe care o ducea Augustin de cele mai multe ori este caracterizată de chefuri, petreceri, beții și desfrânări. Totuși, mama lui Sfânta Monica nu a uitat de fiul ei și a continuat să se roage la Dumnezeu ca fiul ei Augustin să se întoarcă la viața de virtute și la viața creștinească. Acest lucru se poate spune că în cele din urmă a dat rezultate. Rugăcinile sfintei Monica la Dumnezeu pentru fiul ei au fost extrem de puternice și se poate spune că au dat în cele din urmă rezultate. Acest lucru ne spune despre străuینța în rugăciune a Sfintei Monica. Este în acest sens, celebru cazul sfintei Monica care s-a rugat pentru fiul ei atunci când totul părea pierdut. Iată cum în acest sens străuینța rugăciunilor unei mame au putut să întoarcă de la calea pierzării un fiu. După cum am spus pentru noi cei de azi Sfânta Monica este un exemplu de statronicie și la fel de mult de străuینță în rugăciune. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori lipsește în zilele noastre. Sunt mai mulți care atunci când se confruntă cu greutăți renunță la credință, renunță la Biserică și în cele din urmă renunță la rugăciune. Este imposibil ca în această viață să ne confruntăm cu greutăți fiindcă după cum știm această viață nu este raiul. Raiul după sfinții părinți v-a urma în viața de apoi. Prin urmare, prin străuینță se poate spune că în cele din urmă vom ieși biruitori peste greutățile și peste cursele pe care le întâlnim în această lume. Acest lucru se poate spune că este o realitate de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să o avem în vedere. A rămas în acest sens celebru în istoria creștinismului ortodox străuینța în rugăciune a sfintei Monica pentru fiul ei Augustin. Aceste rugăciuni străuitoare aveau ca în cele din urmă să aducă înapoi la credință pe Augustin. Augustin mișcat de harul lui Dumnezeu avea să devină conștient de greșelile sale și în cele din urmă se v-a pocăi și el.¹⁰¹

Tot aghiografia creștin ortodoxă ne spune că un alt mare caz de statronicie sau mai bine spus o altă mare pildă de statornicie a fost în trecut sau mai bine spus în vremurile Vechiului Testament sfântul prooroc Iona. Ceea ce eștim este Iona a fost trimis să le propovăduiască ninivitenilor pocăința. Acest lucru i-a venit de la Dumnezeu și se spune că Iona a nesocotit voia lui Dumnezeu fiind în acest sens nestatonic în voia lui Dumnezeu. Iona avea să plece pe alt drum, altul decât cel al Ninivei unde a fost trimis să propovăduiască pocăința. Pe drum el s-a suit într-o corabie. A început o furtună din senin și Iona și-a dat seama că acesta este pedeapsa lui Dumnezeu pentru neascultarea sa. În cele din urmă el le v-a cere corăbierilor să îl arunce în mare fiindcă numai așa vor reușii să scape cu viață din furtuna care a început. O balenă avea să îl înghită pe Iona. Acolo în pânțele balenei Iona avea să se pocăiască pentru nestatornicia lui și la fel de bine pentru neascultarea lui și în cele din urmă după trei zile balena s-a scuipat afară. Iona avea să se ducă la misiunea pe care l-a trimis Dumnezeu aceea de la le spune ninivitenilor, o mare cetate antică, faptul că dacă nu se vor pocăi vor fii distruși. Niniviteni se vor pocăi intens și în acest sens se poate spune că în cele din urmă au fost salvați de la distrugerea cetății.¹⁰²

101 Augustin, *Confesiuni* (Nemira, 2006).

102 Cazul lui Iona este inclus în Vechiul Testament și se poate spune că este o mărturie de a fii statonici în a face voia lui Dumnezeu. De mai multe ori se poate spune că atunci când judecă după mintea lui omul ajunge la concluzia că nu este nevoia să facă voia lui Dumnezeu. acest lucru se poate spune că este infirmat de exemplul lui Iona care a fost nestatonic și a tăgăduit voia lui Dumnezeu. Iona este în acest sens un exemplu pentru toate timpurile și toate generațiile.

Iona se poate spune că este pentru noi un alt exemplu de statornicie. De cele mai multe ori se poate spune că în zilele noastre suntem sceptici de a urma voia lui Dumnezeu. Acest lucru are loc de mai multe ori în zilele noastre. La fel de bine se poate spune că și în zilele noastre sunt mai mulți care sunt îndoielnici atunci când vine vorba despre credință și de a menține credința în Dumnezeu. Acest lucru se poate spune că a fost văzut de mai multe ori și el este fără doar și poate o realitate. După cum am spus, Iona este un caz care se poate spune că este cât se poate de neobișnuit în zilele noastre. Ceea ce trebuie să știm este că în persoana proorocului Iona Dumnezeu este Cel care condamnă nestatornicia. Reiese din această întâmplare sfântă că de cele mai multe ori Dumnezeu îi răsplătește pe cei statonici în credință și în virtuți și la fel de bine îi pedepsește pe cei care nu sunt statornici. Acest lucru este un mare adevăr pe care îl exprimă calea lui Iona. În mentalitatea vremii se poate spune că de cele mai multe ori în antichitate nu a existat un concept al statorniciei și a ceea ce înseamnă să fii statornic. Acum în acest context se poate spune că se face o întemeiere a statorniciei pentru mentalitatea antichității. Trebuie să știm că proorocul Iona a trăit în antichitate și se poate spune că în această perioadă lumea nu era foarte conștientă de ceea ce am putea spune statornicia în fața lui Dumnezeu. Prin urmare, Iona este un caz despre ceea ce înseamnă statornicia în general. După cum am spus, de cele mai multe ori trăim fără să ne dăm seama că Dumnezeu așteaptă de la noi statornicia. Acest lucru este un mare adevăr pe care mai multă lume îl ignoră. Anticul se poate spune că de mai multe ori avea o scuză fiindcă nu era conștient de ceea ce însemna statornicia. Lumea antică de mai multe ori se poate spune că a pendulat în acest sens. Poate una dintre cele mai inferioare perioade în plan religios se poate spune că a fost antichitatea. Acest lucru se poate spune că se datorează faptului că mai toată lumea din antichitate a fost o lume care a susținut politeismul sau mai bine spus crezul în mai mulți zei.

Antichitatea de la timpul proorocului Iona se poate spune că de mai multe ori ducea lipsă de statornicie și acest lucru se poate spune că a fost văzut și în cazul lui Iona care a ajuns să se îndoiască chiar el de cuvântul lui Dumnezeu. În acest sens se poate spune că de cele mai multe ori statornicia este un lucru care pornește chiar de la Dumnezeu. Acest fapt este unul pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Exemplul lui Iona se poate spune că este primul apel pe care îl face Dumnezeu în antichitate pentru ca lumea să își păstreze credința și să fie statornică în credința în Dumnezeu. După cum am spus antichitatea a fost de mai multe ori ispitită să nu urmeze lui Dumnezeu și în acest sens să urmeze la zei străini și la fel de bine să se închine la idoli. Iona a fost un prooroc care și el s-a lovit de crezurile idolatre a mai multor contemporani de ai săi. Prin urmare, este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori lumea antică a fost o perioadă tulbure care de mai multe ori nu avea statornicie. Acest lucru se manifesta prin cultul zeilor care a împânzit antichitatea. Aceste culte de cele mai multe ori erau imorale. Să ne aducem aminte că atunci când Sfântul Pavel a vizitat Atena, a rămas uimit de cât de multe altare erau ridicate la diferiții zei la care se închinau atenienii. Pe unul dintre altare era scris: altar închinat dumnezeului necunoscut. Este prin urmare cât se poate de adevărat că anticii de cele mai multe ori erau nestatornici în credință. Acest lucru se vedea din ușurința cu care mai mulți dintre ei pendulau între monoteism și idolatrie.¹⁰³

Se spune că mai demult un profesor s-a întâlnit cu niște foști stundei de ai săi.

- Bine v-am regăsit, a spus profesorul.

103 Paulin Lecca, *Cum să citim Biblia în învățătura sfinților părinți* (Editura Sofia: București, 2012).

- Bine ați venit.
- Mă bucur să vă văd.
- La fel și noi.
- Cum mai este viața voastră.
- Este foarte grea.
- De ce?
- Sunt multe probleme și dificultăți.
- Da?
- Da domnule profesor, când eram studenți ne era mult mai ușor.
- Chiar așa?
- Da.
- Vă rog să așteptați un moment.

Profesorul s-a dus și a adus un ibric cu cafea și mai multe cești de cafea. Unele erau din porțelan, altele erau din cristal și altele erau aurite. Profesorul a luat ceștile și le-a dat foștilor săi studenți. Ei au luat mai întâi ceștile mai prețioase. Cei din urmă au luat ceștile care erau mai puțin prețioase.

- Să nu credeți că v-am dat ceștile la întâmplare.
 - Mai exact?
 - După cum ați putut vedea unele cești au fost mai de preț și altele mai ieftine.
 - Așa este.
 - Am făcut acest lucru pentru a vă învăța un lucru.
 - Ce lucru?
 - Viața este cafeauna și ceștile sunt serviciul, banii, poziția socială și societatea. Ele sunt doar instrumente pentru a menține viața. Genul de ceașcă pe care îl avem nu dermină calitatea vieții. De mai multe ori atunci când suntem prea concentrați pe ceașcă uităm să mai savurăm cafeaua.
- Se spune că foștii studenți au plecat cu o lecție cât se poate de folositoare de la fostul lor profesor.

Am spus această întâmplare fiindcă în această situație se poate spune că ne aflăm și noi de mai multe ori. Se poate spune că de mai multe ori noi nu mai ajungem să ne bucurăm de viață ci de cele mai multe ori se poate spune că suntem cât se poate de mult atrași de diferitele aspecte externe ale vieților noastre. Acest lucru se poate spune că se aplică și în cazul cultului sfinților. Sunt mai mulți care se gândesc la faptul că sfinții nu mai au cum să fie actuali fiindcă ei au trăit cu mai multă vreme în urmă și în acest sens se poate spune că ei nu mai au ce să ne comunice.¹⁰⁴ După cum am spus atunci când ajungem să ne cunoaștem mai bine tradiția ortodoxă se poate spune că de cele mai multe ori vom ajunge să cunoaștem ceea ce este sau mai bine spus cum poate fi definită aghiografia creștin ortodoxă. Acest lucru se cuvine să îl facem mai mult ca și o datorie a noastră de a ne cunoaște tradiția și viața creștin ortodoxă. Ortodoxia se poate spune că este o credință a sfinților. După cum știm sunt mai mulți în zilele noastre care resping cultul sfinților. Acest lucru se poate spune că de cele mai multe ori are loc în cadrul Bisericilor protestante și neoprotestate care susțin că singurul care este sfânt

104 Cultul sfinților se poate spune că este o mare problemă a lumii de azi. Acest lucru se poate spune că este o realitate și sunt mai mulți care se poate spune că nu mai cred în sfinți. Sfinții în acest sens sunt oamenii care au ajuns la un maxim de comuniune cu Dumnezeu și în acest sens de cele mai multe ori ei sunt exemple pe care trebuie să le urmăm. Studiul sistematic al vieților sfinților se numește aghiografie. Acest lucru după cum am spus se face pe temeiul credinței creștin ortodoxe.

este Dumnezeu. Este adevărat că Dumnezeu este sfânt și la fel bine izvor al sfințeniei, dar ceea ce nu trebuie să uităm că Dumnezeu este voitor să comunice sfințenia Lui și omului. Acest lucru după cum am spus este un fapt care este specific credinței ortodoxe. Aceste lucruri se poate spune că sunt de cele mai multe ori cele care definesc și cele care menține conturul sfințeniei și a ceea ce înseamnă viața în sfințenie. Aghiografia creștin ortodoxă ne spune că noi sumtem chemați să ducem o viață sfântă sau mai bine spus o viață în care să evităm patimile și păcatele. Acest lucru de mai multe ori se poate spune că este mai greu de realizat dar au fost mai mulți sfinți care se poate spune că au ajuns la sfințenie.¹⁰⁵

Se poate spune că un alt mare caz de statornicie a fost în vechime sfântul Sofronie de la Afteia care a trăit în secolul al XVIII-lea. Acest sfânt se poate spune că a fost un sfânt care a ținut foarte mult la credința ortodoxă motiv pentru care a fost de mai multe ori persecutat și hărțuit. Se știe foarte puține în zilele noastre despre Sfântul Sofronie dar ceea ce știm cu adevărat este că în cele din urmă el a apărut credința ortodoxă în fața uniatiilor care doreau să îi facă pe toți ortodocși să treacă la catolicism. Știm că odată cu reforma protestantă mai multe țări catolice au renunțat la catolicism. Acest lucru este cât se poate de mult valabil pentru mai multe țări din nordul Europei. În acest context se poate spune că Biserica Catolică a făcut mai multe încercări de a își menține mumărul și supremația în Europa de est. În acest context se poate spune că îl avem și pe Sfântul Sofronie Popovici. Acest sfânt prin urmare a fost întemnițat de trei ori fiindcă nu a voit să renunța la credința sa ortodoxă. Originar din județul Alba se poate spune că sfântul Sofronie a fost trăitor în contextul imperiului austriac imperiu care a fost favorabil credinței catolice. Faptul că Sfântul Sofronie s-a opus uniației sau devenirii ortodocșilor în catolici a dus în cele din urmă la arestarea și închiderea sa. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult definitiv pentru personalitatea sfântului. Născut în satul Săliștea Albei se poate spune că Sfântul Sofronie a fost crescut în credința ortodoxă. Prin urmare, el a cunoscut foarte bine ceea ce este ortodoxia și a dorit ca lumea din Ardeal să rămână ortodoxă. Acest lucru evident nu a fost pe placul autorităților austriece care au voit ca populația să treacă la catolicism. Este de amintit aici că Sfântul Sofronie a fost căsătorit dar după ce a murit soția lui s-a călugărit în țara românească la mănăstirea Cozia. Întors acasă v-a întemeia mănăstirea Afteia care există și azi. Se poate spune că sfântul Sofronie a fost cât se poate de mult un exemplu de statornicie fiindcă nu a voit să renunțe la ortodoxie chiar și atunci când a fost amenințat de mai multe ori. Acest lucru se poate spune că ne demonstrează statornicia Sfântului Sofronie și a modului în care el a ales să slujească ortodoxie și credința creștin ortodoxă.¹⁰⁶

După cum am spus este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori problema credinței ajunge să fie trecută de cu vederea de cei superficiali și nestatornici. Acest

105 Protoiereu Dimitrie Athansios, Presbitera Haroula Tsouliai, *Împărăteasa tuturor. Mijlocitoare către Dumnezeu. Arătpri și minuni ale Maicii Domnului* (Editura Egumenița: Galați. 2014).

106 Se poate spune că una dintre cele mai mari ispite ale secolului al XVIII-lea a fost uniația care de cele mai multe ori se poate spune că era un fel de catolicizare deplină a celor care o acceptau. În acest sens, după cum am spus mai multe țări din estul Europei se poate spune că au fost supuse la adevărate presiuni care au venit din partea papalității. Acest lucru se poate spune că a fost cazul și cu Ardealul care și el s-a voit să devină un teritoriu uniat.

lucru se poate spune că nu a fost cazul și cu sfântul Sofronie care se poate spune că a voit să își mențină credința intactă. Acest lucru se poate spune că el a fost motivul din cauza unei tradiții foarte vechi pe care au primit-o locuitorii din Ardeal de a își menține tradiția și ceea ce au primit din moș strămoși. Prin urmare, se poate spune că unul dintre cei mai mari opozanți ai uniaticismului în spațiul carpatic a fost Sfântul Sofronie care a voit să mențină cât se poate de mult tradițiile pe care le-am moștenit de la înaintașii noștri. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Atunci când Sfântul Sofronie a îndemnat lumea să rămână în credința strămoșească reacția autorităților austriece se poate spune că a fost una cât se poate de violentă. A fost trimis un general pe bune Bukow care a fost trimis să distrugă prin foc de tun toate mănăstirile și bisericile creștin ortodoxe. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult un fapt de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere. Mai multe Biserici Creștin Ortodoxe au fost distruse în Ardeal în secolul al XVIII-lea din cauza acestui ordin extrem de nepotrivit. Ceea ce trebuie să știm este că de cele mai multe ori noi cei de azi am trecut cu vederea ceea ce se poate spune persoana Sfântului Sofronie de la Afteia dar se poate spune că faptele lui vorbesc mai mult decât orice.

Ceea ce învățăm de la Sfântul Sofronie Popovici este cât se poate de mult statornicia în credința creștin ortodoxă. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult un lucru care de mai multe ori nu are loc în zilele noastre. În zilele noastre sunt mai mulți care se poate spune că trec prin mai multe secte și mai multe alte mișcări religioase fără să își i-a în serios credința. Sfântul Sofronie se poate spune că nu a fost numai serios în credința sa ci se poate spune că el a fost la fel de bine cât se poate de mult statornic în credința sa. Acest lucru se poate spune că trebuie să îl învățăm și noi. Nu trebuie să ne lăsăm furați de mai multe credințe și mai multe religii din timpurile noastre ci trebuie să fim cât se poate de mult statornici în a fii creștini ortodocși. Stăruind în credința noastră se poate spune că în cele din urmă vom ajunge și la adevărate rezultate. Numai prin stăruință se poate spune că vom ajunge în cele din urmă la ceea ce este și la modul în care este exprimată și trăită credința noastră creștin ortodoxă. Aceste lucruri se poate spune că sunt cât se poate de mult cele care definesc și cele care mențin sensul existenței noastre.¹⁰⁷

Se spune că un maestru stătea la un moment dat cu ucenicii săi de vorbă.

- Am să vă spun un lucru fundamental.
- Ce lucru?
- Afecțiunile distorsionează percepția.
- Nu înțelegem la ce te referi.
- O să înțelegeți.
- Când?
- Uite acum.

Pe acolo a trecut o femeie.

- Bună ziua, a spus maestrul.
- Bună ziua, a răspuns femeia.
- Aș dori să te întreb un lucru.
- Ce lucru?
- Cum este fiica ta?

107 Andrei Andreicuț, *Măturisitori pentru Hristos* (Editura Reîntregirea: Alba Iulia, 2005).

- A este extrem de bine. S-a căsătorit cu un bărbat extraordinar. I-a cumpărat mașină, are o vilă și servitori. În fiecare zi ea așteaptă să i-a micul dejun în pat. Nu știu cum de a avut atât noroc.
- Bine dar cum este fiul tău?
- O bietul băiat. S-a căsătorit cu o nesuferită. I-a dat tot ce își dorea: o mașină, o vilă și mai mulți servitori. Ea stă în pat până la amiază. Nici măcar nu se scoală să îi facă micul dejun.

Atunci maestrul s-a întors către ucenicii lui.

- Cum v-am spus afecțiunile distorsionează percepția.

Ucenicii au înțeles la ce se referea maestrul lor.

Este cât se poate de adevărat că de mai multe ori ceea ce percepem este un lucru care se poate spune că ne determină modul în care gândim și la fel de bine modul în care simțim. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de fundamental pentru viața noastră. Ceea ce nu trebuie să uităm este dacă percepem ceea ce este esențial și la fel de bine ceea ce este fundamental. Acest lucru se poate spune că este un fapt de care trebuie să ținem cont. De cele mai multe ori se poate spune că ceea ce percepem nu este esențialul și de mai multe ori ajungem să fim înșelați. Aceste lucruri se poate spune că sunt fundamentale pentru noi.¹⁰⁸

Prin urmare se poate spune că în cazul sfinților din aghiografia creștin ortodoxă de mai multe ori ne confruntăm cu ceea ce se poate spune un alt grad sau mai bine spus un alt nivel al statorniciei. De cele mai multe ori sfinții au fost cei care au fost statornici în virtuți, în credință, în faptele bune. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult un lucru sau un fapt care este cât se poate de mult definitoriu pentru ceea ce am putea spune modul în care de cele mai multe ori ajungem să înțelegem credința noastră ortodoxă. După cum am spus, pentru a devenii oameni duhovnicești de cele mai multe ori se poate spune că trebuie să insităm sau mai bine spus să fim statornici în credința noastră. Acest lucru după cum am spus este unul cât se poate de fundamental și de esențial. Sfinții sunt cei care prin statornicie se poate spune că au ajuns să fie oamenii duhovnicești. Prin urmare se poate spune că atunci când pășim pe calea ortodoxiei de cele mai multe ori pășim pe drumul statorniciei. Acest lucru se poate spune că ni-l spunea și Domnul Iisus Hristos când ne spunea că trebuie să mergem pe calea cea îngustă care duce la mântuire și nu pe calea cea largă care duce la pierzare. Calea cea largă se poate spune că sunt toate plăcerile și destrăbălările acestei lumi. După cum am spus este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori trăim într-o lume care nu mai are o noțiune foarte bine definită despre ceea ce înseamnă a fi statornici. De cele mai multe ori se poate spune că viziunea lumii noastre de cele mai multe ori concepe statornicia ca și un fel de menținere pe drumul viciilor și a patimilor. Evident se poate spune că în acest caz nu avem de a face cu o adevărată statornicie ci mai mult cu ceea ce se poate spune o statornicie falsă. Acest fapt după cum am spus

108 După cum s-a spus de mai multe ori trebuie să știm că esențialul este mai important decât amănuntul sau ceea ce înseamnă detaliul. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl cunoaștem și să îl avem în vedere. Se poate spune că de mai multe ori sunt mai mulți care ajung să vadă amănuntele mai mult decât esențialul. Acest lucru după cum am spus trebuie să îl evităm și să nu îl luăm în considerare. Prin urmare, este bine să știm acest lucru și să îl avem în vedere mai ales când vorbim de statornicie. Statornicia se poate spune că de mai multe ori poate fi și o fugă după ceea ce este esențial.

este un lucru sau o realitate pe care trebuie să o luăm în considerare și de care trebuie să ținem cont.¹⁰⁹

CAPITOLUL 6

STATRONICIA ÎN ZILELE DE AZI

După cum știm lumea în care trăim este o lume schimbătoare. Acest lucru se vede de cel mai multe ori din torentul de evenimente și de realități care au loc: revoluții, războaie, proteste, neînțelegeri, dispute interetnice, greve sau emigrarea de masă. Ei bine, toate acest lucruri se poate spune că de mai multe ori fac viața noastră grea și la fel de bine se poate spune că o fac nestatornică. De cele mai multe ori se poate spune că trăim într-o lume nestatornică. Ceea ce era valabil ieri nu mai este valabil azi și ceea ce este valabil azi eventual nu v-a mai fi valabil mâine. De mai multe ori se poate spune că în zilele noastre omanii statornici în loc să fie încurajați și să fie luați de exemple de mai multe ori sunt din contră criticați și ocărâți. Acest lucru se poate spune că a avut loc de mai multe ori în timpurile și în zilele noastre. Trăim într-o lume care după cum am spus este cât se poate de mult nesigură și de cele mai multe ori nu i-a în serios pe oamenii statornici. Față de genul de viață care este promovat în zilele noastre se poate spune că statornicia este un lucru demodat. Nu este la modă să fii statornic. Acest lucru se poate vedea de cele mai multe ori din viața de cuplu a lumii de azi. Viața unui cuplu este din ce în ce mai scurtă în zilele noastre fiindcă se poate spune de cele mai multe ori partenerii ajung să se plictisească unii de alții. Trăim într-o lume care se poate spune că descurajează statornicia în viața de familie. Se poate spune că timpurile pe care le trăim sunt timpurile cu cea mai mare rată de divorț. Acest lucru după cum am spus este o realitate și trebuie să o avem în vedere. Cel mai mult se poate spune că este afectată în aceste cazuri viața de familie.¹¹⁰ Fără de viața de familie se poate spune că de cele mai multe ori se ajunge la mai multe compromisuri care pe baza că vor oferi mai mult de cele mai multe ori se poate spune că ajung să distrugă unitatea familiei. După cum am spus, în lumea noastră rata divorțurilor este în continuă creștere. Acest lucru are loc fiindcă după cum am spus timpurile noastre nu sunt timpuri care să încurajeze relațiile și legăturile pe termen lung. Într-o lume care vrea să se globalizeze omul trebuie să experimenteze cât mai mult. În acest sens se poate spune că el nu mai are timp de ceea ce am putea spune deschiderea față de cei din familie. De mai multe ori se poate spune că timpurile noastre sunt timpuri care nu acordă mare importanță creșterii copiilor. Copii se poate spune că de mai multe ori au de suferit în zilele noastre fiindcă nu le este acordată atenția necesară și la fel de bine nu sunt bine educați. Acest lucru v-a duce ca pe viitor să se nască mai mulți copii care să fie cât se poate de mult înstrăinați de cei din jur.

109 Moise Aghioritul, *Viața duhovnicească la muntele Athos* (Editura Sofia: București, 2006).

110 S-a spus de mai multe ori că viața creștinească accentuează foarte mult viața de familie. Acest lucru este din ce în ce mai mult negat de zilele și de timpurile noastre. Familia se poate spune că este extrem de dezmembrată și de desconsiderată în zilele noastre. Este mult prea costisitor să creăm o lume și o civilizație care să fie centrată în jurul familiei și pentru acest lucru se poate spune că în zilele noastre familia nu mai joacă un rol central.

De mai multe ori s-a putut vedea că în timpurile noastre ceea ce este cât se poate de adevărat este că de mai multe ori trăim într-o lume superficială. Acest lucru se poate spune că se poate vedea din genul de legături și de prietenii pe care îl are sau mai bine spus care sunt la modă. Se fac prietenii de cele mai multe ori atunci când este un interes comun sau mai bine spus când cineva are de profitat. Mai apoi aceste prietenii sunt date uitării. Să ne aducem aminte în ultimii ani câți de mult prietenii am avut care eventual au avut de profitat de pe urma noastră și care în prezent nu mai știm nimic despre ei. Toate aceste lucruri se poate spune că sunt tipice pentru vremurile sau timpurile noastre. După cum am spus, trăim timpuri care de mai multe ori ne obijnuesc cu ceea ce este sau cum am putea denumii lipsa de statornicie. De mai multe ori se poate spune că acest lucru se poate vedea la locul de muncă sau în ceea ce am putea denumii exercitarea profesiei. Sunt mai mulți care schimbă foarte multe profesii în zilele noastre fiindcă se plictisesc foarte repede de munca pe care o fac. Acest lucru se poate spune că este o trăsătură a timpurilor noastre. De cele mai multe ori se poate spune că lumea noastră este cât se poate de mult o lume care de dominată sau mai bine spus condusă de principiul profitului. Se fac în acest sens afaceri mari în lumea noastră care doresc o îmbogățire cât mai rapidă. Acest lucruri se poate spune că sunt realități care există și pe care nu le putem ignora. De cele mai multe ori s-a putut rearma că goana după profit este cât se poate de mult un lucru care definește modul de a fi al omului contemporan. Se face orice pentru a reuși să ne înșelăm dacă este posibil semenii și pentru ca în acest mod în cele din urmă să ajungem să ne îmbogățim. Ceea ce s-a putut vedea este că în timpurile noastre de mai multe ori dorința de a îmbogățire este mai mare decât legăturile interpersonale care se stabilesc în mod firesc în timpurile noastre.¹¹¹

Se spune că a existat un om de radio care este extrem de vestit pentru emisiunile radio pe care le făcea. Acest lucru i-a atras foarte multă faimă. Prietenii de cele mai multe ori râdeau de el fiindcă atunci când mergea la radio să își facă emisiunea de cele mai multe ori mergea în costum și la cravată.

- De ce te îmbraci la patru ace?
- Nu este bine?
- Ba da.
- Păi atunci?
- Dar la radio cine știe că ești îmbrăcat la patru ace?
- Este un obicei de al meu.

De cele mai multe ori omul de radio făcea o glumă pe baza acestui lucru. Într-o zi s-a întâmplat un lucru cât se poate de interesant. Omul de radio a fost invitat pentru un interviu la televiziune. A mers la televiziune și acolo ca de obicei s-a dus îmbrăcat la patru ace, mai bine spus la costum și la cravată. Mai înainte de a intra la interviu cel care făcea emisiunea de televizor l-a întrebat:

- Am să te întreb un lucru.
- Ce lucru?
- Cum se face să ai întârziat 10 minute?
- De ce?
- Tu nu întârzi deloc.
- Vrei să îți spun adevărul.
- Da.

111 Sfântul Ioan Hrisostom, *Puțul și împărțirea de grâu* (Bacău, 1995).

- Când m-am îmbrăcat să vin la televiziunea ta mi-am dat seama că nu am șosete curate.
- Da și?
- Am mers să îmi cumpăr o pereche de șosete.
- Nu ți-am spus că te vom filma numai la bust în sus?
- Ba da. Dar mai este un lucru.
- Ce lucru?
- Eu vreau să fiu perfect, fără nici o meteahnă când fac o emisiune de televiziune.
- Și ce legătură are asta cu șosetele?
- Dacă șosetele mele erau murdare nu mai aveam acest sentiment de neprihănire și se poate spune că acest lucru mi-ar fi putut influența moralul.

Am spus această întâmplare pentru a demonstra că de cele mai multe ori pentru a ajunge la perfecțiune avem nevoie de capacitatea de a fi perfectibili. Timpurile noastre se poate spune că de mai multe ori sunt dublate de lipsa de interes sau mai bine spus o stare de laxitate în ceea ce privește perfecțiunea.¹¹² De cele mai multe ori pentru a ajunge la perfecțiune se poate spune că trebuie să fim sau să dăm dovadă de statornicie. Acest lucru după cum am spus este un fapt fundamental. În zilele noastre se poate spune că de mai multe ori omul nu mai vrea să depună nici un fel de efort. Se poate spune că timpurile pe care le trăim sunt de cele mai multe ori timpuri extrem de pasive sau mai bine spus timpuri în care pasivitatea față de ceea ce are loc în jurul nostru este cât se poate de mare și de exemplară. După cum am spus, trăim timpuri în care de cele mai multe ori omul modern vrea să primească perfecțiunea fără să o ofere chiar el. Din nefericire de cele mai multe ori se poate spune că omul modern se mulțumește cu surrogate ale perfecțiunii. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care nu se poate să nu îl luăm în considerare și la care trebuie să medităm mai mult. Ceea ce trebuie să știm este că în ansamblu lumea în care trăim de cele mai multe ori se află într-o criză a conceptului sau a practicii a ceea ce înțelegem prin statornicie. Omul timpurilor noastre este un om care se poate spune că este extrem de grăbit și care de cele mai multe ori nu are timp să insiste asupra mai multor lucruri. Insistența este văzută de mai multe ori în zilele noastre ca și un defect.¹¹³ Ceea ce este și mai trist este că de cele mai multe ori în zilele noastre se poate spune că de mai multe ori omul contemporan trece prin ceea ce am putea spune un fel de un fel de relativizare a moravurilor. De mai multe ori se insistă foarte mult pe faptul că omul este o ființă liberă ceea ce este adevărat dar să nu uităm că de cele mai multe ori această libertate nu înseamnă libertinaj. În lumea moravurilor timpurile noastre actuale se poate spune că au un simț cât se poate de relativ. Sunt mai mulți care consideră că trebuie legalizate căsătoriile între persoane de același sex, că prostituția este un lucru legitim și firesc, că

112 Se poate spune că perfecțiunea este o noțiune extrem de amplă și care are mai multe conotații și mai multe semnificații. În cele din urmă se poate spune că se sunt două grade ale perfecțiunii: subiectiv și obiectiv. Aceste două grade de cele mai multe ori se poate spune că sunt definite de ceea ce am putea spune modul în care este concepută perfecțiunea și mai apoi în al doilea sens de modul în care este trăită perfecțiunea. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult o realitate și un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere atunci când vorbim despre perfecțiune.

113 Horia Roman Patapievici, *Omul recent* (București, 2001).

avortul nu este un păcat sau că consumul de stupefiante este un lucru cât se poate de legitim și un drept al omului care eventual ar trebuie să fie ratificat și de cartă Națiunilor Unite. Aceste lucruri se poate spune că sunt numai câteva dintre marile postulate morale ale lumii în care trăim.¹¹⁴

După cum am spus, de mai multe ori în numele libertății se poate spune că de mai multe ori omul timpurilor noastre se poate spune că abdică de mai multe ori de la moralitate. Acest lucru este o realitate și este bine să o avem în vedere. Cei care sunt statornici pe calea credinței și a Bisericii de mai multe ori sunt clasificați în zilele și în timpurile noastre ca și fanatici. Sunt mai mulți care consideră în timpurile noastre că religia a făcut mai mult rău decât bine. Aceste lucruri după cum am spus sunt realități pe care trebuie să le avem în vedere. Faptul că de mai multe ori oamenii credinței sunt cât se poate de mult descosiderați în zilele noastre se poate spune că nu este un lucru care ne poate lăsa indiferenți. Este cât se poate de falsă concepția că a fii statornic în probleme de religie și de credință este un lucru care este dovadă de fanatism. Sunt mai mulți care se poate spune că pentru a deprinde credința, pentru a deprinde ortodoxia de mai multe ori au nevoie să fie mai stăruitori în credință și în religie. Acest lucru după cum am spus de mai multe ori este un fapt care este cât se poate de mult o realitate pe care nu o putem ignora. Este prin urmare o realitate că de mai multe ori lumea în care trăim se poate spune că este o lume care consideră că în realitate religia nu este mare folos. Acest lucru a fost văzut de mai multe ori în timpurile recente. Să nu uităm că ideologia marxistă de acum 20 sau 30 de ani considera că religia este un opium pentru popor. În zilele noastre religia este mai mult tolerată și sunt mai multe discuții dacă este bine să lăsăm ca religia să acceadă în spațiul public. După cum am spus în materie de religie lumea noastră se poate spune că este cât se poate de mult oscilantă. Se oscilează între ceea ce am putea spune libertatea religiei și excluderea religiei din spațiul public. Aceste lucruri se poate spune că sunt cât se poate de mult realități pe care trebuie să le avem în vedere și la care trebuie să ne raportăm.

Poate una dintre cele mai semnificative aplicații în ceea ce privește viața noastră contemporană se poate spune că este modul în care în zilele noastre sunt promovate persoanele și oamenii publici. De cele mai multe ori sunt exagerate anumite accente pe care viața noastră publică le pune pe anumite persoane pentru ca mai apoi aceste persoane publice să fie date uitării. Acest lucru se poate spune că de cele mai multe ori este o dovadă că în viața publică de cele mai multe ori în timpurile noastre nu există statornicie. Lipsa de statornicie în viața publică de cele mai multe ori se soldează prin ceea ce am putea spune mai multe gafe care le fac marii noștri oameni de stat. Aceste lucruri se poate spune că de cele mai multe ori conturează în lumea noastră cât se poate de mult un fel de lipsă de repere și atunci când reperele există o contestare cât se poate de vehementă a lor. Aceste fapte după cum am spus vin să ne spună că viața noastră publică este cât se poate de mult instabilă și nesigură. În realitate se poate spune că de mai multe ori în spațiul public lipsește statornicia. De mai multe ori oamenii se lasă conduși de primele impulsuri și de mai multe stări de moment. S-a spus de mai multe ori că timpurile noastre sunt cât se poate de mult un fel de cultură a

114 Moravurile de cele mai multe ori sunt o temă de periferie a timpurilor noastre. În acest sens se poate spune că este cât se poate de ciudată modalitatea sau modul relativism în care sunt privite moravurile în zilele noastre. Marii oameni de stat de cele mai multe ori sunt scuzați pentru moravurile ușoare pe care mai muți le au fiindcă se poate spune că este în cele din urmă un drept al lor să se manifeste cum vor. Nu se poate să nu remarcăm însă incosistența lumii în care trăim în ceea ce privește moravurile.

momentului. Ceea ce simte omul pe moment de cele mai multe ori ajunge să fie definitoriu. Acest lucru se poate spune că nu este în deplină concordanță cu ceea ce am putea spune nevoia omului de a fii statornic. Omul în sine se poate spune că simte nevoie de a fii statornic dar această nevoie de cele mai multe ori se poate spune că el o comasează cu alte surrogate alte culturi pop sau a culturii disco. Ceea ce este se poate spune cea mai mare dovadă că omul contemporan este un om instabil și nestatornic este de cele mai multe ori moda în care omul trăiește. Se știe că moda este schimbătoare dar ea de cele mai multe ori se poate spune că aduce în interiorul omului un fel de stare de instabilitate. După cum am spus, de mai multe ori în lumea noastră se poate spune că sentimentul instabilității este unul dintre cele mai răspândite sentimente. Companii industriale care de mai multe ori au ajuns să domine piața mondială ajung ca în câțiva ani să nu mai fie cunoscute de nimeni. Produse de consum care de mai multe ori au ajuns să fie promovate pe toate canalele de televiziune în scurt timp ajung să nu mai fie amintite de nimeni. Aceste lucruri se poate spune că sunt numai câteva dintre caracteristicile timpurilor noastre.¹¹⁵

Se spune că două familii trăiau una lângă alta. O familie se spune că era în ceartă continuă în timp ce cealaltă familie era într-o armonie deplină. La un moment dat familia care era în ceartă continua a devenit invidioasă. Soțul i-a spus soției.

- Trebuie să facem ceva cu familia noastră.
- Ce?
- Ce ar fi dacă te-ai duce să vezi care este secretul armoniei lor.
- Bine, am să fac ce mi-ai cerut.

Femeia s-a strecurat în curtea celor care se înțelegeau și s-a uitat pe fereastră. Acolo a putut-o vedea pe soție că spăla podelele cu un fel de teu. La un moment dar ea s-a grăbit să meargă până în dormitor. Între timp a venit soțul și acesta nu a văzut găleata cu apă și a vărsat apa din găleată pe jos. A venit și soția.

- Vai îmi pare foarte rău. Este numai vina mea. Eu am uitat găleata cu apă pe cale.
 - Nu. Mie îmi pare rău, a fost vina mea. Eu nu am fost atent.
- După puțin timp femeia care s-a furișat s-a întors înapoi la soțul ei cu care nu se înțelegea de loc.
- Ei ai fost la ei? A întrebat soțul.
 - Da.
 - Și care este secretul lor?
 - Secretul lor este că atunci când greșesc își asumă vina și nu o dau pe celălalt în timp ce noi ne învinovățim unii pe alții.

Se poate spune că acest lucru este un fapt care lisește în zilele noastre. De cele mai multe ori știm că facem greșeli. Acest lucru se poate spune că este un fapt al vieților noastre. De mai multe ori acest lucru se poate spune că este în detrimentul nostru. După cum am s-a mai sus trăim într-o lume care de mai multe ori se poate spune că este cât se poate de mult lipsită de toleranță. Acest lucru se poate vedea de mai multe ori și la mai multe nivele. Este bine să ne dăm seama că avem nevoie să fim cât se poate de mult oameni care de cele mai multe ori suntem chemați să ne iertăm unii pe alții sau la fel de bine să fim cât se poate de mult înțelegători unii față de alții. În lumea noastră se poate spune că acest lucru este în criză. De cele mai multe ori se poate spune că suntem cât se poate de mult critici unii față de alții și ne găsim vină unora față

115 Constantin Ce. Pavel, *Tragedia omului în cultura modernă* (București, 1997).

de alții.¹¹⁶ Poate una dintre cele mai mari lipse de statornicie din istoria lumii se poate spune că a fost imediat după cel de al doilea război mondial. Se știe în acest sens că forțele aliate vestice și estice au fost unite împotriva nazismului care era reprezentat de Germania. Imediat ce Germania a fost înfrântă aliații se poate spune că s-au împărțit și a început ceea ce denumim în zilele noastre ca și Războiul rece. Prin urmare, în decurs de 2 sau 3 ani, anumite forțe armate care au fost dominate de același interes au ajuns să împartă lumea în două mari blocuri: blocul comunist și blocul capitalist. Acest lucru se poate spune că este o made dovadă de nestatornicie. Războiul rece a durat mai bine de 40 de ani și s-a soldat cu una dintre cele mai cunoscute diviziuni care au existat în istorie. Aceste lucruri se poate spune că nu ne pot lăsa indiferenți. După cum am spus, de mai multe ori lumea noastră a oscilat între ceea ce este bine și ceea ce este rău cu o ușurință foarte mare. Exemple de nestatornicie în lumea noastră se poate spune că de cele mai multe ori sunt cât se poate de multe. Un alt mare exemplu de nestatornicie se poate spune că a avut loc de această dată în Statele Unite și s-a referit la ceea ce istoria a denumi ca și Mișcarea Hippie. Hippie au început inițial ca și un fel de protest a ceea ce a fost sau mai bine spus împotriva războiului pe care Statele Unite l-au început cu Vietnamul. Aceste proteste de mai multe ori au fost sângeroase și s-au derulat cu lupta dintre forțele de ordine și adepții hippie. În cele din urmă dintr-o mișcare de protest împotriva războiului din Vietnam Mișcarea Hippie a devenit mai mult un fel de cultură socială care s-a exprimat prin muzică, pictură, anumite simboluri care erau tipice pentru hippie și multe alte lucruri. Se poate spune că ceea ce a însemnat în sens inițial un protest antiguvernamental în cele din urmă a ajuns să fie în cele din urmă o cultură de masă.¹¹⁷

După cum am spus, de cele mai multe ori se poate spune că de mai multe ori în ceea ce privește viața noastră publică se poate vedea acest lucru. Trăim într-o viață publică care de mai multe ori se poate spune că este dominată de ceea ce am putea spune scandaluri. Există în acest sens ceea ce am putea spune „o cultură a scandalului.” Acest gen de cultură se poate spune că de mai multe ori este cât se poate de mult o modă a zilelor noastre. Aceste scandaluri care de mai multe ori sunt mediatizate de cele mai multe ori se poate spune că sunt o dovadă de lipsei de statornicie a zilelor noastre. Prin urmare, este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori este adevărat și este cât se poate de mult o realitate că de mai multe ori lumea în care trăim de mai multe ori nu are anumite criterii ferme și solide în ceea ce privește sau mai bine spus în ceea ce am putea denumii modul în care este trăită și în care este exprimată libertatea. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. Trăim în mare într-o lume nestatornică în care de mai multe ori diferența dintre cei bogați și cei săraci este cât se poate de mare și de pregnantă. Aceste lucruri după cum am spus, nu trebuie să ne facă să fim

116 S-a spus de mai multe ori că altuiemul este un lucru care de mai multe ori lipsește din lumea noastră. Acest lucru este așa fiindcă se poate spune că de cele mai multe ori egosimul este o stare care caracterizează modul nostru de viață. După cum am spus, trăim în această lume pentru a fii cât se poate de mult deschiți unii față de alții. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Trăim într-o lume care după cum am spus este din ce în ce mai puțin altruistă. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere.

117 Mara Eintein, *Brands of faith: marketing religion in a commercial age* (Routhledge, 2007).

indiferenți de ceea ce are loc în jurul nostru. Să ne aducem aminte că în a doua jumătate a secolului al XX-lea concepția sovietică a fost una care a fost dominantă. În prezent nu mai există nici un fel de mentalitate sovietică. Această mentalitate sovietică de cele mai multe ori susținea că se poate face un om nou sau mai bine spus omul sovietic. Ei bine, acest om sovietic care a fost un leitmotiv al secolului al XX-lea se poate spune că nu mai există în zilele noastre. El a fost un model uman dominat în secolul al XX-lea și se presupunea că omul sovietic nu mai are nevoie de nici un fel de religie și de nici un fel de credință. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care mai multă lume îl trece cu vederea.¹¹⁸

Se poate spune că de cele mai multe ori secolul al XX-lea a fost cât se poate de mult un secol al paradoxurilor și al contrastelor. În Germania secolului al XX-lea se poate spune că acest lucru poate fi văzut cât se poate de mult. Partidul nazist se poate spune că a fost unul dintre cele mai mari exemple de nestatornicie care au existat în secolul al XX-lea. La începutul secolului al XX-lea se poate spune că Germania se afla într-o stare de colaps economic. Naziștii au promis că dacă vor fi aleși și vor ajunge la conducere vor aduce o îmunătățire a situației. Acest lucru a fost un motiv pentru naziști de a declanșa cel de al doilea război mondial. Este adevărat că nazismul s-a folosit de o mare înșelăciune dar nu trebuie să uităm că acest lucru a fost și o dovadă de foarte multă nestatornicie. Aceste lucruri se poate spune că de cele mai multe ori au fost realități ale timpurilor noastre. De mai multe ori lipsa de statornicie se poate spune că s-a manifestat prin a face mai multe victime în jurul nostru. Aceste lucruri după cum am spus sunt cât se poate de mult realități peste care se poate spune că nu putem trece foarte ușor. Să ne aducem în acest sens aminte de faptul că în secolul al XX-lea la un moment dat muzica rocknroll a fost cât se poate de dominată. Ei bine, în zilele noastre se consideră că acest gen de muzică nu mai este actual. Să nu fie acest lucru o realitate care denotă cât se poate de mult nestatornicia?

Este cât se poate de mult adevărat că sunt mai mulți care cultivă în lumea noastră nestatornicia. Acest lucru se poate spune că este de cele mai multe ori o plăcere drăcească pe care mai mulți o au. Sunt mai mulți care prin mas media se poate spune că de mai multe ori crează ceea ce se poate spune un climat în care nimic nu mai este acceptat și la fel de bine nimic nu mai este convențional. Aceste lucruri se poate spune că sunt realități pe care trebuie să le avem în vedere. S-a spus de mai multe ori că lumea noastră de cele mai multe ori pendulează între ceea ce unii au denumit sacru și profan. Sunt epoci în care lumea este interesată de religie și de credință și la fel de bine sunt epoci în care de cele mai multe ori se poate spune că omul nu este interesat în nici un fel de credință și de ceea ce este legătura omului cu Dumnezeu. De cele mai multe ori s-a putut vedea că în miezul lumii în care trăim de cele mai multe ori lipsește ceea ce am putea spune constanța. Trăim într-o lume care se poate spune că de mai multe ori trece printr-un proces de dezobișnuire a ceea ce este și a modului în care este înțeles faptul de a fi constant. Acest lucru după cum am spus se poate vedea de mai multe ori. Moda este schimbătoare, hit-urile pe care le ascultăm sunt schimbătoare, emisiunile pe care le ascultăm la radio sau le vedem la tv sunt de mai multe ori

118 După cum se știe anul 1989 a fost anul în care s-a prăbușit Uniunea Sovietică. Acest lucru se poate spune că a dus la un alt mod de viață în spațiul fostei Uniuni Sovietice. Acest mod de viață se poate spune că a fost cât se poate de mult unul care a fost dominat de mai multe ori și care susținea că omul nu are nevoie de religie pentru a exista. S-au creat în acest sens mai multe concepții atee în această lume și se poate spune că la un anumit nivel concepția sovietică a fost una dintre ele.

schimbătoare, liderii care ne conduc sunt schimbători, lumea finanțelor este și ea schimbătoare și de mai multe ori se poate spune că ne mișcăm între inflația totală și creșteri bruște ale monedelor naționale.¹¹⁹

Se spune că un bărbat se întorcea într-o seară de la servicii. Era întuneric și la un moment dat a ajuns prin parc. În parg la un moment dar a auzit mai multe strigăte de femeie:

- Cine este acolo?
Sunetele au încetat. Din nou vocea s-a auzit.
- Ajutor, ajutor!
- Cine este acolo?
Bărbatul a simțit că trebuie să se ducă în dreptul locului de unde a auzit glasul. Totuși, nu era sigur, dacă acest lucru îl putea costa viața? În cele din urmă a ajuns la locul respectiv și a putut vedea cum un bărbat înerca să violeze o femeie. El s-a aruncat asupra violatorului și acesta a luat-o la fugă.
- Ești teafără? A întrebat bărbatul pe femeie.
- Da.
- A vurt să te violeze?
- Da.
- Mi-am dat seama.
- Mulțumesc că m-ai salvat.
- Pentru numic.
- Dar stai...tu ești chiar tatăl meu.

Cu adevărat numai într-un târziu bărbatul și-a dat seama că cea pe care o credea că este străină era înseși fiica lui. Acum nu îi mai părea rău că și-a riscat viața.

Se poate spune că această poveste se potrivește și în ceea ce este sau mai bine spus în modul în care este definită sau mai bine spus în modul în care este conturată statornicia. De mai multe ori nu suntem deplini convinși că dacă este bine să apucăm pe calea statorniciei pentru ca în cele din urmă să ne dăm seama că acest lucru este cât se poate de mult ceea ce doream în realitate. Modul în care se prezintă statornicia în zilele noastre de mai multe ori se poate spune că este anost. Muncitorul trebuie să stea să lucreze în fabrică, agricultorul trebuie să stea să muncească pământul, profesorul trebuie să stea să predea, șoferul trebuie să conducă, pilotul trebuie să zboare și enumerarea ar putea continua. Acest lucru se poate spune că de cele mai multe ori sunt cât se poate de multe lucruri care de mai multe ori nu sunt plăcute pentru mai mulți dintre noi.¹²⁰ Prin urmare, se poate spune că de mai multe ori statornicia apare sau este înțeleasă în zilele noastre ca și un fel de monotonie. Acest lucru după cum am spus este o realitate și un lucru care este cât se poate de adevărat și de profund. După cum am spus, trebuie să ne dăm seama că pentru a face o lume mai bună și mai frumoasă de cele mai multe ori avem nevoie de ceea ce se poate spune statornicie. Acest lucru după cum am spus este o realitate și un fapt pe care trebuie să îl știm și de

119 Ioan Ică jr. *Gândirea socială a Bisercii* (Sibiu, 2002).

120 În ceea ce privește statornicia sfântul Grigorie de Nyssa a fost de părere că de cele mai multe ori omul este într-o stare de continuă avansare în spre Dumnezeu. Acest lucru este așa fiindcă se poate spune comuniunea cu Dumnezeu de cele mai multe ori este continuă. Sunt în acest sens mai multe etape ale comuniunii cu Dumnezeu Tatăl care în cele din urmă se finalizează în ceea ce am putea spune unirea cu Dumnezeu.

care trebuie să fim conștienți. Statornicia în idea de a face o lume mai bună și mai frumoasă se poate spune că trebuie să fie un lucru care trebuie să ne preocupe. Sunt mai mulți care se poate spune că sunt cât se poate de mult dezinteresați față de lumea în care trăiesc. Acest lucru după cum am spus este o realitate pe care trebuie să o avem în vedere. Scopul nostru este de a face o lume mai bună și mai frumoasă și pentru acest lucru se poate spune că trebuie să ne statornicim în această idee și în acest fapt. După cum am spus se poate vorbi despre statornicie mai mult ca și despre o stare de spirit. Atunci când omul este ancorat în ceea ce am putea spune capacitatea de a fi străuitori se poate spune că de cele mai multe ori el este încununat de rezultate. După cum am spus, sunt mai multe stări ale omului și la fel de bine mai multe nivele de spirit. Unul dintre aceste nivele se poate spune că este sau mai bine spus apare în momentul în care omul se statornicește într-un anumit nivel sau mai bine spus într-o anumită stare de statornicie. Prin urmare, în spirit se poate spune că omul ajunge să determine dacă este dornic să fie statornic sau nu. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere.¹²¹

După cum am spus în lumea noastră se poate spune că de mai multe ori nestatornicia se manifestă în mai multe feluri. De cele mai multe ori se poate spune că există o formă de manifestare a ceea ce este nestatornicia în plan religios. Știm în acest sens de mai multe mișcări religioase de timp New Age care ne promet un fel de reconciliere transecantă la mai toate religiile universale. Știm în acest sens se Meditația Trascendentală care de mai multe ori ne promite în zilele noastre un fel de armonie globală și universală. La fel de bine mai știm de mai multe secte care de care mai „strălucite” care ne promet mântuirea instantanee prin simpla aderență la ele. Aceste lucruri se poate spune că sunt forme de manifestare ale nestatorniciei în plan religios în lumea noastră. Începând din secolul al XX-lea se poate spune că o altă formă de manifestare a lipsei de statornicie în planul religios au fost televengheliștii. Moda televengheliștilor nu mai este în zilele noastre la fel de cunoscută cum a fost în secolul al XX-lea. Sunt mai multe cazuri de televengheliști care ne spuneau mai demult că simpla accesare a emisunii lor aduce mântuire. Aceste lucruri se poate spune că nu pot în nici un caz să fie manifestări ale statorniciei. De mai multe ori se poate spune că în zilele noastre fenomenul religios este exploatat și mai apoi lăsat uității. Este destul de amintim de Fatima, Medjugordje, Aissi sau Maglavit. Aceste lucruri se poate spune că de mai multe ori sunt fenomene care urmăresc să atragă cât mai mult atenția asupra lor.¹²² Prin urmare, după cum am spus, se poate vorbi despre o nestatornicie a omului contemporan sau a omului modern în probleme de religie și de credință. Acest lucru a fost văzut de mai multe ori și este bine să fim conștienți de el. Se poate spune că o lipsă de statornicie este faptul de a trece pe la mai multe secte după cum fac mai mulți în zilele noastre. Există o categorie de oameni care de mai multe ori se poate spune că

121 Georg Hegel, *Fenomenologia spiritului* (Univers Enciclopedic, 2000).

122 O altă formă de manifestare a lipsei de statornicie se poate spune că este de mai multe ori în zilele noastre sau în timpul nostru ceea ce am putea denumi „senzaționalul religios.” Există în acest sens în zilele noastre o cultură media care nu vrea din viața religioasă un fel de realitate obișnuită și firească ci de cele mai multe ori umblă după miracole și la fel de bine după ceea ce este senzațional. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori este un fapt de care trebuie să ținem cont. Viața religioasă se poate spune că nu este senzațională ci mai mult firească.

trec prin mai multe secte fără să rămână în credința ortodoxă. La fel de bine sunt mai mulți care se folosesc de Biserica și de credința religioasă în spre folosul propriu și în spre a obține ceea ce am putea spune beneficii și favoruri personale.

În acest sens am voit să demonstrăm că de mai multe ori în zilele noastre sunt mai mulți care se poate spune că sunt cât se poate de mult interesați de ceea ce este sau mai bine spus de cum este interpretat actul religios. Sunt mai multe mișcări religioase în zilele noastre care se poate spune că de mai multe ori ne duc într-o direcție cât se poate de sincretică. Sunt mai mulți care susțin că în realitate toate religiile sunt adevărate. Acest lucru după cum am spus este o dovadă de nestatornicie. Au fost mult prea multe dovezi creștine care ne spun că adevărul se găsește în creștinism și în religia creștină. Ei bine, acest lucru este de mai multe ori contestat în zilele noastre și la fel de bine trecut cu vederea. Trăim într-o lume care nu este stabilă religios. Sunt mai multe religii care se întrec cu ofertele lor pentru a aduce cât mai mulți adepți la ei. Aceste lucruri de mai multe ori se transformă în prozelitism. Mai nou se poate spune că există și o Biserică reformată care este de cele mai multe ori un fel de ridicularizare a Bisericii Creștin Ortodoxe. Aceste lucruri după cum am spus nu pot să ne lase indiferenți. Lipsa de statornicie în credința proprie de cele mai multe ori se poate spune că este cât se poate de mult un lucru care există de mai multe ori în zilele noastre. Fiecare se poate spune că este liber să meargă pe calea lui dar nu se poate să nu observăm în ansamblu ceea ce am putea denumii lipsa de credință sau mai bine spus lipsa de statornicie în materie de religie și de credință. Există în acest sens o Biserică Uniată care se vrea un fel de amestec între credința ortodoxă și cea catolică. De cele mai multe ori se poate spune că această Biserică Uniată este mai mult un fel de surrogat. Toate aceste lucruri se poate spune că sunt cât se poate de mult realități pe care trebuie să le avem în vedere și pe care la fel de bine nu le putem ignora. După cum am spus este grav atunci când omul nu este statornic în probleme de credință și se poate spune că acesta este motivul pentru care există atât de multă confuzie în zilele noastre. Fără de statornicie în credință și în religia proprie se poate spune că de mai multe ori omul ajunge să cadă pradă foarte ușor diferitelor secte și asociații religioase care există în timpurile noastre. Trăim vremuri în care spiritul sicretic se poate spune că este în floare. Poate în atichitate se poate spune că a existat atât de multă „diversitate” în plan religios. Aceste lucruri după cum am spus sunt cât se poate de mult realitățile timpurilor în care trăim. Trăim timpuri în care a înființa o biserică nu este o problemă a comunității ci este mai mult o problemă „individuală” și care ține cel mai mult de sectă. Toate aceste lucruri se poate spune că fac conturul unei lumi care după cum am spus nu este mai este conștientă de ceea ce am putea spune sensul și înțelegerea a ceea ce este statornicia. Se cuvine să fim statornici și să avem cât se poate de mult o străuintă în tot ceea ce facem și mai ales în viața noastră religioasă. Acest lucru trebuie să îl facem cu riscul că de mai multe ori vom ajunge să fim denumiți fanatici.¹²³

Se spune că un tată avea o fetiță mică. Această fetiță era extrem de inistentă și de mai multe ori se poate spune că îi lua din timpul tatălui ei. Tatăl ei deși era un om foarte ocupat se spune că nu a respins-o niciodată. De fiecare dată când avea de discutat cu el se spune că tatăl își făcea timp pentru fetița lui. Acest lucru se poate spune că era extrem de costisitor. De mai multe ori fetița apela la tatăl ei. Tatăl după cum am spus nu

123 Vlad Herman, *De dincolo o să vă ajut mai mult: măsturiile despre părintele Arsenie Boca* (Făgăraș, 2014).

o refuza niciodată. A venit vremea și fetița a crescut. Acum era deja o femeie cu familie și copii. Tatăl devenise acum bunic. De mai multe ori tatăl o aborda pe fiica lui:

- Trebuie să discutăm.
 - Nu pot acum.
 - De ce?
 - Trebuie să plec într-o călătorie.
- Altă dată tatăl din nou a abordat-o pe fiica lui:
- Trebuie să ne întâlnim.
 - Nu știu dacă este posibil.
 - De ce?
 - Am un proiect de la serviciu pe care trebuie să îl fac.

Cu altă ocazie:

- Ești liberă fiica mea?
 - Nu.
 - Nu putem să vorbim?
 - Nu.
 - De ce?
 - Voi pleca în concediu. Să nu îți faci nici o problemă.
 - De ce?
 - O să îmi fac timp în curând.
- Într-o zi la scurt timp după ce a avut această conversație fiica a primit un telefon de la spital.
- Alo cine este.
 - Sunt medicul de familie.
 - Ce s-a întâmplat?
 - Am o veste proastă?
 - Ce veste?
 - Tatăl dumneavoastră a făcut ieri un stop cardiac și a murit.
 - NU se poate.

Acum se spune că fiica a început să îi pară rău că nu își făcuse timp mai mult să stea de vorbă cu tatăl ei.¹²⁴

Prin urmare se poate spune că de mai multe ori trebuie să ne facem timp pentru cei din jur și la fel de bine să fim cât se poate de statornici în ceea ce îi privește. Acest lucru după cum am spus este o realitate și un fapt care este cât se poate de mult obligatoriu. De mai multe ori în timpurile noastre se poate spune că ajungem să ne facem timp pentru cei din jur. Acest lucru se poate spune că este o realitate și un fapt de care trebuie să ținem cont. Trăim într-o lume care de cele mai multe ori se poate spune că ne supune la foarte multă presiune: este vorba de presiunea de la serviciu, presiunea din marile aglomerații urbane, de presiunea din unele comunități, de presiunea financiară care de mai multe ori definește existența noastră între relația dintre vânzător și cumpărător. Acest lucruri se poate spune că sunt cât se poate de mult realități și lucruri pe care trebuie să le avem în vedere.¹²⁵ Prin urmare este cât se poate de adevărat că în ceea ce privește viața de zii cu zii de cele mai multe ori trebuie să ne împrietenii cu

124 Se poate spune că în ceea ce privește creșterea copiilor de mai multe ori părinții au un cuvânt cât se poate de definitoriu în creșterea lor. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori este o realitate. Dacă părinții ași vor deprinde copii în spre statornicie se poate spune că vor ajunge să se bucure mai târziu de succesele lor. Acest lucru după cum am spus este un fapt și o realitate pe care trebuie să o avem în vedere și la care trebuie să ne raportăm.

oamenii care sunt cât se poate de mult statornici și care au statornicia un obicei. Aceste lucruri se poate spune că sunt realități pe care trebuie să le avem în vedere. După cum am spus este cât se poate de adevărat că atunci când nu sumtem statornici statornicia se poate deprinde. În termenii populari se poate spune că un om care nu este statornic de cele mai multe ori este catalogat de lumea din jur ca și un om nesianos. După cum am spus, neseriozitatea este un lucru care de mai multe ori apare acolo unde nu există statornicie. Trebuie să fim conștienți că nu poate exista statornicie fără seriozitate. Aceste lucruri se poate spune că de cele mai multe ori este bine să știm aceste două lucruri sunt cât se poate de mult complementare una alteia. Prin urmare, aceste lucruri după cum am spus este bine să le avem în vedere și să ne raportăm la ele. Statornicia după cum am spus este un lucru care de cele mai multe ori ne face să ducem lucrurile la bun sfârșit. În zilele noastre se poate spune că de mai multe ori nestatornicia este un lucru care merge mână în mână cu lenea. Sunt în acest sens mai multe lucrări publice care sunt făcute și care de mai multe ori nu sunt terminate. Se fac mai multe promisiuni și nu sunt îndeplinite. La fel de bine sunt mai multe angajamente care sunt luate și care nu sunt duse la bun sfârșit.¹²⁶

Trăim într-o lume care de mai multe ori se poate spune că laxitatea este cât se poate de mare și care de mai multe ori se poate spune că duce la ceea ce am putea denumii lipsa de activitate. După cum am spus modul de viață *lax* de mai multe ori este un mod de viață care de mai multe ori este dominant în zilele noastre. Se poate spune că de mai multe ori acest lucru duce la ceea ce am putea denumii un fel de atrofiere a vieții sufletești a omului care de mai multe ori nu mai simte nevoia de a își îmbunătăți viața sufletească. Se poate spune în acest sens că omul este o ființă amfibie. De mai multe ori se poate spune că acest lucru necesită ca omul să nu aibă de grijă numai de viața lui materială ci și de viața lui sufletească sau mai bine spus de viața spirituală. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori nu are loc în zilele noastre și este bine să fim conștienți de acest lucru. După cum știm dacă omul nu are grijă de sufletul său se poate spune că de mai multe ori sufletul poate murii. Moartea sufletului de cele mai multe ori este gândită sau mai bine spus este înțeleasă ca și un fel de lipsă de receptivitate la existența sau modul de viață spiritual. Sfinții părinți ne spus că atunci când omul este receptiv la viața spirituală sau mai bine spus la viața sufletească de cele mai multe ori el dă dovadă e *trezvie*. Ce este trezvie? Trezvie se poate spune că este un lucru sau o stare care de cele mai multe ori ne face atenți la viața sufletească și ne face să fim cât se poate de mult receptivi la ceea ce înseamnă viața creștină.

Poate una dintre cele mai mari probleme pe care le avem în zilele noastre se poate spune că este lipsa de statornicie în viața creștină. De mai multe ori a duce o viață creștinească se poate spune că este demodat și de ce nu este departe de cerințele acestei lumi. Viața creștinească se poate spune că este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Sunt foarte puțini cei care în zilele

125 Lucien Regnault, *Viața cotidiană a părinților deșertului* (Sibiu, 1997).

126 Se poate spune că în mas media și în viața publică de mai multe ori se fac mai multe promisiuni care evident nu vor fi realizate. Acest lucru are loc de mai multe ori și este bine să știm acest fapt. După cum am spus, atunci când cineva promite public și nu duce la îndeplinire promisiunea sa se poate spune că acest lucru este foarte mult o lipsă de seriozitate. De cele mai multe ori liderii noștri fac promisiuni pentru a câștiga încrederea alegătorilor și mai apoi se poate spune că nu mai își respectă promisiunile.

noastre se poate spune că țin la sensul creștinesc sau mai bine spus la motivația de a fi creștin. A fi creștin în adevăratul sens al cuvântului înseamnă a fi un om care ești deplin acorat în ceea ce este și modul în care se trăiește statornicia. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori este negat în zilele noastre. În zilele noastre se poate spune că sunt foarte puțini cei care au conștiința a ceea ce înseamnă sau la fel de bine a modului în care poate fi definită statornicia. Statornicia după cum am spus este un lucru care de cele mai multe ori ține de moralitatea creștină. A fi creștin în zilele noastre de mai multe ori se poate spune că este un lucru cât se poate de greșit interpretat și la fel de bine falsificat. Creștinismul de cele mai multe ori pentru unii înseamnă un fel de menținere a unei tradiții vechi care de mai multe ori se poate spune că nu mai este actuală și la fel de bine nici nu mai are mare implicație pentru zilele noastre. În mentalitatea contemporană se poate spune că viața creștinească de cele mai multe ori este departe de a fi o viață care are inclusă în sine sau mai bine spus are ca și scop sau centru statornicia. După cum am spus de cele mai multe ori nivelul generic al vieții de azi se poate spune că este unul care se complăce într-un fel de laxitate sau mai bine spus un mod de viață care de cele mai multe ori nu ne duce în spre a fi statornici. Nu se poate să fim și lacși în plan moral și duhovnicesc și în același timp să fim și oameni care sunt cât se poate de mult statornicia. După cum am spus laxitatea în plan duhovnicesc este un lucru care nu duce în spre bine ci de cele mai multe ori se poate spune că este o înșelăciune. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere. Modul lax al lumii de azi se poate spune că este un mod de viață care este de cele mai multe ori departe de a fi centrat pe statornicie.¹²⁷

Se spune că un șofer cicula cu mașina lui pe stradă. La un moment dat a văzut o bătrânică că stătea cu roata spartă de la mașină. Șoferul s-a oprit.

- Bună ziua, a spus el.
- Bună ziua.
- Aveți nevoie de ajutor?
- Da.
- Vi s-a spart roata?
- Da.
- Bine. Am să o repar eu.
- Mulțumesc, ești amabil.

Șoferul s-a pus pe muncă și la scurt timp roata a fost pusă la locul ei. Șoferul era murdar fiindcă a trebuit să stea și sub mașină puțin fiindcă nu era un cric potrivit.

- Îți mulțumesc foarte mult.
- Pentru nimic.
- Cânt mă costă?
- Nu te costă nimic.
- Nu se poate, trebuie să mă revanșez cumva.
- Dacă vrei să te revanșezi, tot ceea ce trebuie să faci este să faci o altă faptă bună la fel cum și eu ți-am făcut ție.
- Bine, dacă asta este dorința ta.

Bătrânică a plecat și la scurt timp a putut vedea un restaurant. Acolo ea a putut vedea că servitoarea era însărcinată. Când a plecat bătrânică i-a întins mai mulți bani.

- Să vă dau restul.

127 Benedicta Ward, *Viețile sfintelor care mai înainte au fost desfrânate* (Sibiu, 1997).

Până s-a întors ea bătrânica plecase deja. Pe un șervețel era scris.

- Ține banii pentru tine. Știu că ai nevoie fiindcă ești pe punctul de a naște.

După ce a deschis șervețul a mai putut găsi și alți bani. Femeia era bucuroasă, acum își permitea o naștere cât se poate de confortabilă. Soțul a întrebat-o:

- De unde ai acești bani?
- De la o doamnă care vrea să rămână anonimă.

Acest gen de întâmplări se poate spune că sunt extrem de rare în timpurile noastre. Acest lucru fiindcă de mai multe ori am uitat să fim amabili și cât se poate de mult iubitori unii cu alții. După cum am spus, este cât se poate de adevărat că de cele mai multe ori iubirea adevărată este cât se poate de statornică. Nu se poate spune că iubim pe cineva și în același timp se poate spune că lăsăm acea persoană să fie în suferință și nu ne interesăm de ea.¹²⁸ După cum am spus este nevoie în zilele noastre să medităm mai multe la tema statorniciei. Vom vedea că de mai multe ori statornicia este un subiect în criză. De mai multe ori acest lucru se poate spune că este așa fiindcă nu știm în ce direcția sau mai bine spus nu știm cu exactitate ceea ce este sau cum am putea defini statornicia în contemporaneitate. Să socotim cât de mult de cele mai multe ori am fost nestatornici față de prietenii noștri, față de apropiații noștri, față de profesorii sau învățătorii noștri. Vom vedea că există extrem de multă nestatornicie în zilele noastre. Ce putem face în această situație? După cum am spus, unul dintre cele mai importante lucruri pe care le putem face și care se poate spune că este fundamental este să devenim conștienți că suntem nestatornici. La un prim nivel se poate spune că toți oamenii se consideră pe sine statornici. Acest lucru de mai multe ori se poate spune că este fals. Dacă vom sta mai mult și ne vom analiza vom vedea că de mai multe ori nestatornicia este un lucru și un fapt care ne definește. La fel de bine sunt mai multe puncte din viața noastră care se poate spune că de cele mai multe ori au nevoie de ceea ce am putea spune o îmbunătățire a statorniciei. După cum am spus este bine să fim statornici dar nu este bine să insistăm numai pe statornicie. Acest lucru se poate spune că de mai multe ori lipsește din lumea noastră. Trebuie să facem o lume a statorniciei în ceea ce este bun și în ceea ce este folositor.¹²⁹

CONCLUZII

Aici se încheie excursul nostru despre tema sau tematica statorniciei. Se poate spune că această carte este mai multe decât orice și înainte de toate un apel la statornicie. Trăim într-o lume nestatornică și acest lucru se poate spune că îl experimentăm cu toții. De mai multe ori se poate spune că putem vedea acest lucru și se poate spune că trebuie să fim conștienți că de mai multe ori lumea din zilele noastre nu prețuiește statornicia. Acest lucru este un mare adevăr și o mare realitate pe care trebuie să o avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Faptul că oamenii

128 Tema iubirii se poate spune că este o temă extrem de amplă în teologia creștin ortodoxă. Sfântul Ioan Teologul îl definea pe Dumnezeu ca și fiind iubire. Adevărul este că toată iubirea pleacă de la Dumnezeu. De cele mai multe ori însă în zilele noastre se poate spune că iubirea este de cele mai multe ori de suprafață. Lumea din zilele noastre se poate spune că a uitat să fie statornică în iubirea pe care trebuie să o avem față de cei din jur.

129 Alexandros Kalomiros, *Sfinții părinți despre originile și destinul cosmosului și al omului* (Sibiu, 1998).

statornici sunt de mai multe ori marginalizați în lumea de azi nu este o noutate. Se știu în acest caz de mai multe ori de mai multe falsificări și de ce nu de mai multe mistificări care au avut loc cu oamenii statornici. Acest fapt este un lucru și o realitate de care trebuie să ținem cont. Prin urmare, se poate spune că de mai multe ori acest fapt este cât se poate de mult un lucru care trebuie să ne pună pe gânduri.¹³⁰ După cum am mai spus, în această carte am dorit să adresăm un apel la statornicie. Acest lucru este așa fiindcă se poate spune că de cele mai multe ori statornicia este un lucru care se poate spune că face ca lumea noastră să meargă înainte. Avem nevoie de oameni statornici și acest lucru după cum am spus este un fapt de care trebuie să ținem cont. Lumea noastră după cum am spus s-a făcut și s-a menținut din cele mai vechi timpuri pe ceea ce am putea spune statornicie. Statornicia se poate spune că de mai multe ori este o probă de moralitate pentru timpurile și zilele noastre. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere.

Am făcut în acest sens un excrus în istoria lumii în care am vorbit mai mult de ceea ce am putea spune modul în care statornicia a fost văzută în trecutul lumii. Au existat mai multe concepții referitoare la statornicie. Am vorbit despre faptul că de mai multe ori statornicia a fost un lucru care a fost în atenția filosofiei. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult ceea ce am putea spune un lucru cât se poate de adevărat. De cele mai multe ori se poate spune că statornicia este un lucru cât se poate de mult exprimat în filosofia prin stoicism. Stoicismul este filosofia care ne spune că pentru a apăra sau mai bine spus pentru a căuta adevărul omul trebuie să fie cât se poate de mult neclintit în dobândirea lui. Acest lucru după cum am spus se poate spune că este adevărata statornicie. După cum știm din cele mai vechi timpuri statornicia se poate spune că a fost un lucru care a fost în atenția lumii. Am vorbit în acest sens că în toate epocile istoriei a existat o anumită concepție despre ceea ce înseamnă să fii statornic. La fel de bine în această carte am voit să clarificăm că nu este statornicie străuindu-se în rău. Acest lucru se poate spune că este negativ și distructiv. Prin urmare, de cele mai multe ori se poate spune că statornicia este un lucru mult mai amplu decât am crede. Ortodoxia este cea care a susținut că statornicia este și la fel de bine trebuie să fie un mod de a fii. După cum am spus, este bine să știm că statornicia este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. Aceste lucruri se poate spune că sunt principalele tematici ale acestei cărți.

Am mai vorbit în acest sens că nu poate fii statornicie în ceea ce este rău sau mai bine spus în ceea ce este diabolic. De mai multe ori se poate spune că diabolicul este cel care ne prezintă ceea ce am putea spune numai o aparență a statorniciei. Acest lucru este un fapt de care trebuie să ținem cont. Sfinții părinți de cele mai multe ori au fost ispitiți de cel rău sau mai bine spus de diavol. Formele de manifestare ale acestui sunt de cele mai multe ori dublate de ură și mai mult decât atât de o ură furibundă dar nu sunt niciodată dovezi sau manifestări ale statorniciei. Prin urmare se poate spune că în diabolic nu există o adevărată stăruire ci numai ură fără de toți și de toate. Aceste lucruri se poate spune că este bine să le știm și să le avem în vedere. De cele mai multe ori se poate spune că formele de manifestare ale răului au o așa numită aparență a

130 Am vorbit în această carte mai mult despre faptul că de mai multe ori statornicia este interpretată în termeni seculari prin ceea ce am putea denumi perseverență. Trebuie să știm că perseverența seculară nu este identică cu statornicia religioasă. De mai multe ori se poate spune că există un fel de virtute seculară a perseverenței seculare. Acest lucru de cele mai multe ori se poate spune că nu este o realitate care este luată în considerare. De mai multe ori se poate spune că sunt mulți care perseverează în secularism și acest lucru nu este deloc bine.

statorniciei. Dacă omul insistă și este străuitor în rugăciune și în nevoie se poate spune că în cele din urmă v-a putea vedea ceea ce am putea spune sensul și expresia a ceea ce este sau a modului în care înțelegem sau a modului în care este definită statornicia. Sfântul Antonie cel Mare ne spune: "Diavolul stăruia ticălosul noaptea, lua chipul unei femei și o imita în tot felul, numai ca să mă înșele. Uneori mi se arăta ca un om evlavios. Adeseori se prefăcea a cânta psalmi. Se întâmplă uneori ca atunci când citim să rostească după noi ca un ecou cele ce au fost citite. Diavolii pot imita orice. Sunt vicleni și gata să se prefacă și să se schimbe în toate înfățișările. Ei râd nebuneste și suieră, căci toate le fac și le grăiesc și le tulbură și în toate se prefac și pe toate le amestecă, pentru a amăgi pe cei simpli".¹³¹

Se spune că de la un moment dat o fetiță mică s-a îmbolnăvit. Ea era cât se poate de mult pe punctul de a muri. Doctorul a chemat familia.

- Bună ziua, a spus doctorul.
- Bună ziua.
- Am să vă prezint situația fetei voastre.
De față era și fratele fetei care era mai mare și la fel de bine și el trecuse printr-o boală similară.
- Uite cum stau lucrurile.
- Cum?
- Dacă fetea nu v-a beneficia cât se poate de curând de sânge din al fratelui ei v-a muri.
- Nu există nici o altă modalitate?
- Nu. Îmi pare rău.
Fratele a început să respire greu. Doctorul s-a întors în spre el.
- Ești gata să dai din sângele tău surorii tale?
- Nu se poate fără de acest lucru?
- Nu. Îmi pare foarte rău.
- Deci nu există nici o altă posibilitate decât aceasta?
- Da. Singura modalitate este să îi dai sângele tău.
Băiatul a stat pe gânduri și a apoi a spus:
- Bine, dacă trebuie trebuie, o să îi dau sângele meu.
A venit o asistentă medicală și i-a spus o perfuzie pentru a face o donație de sânge. După puțin timp s-a întors în spre băiat:
- Vă mulțumim. Vă puteți ridica acum?
- Adică cum să mă ridic.
- Am luat sângele.
- Păi a mai rămas sânge în mine.
- Da, normal.
- Adică nu luați tot sângele din mine?
- Nu. Nici gând.
- Eu am crezut că vreți tot sângele meu.
- Ei bine te-ai înșelat. Este vorba doar de o perfuzie, nimic mai mult.
Se spune că băiatul a răsuflat ușurat. El credea că o donație de sânge înseamnă să donezi tot sângele din trup.¹³²

131 Daniel de la Rarău, *Războiul creștinilor cu diavoli* (Editura Panaghia, 2012).

132 Am spus această întâmplare în contextul în care de mai multe ori se poate spune că una credem noi despre anumite lucruri și în realitate adevărul este cu totul altul. Acest lucru a avut

Se poate spune că de mai multe ori trebuie să fim cât se poate de mult determinați de a fi statornici în legătură cu semenii noștri și cu ceea ce ține de existența lor. Acest lucru se poate spune că este un lucru pe care de mai multe ori nu îl luăm în considerare. După cum am spus, statornicia este un lucru cât se poate de bun mai ales în ceea ce privește legăturile și relațiile noastre cu semenii noștri. De mai multe ori se poate spune că oamenii rafinați sunt cei care știu să aprecieze ceea ce este sau mai bine spus cum este definită statornicia. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să ținem cont. De cele mai multe ori se poate spune că statornicia este foarte mult o trăsătură morală. În această carte am vorbit mai multe despre ceea ce este statornicia ca și virtute morală. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult un fapt și o realitate pe care trebuie să o avem în vedere.¹³³

Am vorbit în această carte despre faptul că de mai multe ori statornicia este un lucru care definește frumosul sau mai bine spus ceea ce este estetic. În acest sens am inclus un capitol despre statornicia în arte. Am dorit să adresăm faptul că de mai multe ori artele din zilele noastre se poate spune că sunt lipsite de conținut și de mai multe ori de contur și acest lucru se poate spune că are loc de cele mai multe ori datorită faptului că nu există foarte multă statornicie în artele din zilele noastre. Ne-am referit în acest sens la principalele 7 arte ale timpurilor noastre. După cum am spus de mai multe ori se poate spune că noțiunea de frumos se definește prin noțiunea de statornicie. Acest lucru este un mare adevăr de care trebuie să ținem cont.¹³⁴ Artele după cum știm joacă un rol destul de important în viața noastră. În acest sens trebuie să fim că ele sunt de mai multe ori cele care ne converg sau mai bine spus cele care inspiră în noi sentimentul frumosului. Pentru a ajunge să reprezinte frumosul se poate spune că un artist trebuie să fie cât se poate de mult statornic. Am vorbit despre faptul că de mai multe ori lumea artelor este cât se poate de mult o lume a surogatelor. Ceea ce are loc de cele mai multe ori în zilele noastre este că arta este un produs comercial. Arta comercială de cele mai multe ori se poate spune că reprezintă frumosul prin ceea ce cere piața sau mai bine spus prin ceea ce se vinde pe piață. În acest sens se poate spune că omul are nevoie de o educație estetică pe care artiștii trebuie să o facă. Acest lucru este nevoie să fie făcut prin statornicie. De cele mai multe ori se poate spune că arta este un lucru care este menită să ne facă viața mai frumoasă. Pentru a realiza acest lucru se poate spune că de cele mai multe ori artistul trebuie să fie un om care să ne

loc de mai multe ori și este bine să fim conștienți de el. După cum am spus, este cât se poate de adevărat că sunt mai mulți care sunt induși în eroare în ceea ce privește statornicia. De mai multe ori sunt unii care cred că a fi statornic este un fel de angajament pe viață și pe moarte. În realitate vom vedea că lucrurile nu stau chiar atât de radical.

133 Radu Teodorescu, *Rafinamentul în viața duhovnicească creștin ortodoxă* (Cugir, 2015).

134 Este de amintit aici că una dintre cele mai importante și mai mari colecții de scrieri duhovnicești este denumită Filocalia care în limba greacă înseamnă iubirea de frumos. Acest lucru după cum am spus este cât se poate de mult un fapt care ne spune că frumosul este un lucru care are rădăcini spirituale sau mai bine spus duhovnicești. Iubirea de frumos se poate spune că nu este comună numai celor care iubesc arta ci și celor care iubesc viața spirituală. A iubi ceea ce este frumos de cele mai multe ori aduce cu sine un simț al statorniciei fiindcă omul poate la un moment dat să deterste frumosul.

inspire sentimentul statornicie. Adevărul este că mai mulți mari artiști de cele mai multe ori au fost cât se poate de mult persoane care au avut o viață reprobabilă. Noțiunea de frumos după cum am spus nu poate să fie separată de noțiunea de statornicie. Acest lucru este așa fiindcă de cele mai multe ori ele se intercondiționează reciproc. În acest sens se poate spune că este frumos ceea ce este statronic. Trăim într-o lume care se poate spune că este însetată de ceea ce este frumos dar la fel de bine această lume trebuie să cultive un simț al frumosului. Acest lucru se poate spune că nu se realizează dacă nu avem foarte bine definită noțiunea frumosului. În acest sens am vorbit că în ceea ce privește frumosul există două noțiuni semnificative: este vorba de frumosul subiectiv care ține foarte mult de propriul gust și de frumosul obiectiv care ține mai multe de ceea ce am putea spune gustul generic sau definiția a ceea ce este frumosul care este acceptată de toată lumea. După cum am spus, de mai multe ori în lumea noastră noțiunea de frumos este mult prea subiectivă.

Pentru a face o trecere de la noțiunea de frumos subiectiv la noțiunea de frumos obiectiv de cele mai multe ori omul are nevoie de stăruință. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult o realitate și un lucru de care trebuie să ținem cont. Cultivarea frumosului se poate spune că de mai multe ori este un lucru care implică cu sine statornicia omului. Odată ce omul a ajuns să aibă cât se poate de bine definite noțiunile de frumos și de estetic el este chemat să cultive cât mai mult aceste lucruri. După cum am spus, frumosul și esteticul sunt două lucruri care trebuie cultivate prin statornicie. Acest fapt este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere și de care trebuie să fim conștienți. Am mai vorbit despre faptul că de cele mai multe ori capodoperele artistice se nasc prin ceea ce am putea spune statornicie. De cele mai multe ori marii artiști ai lumii au fost capabili să ne ofere opere și capodopere artistice prin mai multă străuință și mai multă statornicie. Acest lucru aduce cu sine în distucție faptul că pentru a ajunge la perfecțiune de cele mai multe ori omul are nevoie să fie cât se poate de statornic. În acest sens statornicia se poate spune că este cea care perfecționează actul artistic și tot ceea ce ține de actul artistic. Atunci când trăim într-un mediu al urâtului sau mai bine spus atunci când suntem înconjurați de ceea ce este urât se poate spune că omul are nevoie să i-a atitudine și la fel de bine să aducă frumosul în jurul lui. Frumosul după cum am spus este un lucru care stă în contradicție cu urâtul și se poate spune că acest lucru are loc de cele mai multe ori în viața personală a omului. Prin urmare omul este chemat să cultive ceea ce este frumos și să distrugă ceea ce este urât. Acest lucru după cum am spus este un fapt fundamental al artei și a ceea ce înțelegem prin creația artistică. Artele după cum am spus de mai multe ori comunică cu noi mai mult prin intermediul sentimentelor decât prin intermediul gândurilor. Ele sunt chemate în acest sens să ne facă să înțelegem și să apreciem ceea ce este statornicia și cum este definită statornicia în zilele noastre. Aceste lucruri se poate spune că de cele mai multe ori definesc relația sau legătura care există în arte și conceptul de statornicie.¹³⁵

Se spune că un student provedea dintr-o familie înstărită. Studentul de mai multă vreme a pus ochii pe o mașină sport de la un magazin auto. Într-o discuție cu tatăl său el i-a spus acest lucru:

- Fiule, se aproprie ziua absolvirii.
- Așa este.
- Ce ai dorii ca și cadou?
- Este un lucru care l-aș dorii ca și cadou.

135 Paul Evdokimov, *Arta icoanei, o teologie a frumuseții*, (București, 2014 reeditare).

- Care?
 - Acea mașină sport de la magazin.
 - Bine. Am să țin cont.
Ziua absolvirii a venit și fiul se afla din nou cu tatăl său.
 - Fiule, sunt un tată fericit.
 - Îmi dau seama.
 - Ți-am cumpărat un cadou.
 - Ce cadou?
 - Uite acesta, a spus tatăl întinzându-i un pachet.
Când s-a uitat pachetul conținea o Biblie.
 - Asta mi-ai cumpărat?
 - Da.
 - Nu se poate.
 - De ce?
 - Ești atât de bogat și tu mi-ai luat o Biblie?
- Fiul a plecat și de atunci nu s-a mai întâlnit cu tatăl lui. Timpul a trecut și într-o zi a primit o telegramă.

În telegramă i se spunea că tatăl său a murit și că el moștenește toate averea lui. A mers la casa tatălui său. Printre mai multe lucruri a putut găsi Biblia pe care i-a dat-o tatăl său în ziua absolvirii. Pe ea era subliniat versetul: „fiindcă voi fiind răi dați darurile bune fiilor voștri, cu atât mai mult Tatăl vostru care este în ceruri v-a da celor care cer de la El?” Imediat o cheie de mașină a căzut din spatele Bibliei. Acum și-a dat seama cât de rău fusese. Tatăl lui îi cumpărare mașina pe care o dorise.

Am spus această întâmplare pentru a demonstra unde poate duce lipsa de statonicie. De mai multe ori se poate spune că în viața de zii cu zii ne lăsăm duși de preconcepții și nu stăm să analizăm lucrurile la rece.¹³⁶ Prin urmare se poate spune că de mai multe ori omul modern este un om care nu are răbdare. Acest lucru se poate spune că a fost văzut de mai multe ori și în mai multe feluri. Lipsa de răbdare se poate spune că duce în cele din urmă la ceea ce am putea spune nestatornicie. Există în acest sens o legătură cât se poate de strânsă între răbdare și statonicie. De mai multe ori se poate spune că aceste virtuți sunt cât se poate de mult legate una de alta. Prin urmare, este bine să știm că răbdarea se intercondiționează cu statornicia. Este adevărat că ele nu sunt identice dar se poate spune că între ele există o legătură indisolubilă. Aceste lucruri după cum am spus sunt cât se poate de mult realități pe care trebuie să le vame în vedere și pe care trebuie să le cunoaștem. După cum am spus, răbdarea este un lucru care în cele din urmă ne duce la statornicie. De mai multe ori se poate spune că noi judecăm lucrurile după prima aparență și în acest sens nu puține sunt cazurile în care ne înșelăm. De cele mai multe ori se poate spune că răbdarea este un lucru cât se poate de deplin și de sigur atunci când ea ne duce la statornicie. În acest sens trebuie să avem răbdare cu tot ceea ce este bine și cu tot ceea ce duce la realizare. După cum am spus răbdarea este un lucru care de cele mai multe ori ne statornicește în bine. Acest

136 Capacitatea analitică a omului se poate spune că este cuprinsă în ceea ce am putea denumii luciditatea omului. În acest sens se poate spune că de cele mai multe ori luciditatea este un lucru care de cele mai multe ori este cultivată prin intermediul statornicie. Există cât se poate de mult o strânsă legătură dintre luciditate și statornicie. Acest lucru se poate spune că este o realitate pe care trebuie să o cunoască cei care sunt în lipsă de luciditate. Luciditatea este un lucru care se poate spune că de cele mai multe ori ne ajută în a estica în mod corect lucrurile din jur.

lucru nu este un fapt cu care omul se naște ci se poate spune că de cele mai multe ori el se deprinde. Este bine să ne obișnuim cu răbdarea și să o avem în vedere. Răbdarea după cum am spus de cele mai multe ori definește contururile statorniciei. Prin urmare, când suntem statornici se poate spune că am ajuns să fim deprinși și cu răbdarea.¹³⁷

Tot în această carte se poate spune că am insistat mai multe asupra a ceea ce am putea spune statornicia în lumea științifică, am vorbit despre faptul că pentru a reuși în științe de mai multe ori trebuie să fim statornici. Acest lucru după cum am spus este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere și pe care trebuie să îl înțelegem în contextul potrivit. A fii statornic în științe de cele mai multe ori se poate spune că este un lucru care în cele din urmă v-a ajunge să dea și rezultate. De mai multe ori se poate spune că luea științifică este cât se poate de mult determinată și de succes în funcție de gradul de statornicie pe care îl are. Atunci când cineva lucrează la o teză de master, la o teză de doctorat sau la cine știe ce lucrare științifică se poate spune că el are nevoie să fie cât se poate de mult statornic și să aibă un simț al statorniciei. Acest fapt se poate spune că de mai multe ori motivează cercetarea științifică. De cele mai multe ori în marile laboratoare ale lumii se face foarte multă cercetare științifică. Acest lucru se poate spune că este cât se poate de mult un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere și pe care să îl înțelegem în contextul și în cadrul potrivit. Munca științifică prin urmare de cele mai multe ori este de succes dacă este dublată de statornicie.¹³⁸

La fel de bine în această carte am vorbit mai pe larg despre ceea ce se poate spune legătura care există între viața morală și statornicie. Acest lucru este un mare adevăr pe care trebuie să îl avem în vedere. De mai multe ori se poate spune că în zilele noastre nu mai este bine înțeles și la fel de bine nu este cuprins la fel de bine. De mai multe ori se poate spune că și în viața morală trebuie să fim dublați de ceea ce am putea spune statornicia. Aceste fapte se poate spune că de mai multe ori au fost cât se poate de mult trecute cu vederea. Trăim într-o lume care în sens moral este cât se poate de schimbătoare. Acest lucru se poate spune că poate fi văzut din mai multe mișcări nihiliste din lumea noastră care neagă importanța a tot ceea ce este moral. Sunt mai mulți care se poate spune că visează la o lume fără nici un fel de îngrădire sau mai bine spus fără nici o limită morală. Într-un asemenea context se poate spune că este nevoie de ceea ce am putea denumii cât mai multă statornicie. Pentru a fii exemple de statornicie se cuvine ca în primul rând să fim oamenii morali. De mai multe ori se poate spune că morala nu mai joacă un rol important în lumea de azi. De cele mai multe ori se consideră că morala este un lucru învechit și demodat. Aceste fapte se poate spune că trebuie să le cunoaștem și să fim conștienți de ele. Moralitatea este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere și pe care trebuie să îl înțelegem în contextul ei potrivit.

În zilele noastre se poate spune că este nevoie să fim mult mai străuitori în ceea ce am putea spune viața morală mare parte dintre noi nu au o noțiune foarte bine definită

137 Ilie Cleopa, *Ne vorbește părintele Cleopa* (Editura Romanului și Hușilor, 1995-2005).

138 Statornicia după cum am spus este un lucru care este prezent și în lumea științifică. Sunt mai multe experimente care se poate spune că vor ajunge să fie în cununate de succes numai atunci când vom ajunge să le dublăm și de un anumit efort sau mai bine spus de statornicie. Acest lucru se poate spune că a fost de mai multe ori tema la mai multe discuții și simpozioane internaționale. A fii statornic în științe se poate spune că de cele mai multe ori ne duce la rezultatul scontat sau dacă nu cel puțin la un rezultat asemănător. Aceste lucruri trebuie să le știm atunci când vorbim despre statornicia în științe.

a ceea ce este sau a modului în care trebuie să înțelegem morala și tot ceea ce se leagă de morală. Aceste lucruri se poate spune că de mai multe ori se leagă cu ceea ce am putea spune nevoia de statornicie în viața morală. Acest lucru se poate spune că de cele mai multe ori l-au făcut sfinții. Sfinții sunt în acest sens exemple supreme de statornicie morală pe care și noi trebuie să le urmăm. După cum am spus este cât se poate de adevărat că în zilele noastre de mai multe ori acest lucru este un fapt care este de mai multe ori contestat. Am vorbit în această carte că de cele mai multe ori statornicia este un lucru pe care l-au înțeles și pe care l-au practicat sfinții. Prin urmare, sfințenia se poate spune că este un lucru cât se poate de adevărat și cât se poate de firesc în ceea ce privește statornicia. De cele mai multe ori se poate spune că sfinții au ajuns la statornicie prin ceea ce am putea spune o viață cât se poate de ancorată în Dumnezeu. Sfinții sunt cei care prin statornicie se poate spune că au ajuns la ceea ce am putea denumi o permanentizare a legăturii cu Dumnezeu. Acest lucru se poate spune că ei l-au dobândit prin statornicie. De mai multe ori se poate spune că statornicia este un lucru care trebuie cultivat și acest lucru în cele din urmă ne duce la legătura cu sfințenia. Sfințenia este o stare de statornicie continuă în Dumnezeu. Prin urmare ceea ce am dorit să demonstrăm este că de cele mai multe ori statornicia nu este un lucru care este străin de aghiografia creștin ortodoxă. Se cunosc în acest sens mai multe exemple de sfinți care se poate spune că au dat dovadă de foarte multă statornicie. De cele mai multe ori se poate spune că exemplul și viața sfinților a fost cea care a dus în cele din urmă la trecere de la epoca idolatră a antichității la epoca creștină a umanității. Aceste lucruri se poate spune că de cele mai multe ori sunt o tematică comună și firească a aghiografiei ortodoxe.¹³⁹ Această carte se dorește un mic excurs pe tema a ceea ce este și a modului în care trebuie să înțelegem statornicia în creștinsul ortodox. Statornicia este necesară copiilor de pe băncile școli, preotului paroh, muncitorului din fabrică sau agricultorului de pe câmp. Sperăm ca această carte să fie de folos tuturor celor care îi vor deschide paginile.

139 Peter Brown, *Cultul sfinților* (Amacord, 1995).

